

Návrh

Věcný záměr volebního zákoníku

I. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení

1.1. Název

Na základě Koaliční smlouvy o vytvoření koalice rozpočtové odpovědnosti, vlády práva a boje proti korupci (dále jen „koaliční smlouva“), ve které bylo Ministerstvu vnitra uloženo předložit návrh volebního kodexu, do kterého budou zahrnuty veškeré dosavadní zákony upravující volby v České republice, s termínem do 31. prosince 2011, a Programového prohlášení Vlády České republiky ze dne 4. srpna 2010, část Veřejná správa a eGovernment (dále jen „Programové prohlášení“), podle kterého vláda připraví návrh volebního kodexu, který komplexně upraví organizaci všech druhů voleb konaných v České republice s možností elektronického hlasování ve volbách a na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2011, který byl schválen usnesením vlády ze dne 26. ledna 2011 č. 69, zpracovalo Ministerstvo vnitra návrh věcného záměru volebního zákoníku. Název vychází z obecné terminologie názvů zákonů, které komplexně upravují určitou oblast práva, např. občanský zákoník nebo trestní zákoník.

1.2. Identifikace problému, cílů, kterých má být dosaženo, a rizik spojených s nečinností

Návrh věcného záměru volebního zákoníku vychází ze záměru spojit právní úpravu všech druhů voleb, tj. voleb do obou komor Parlamentu České republiky, do orgánů územních samosprávných celků, volby do Evropského parlamentu, ale i volbu prezidenta republiky a případně i přímou volbu starosty do jednoho právního předpisu. Co do rozsahu zpracovávané materie se tak jeví zvolená podoba úpravy formou volebního zákoníku jako plně odpovídající.

Cílem volebního zákoníku však není pouze zmíněná kodifikace sloučením jednotlivých zákonů a na ní navazující sjednocení terminologie, ale zároveň odstranění nedostatků, které vyvstaly v praxi buď pouze u konkrétního druhu voleb, nebo jsou všem druhům voleb společné.

Do volebního zákoníku se rovněž navrhuje zahrnout právní úpravu přímé volby prezidenta republiky. Zavedení přímé volby prezidenta republiky předpokládá v první řadě přijetí ústavního zákona, kterým by se změnila Ústava, jejíž Čl. 54 až 58 v současné době upravují volbu prezidenta republiky na společné schůzi obou komor Parlamentu. Splnění tohoto úkolu vyplývá z Programového prohlášení. Způsob volby prezidenta republiky se předkládá ve variantách odpovídajících vládnímu návrhu novely Ústavy, jejíž projednání bylo přerušeno s cílem dosáhnout dohody na zvolené variantě. Konkrétní podobu volby prezidenta republiky tak bude možné dopracovat až do paragrafového znění volebního zákoníku.

S problematikou novely Ústavy souvisí i původní záměr zpracovat do volebního zákoníku otázky, jejichž řešení by si vyžádalo další zásah do znění Ústavy. Jednalo se o problematiku výkonu mandátu ve vazbě na vznik neslučitelnosti funkcí, omezení pasivního

volebního práva z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, stanovení stálých volebních obvodů pro volby do Senátu i případně otázky sjednocení terminologie. Při projednávání návrhu ústavního zákona, kterým se mění Ústava v souvislosti se zavedením přímé volby prezidenta republiky byly diskutovány i shora uvedené otázky s tím, že by bylo účelné jejich začlenění do jednoho společného návrhu. Závěr jednoznačně vyústil v co nejužší zásah do stávajícího znění Ústavy a shora zmíněné náměty nebyly jako nezbytné podpořeny. Z uvedeného důvodu obsahuje návrh věcného záměru volebního zákoníku jen takovou úpravu, která se vedle vlastní úpravy tímto zákonem dotkne pouze souvisejících zákonů stejné právní síly.

Součástí návrhu věcného záměru volebního zákoníku je i zakotvení možnosti pro voliče uložit svůj hlas přede dnem voleb u obecního úřadu spolu s možností hlasování poštou. **Požadavek na zavedení hlasování poštou**, a to od našich krajanů žijících v zahraničí, zejména v USA a v Kanadě, ale i od voličů, kteří se v době voleb zdržují v zahraničí, již opakovaně a dlouhodobě zaznívá obvykle v souvislosti s projednáváním novel volebních zákonů v orgánech Parlamentu České republiky, zejména Senátu. Dosud chybějící institut hlasování poštou v české volební legislativě voliče omezuje v pohybu v době voleb a potažmo tak i ve výkonu volebního práva. Je ovšem nepochybné, že zavedení této možnosti hlasování bude vyžadovat změny v organizačně technickém zabezpečení voleb. Budou muset být zavedeny nové lhůty a některé stávající lhůty budou změněny, zejména se zkrátí lhůta pro podávání kandidátních listin, které bude nutno podat nejpozději 18. den po vyhlášení voleb. Blíže je uvedené zdůvodněno v části 6. Hlasování poštou, uložením u obecního úřadu a do přenosné volební schránky. Hlasování poštou je zároveň možno chápat jako první krok před uvažovaným zavedením elektronického hlasování.

Z koaliční smlouvy a Programového prohlášení vyplývá úkol zahájit přípravu projektu elektronických voleb tak, aby mohl být pilotně realizován ve volebním roce 2012 a plnohodnotně zaveden při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2014. V rámci pilotního projektu bude třeba posoudit zejména otázky „registrace“ voličů k elektronickému hlasování, informačního systému, který by měl elektronické volby zabezpečovat, bezpečnosti systému a dat a způsobu zpracování zasílaných hlasů. Otázkou je, zda elektronické volby realizovat dříve než budou v rutinním provozu základní registry (jde o funkčnost registru obyvatel resp. agendového informačního systému evidence obyvatel). Pro plné využití možností elektronické formy voleb by byla účelná existence systému elektronické identifikace občanů (eID).

S ohledem na to, že bližší specifikace úpravy elektronického hlasování se může odvíjet až od výsledků pilotního projektu realizovaného souběžně s volbami do Senátu na podzim roku 2012, není tato forma hlasování předmětem tohoto předkládaného věcného záměru volebního zákoníku.

Z koaliční smlouvy a Programového prohlášení vyplývá pro Ministerstvo vnitra dále úkol zpracovat analýzu týkající se možnosti zavedení přímé volby starostů s cílem vytvořit pro ni podmínky v malých obcích; zároveň bude zpracována i mezinárodní srovnávací studie pro možnost zavedení přímé volby starostů, primátorů a hejtmanů. V současné době přijala vláda České republiky usnesení ze dne 5. ledna 2011 č. 8 k analýze zavedení přímé volby starostů; uvedeným usnesením bylo uloženo zpracovat a předložit vládě do 31. 12. 2011 návrh legislativních změn nezbytných pro přímou volbu starostů v malých obcích ve volbách v roce 2014 a analýzu sloučitelnosti návrhů těchto legislativních změn s ústavním pořádkem České republiky. V předkládaném návrhu se proto pouze rámcově upravuje přímá volba starostů v obcích do 1500 obyvatel podle většinového volebního systému. Na základě výsledků zpracované analýzy a jejím projednání bude paragrafově znění volebního zákoníku příslušně dopracováno, a to konkrétně v části B, která bude doplněna o bod 7. Volba starosty. Volební zákoník se tak zabývá nastíněním pouze technických otázek spojených s přímou volbou starosty; otázky zabývající se vlastními důvody, zda zavést tuto volbu a jejími dopady do

místní samosprávy, včetně souvisejících legislativních změn, jsou předmětem zmíněné analýzy a navazujících materiálů.

Co se týče struktury volebního zákoníku, navrhuje se, aby ve společných ustanoveních byly upraveny instituty, které jsou pro všechny druhy voleb společné, popř. se liší pouze rozsahem úpravy v závislosti na druhu voleb. Jedná se např. o volební zásady, dny voleb, aktivní a pasivní volební právo, proces podávání a registrace kandidátních listin. Společná je rovněž právní úprava postavení a působnosti volebních orgánů, seznamů voličů, průběhu hlasování, zakotvení možnosti hlasování poštou a možnosti pro voliče uložit svůj hlas přede dnem voleb u obecního úřadu, zjišťování výsledků hlasování, otázky volební kampaně a s tím související přestupky, dále soudní přezkum a lhůty.

Navrhované věcné řešení je postaveno na zkušenostech s volbami, zejména pokud jde o úpravu organizačně technického zabezpečení voleb. Vychází se zejména ze zkušeností získaných ve volbách do obou komor Parlamentu, do zastupitelstev krajů a obcí konaných po zavedení nového systému volebních orgánů, jejichž činnost je výkonem státní správy. Naopak s hlasováním poštou nebo uložením u obecního úřadu nejsou v České republice žádné zkušenosti a v navrhované úpravě se proto částečně vychází z právní úpravy korespondenčního hlasování ve státech, kde tato forma hlasování existuje, např. ve Spolkové republice Německo, Rakousku, Švýcarsku, Španělsku nebo Itálii.

Zavedený systém, pokud jde o volební orgány, soudní přezkum, podávání, projednání a registraci kandidátních listin, zajištění průběhu hlasování, zjišťování výsledků voleb, výši uzavírací klauzule, se v praxi pro volby, které se do zastupitelských sborů v České republice konaly, osvědčil a s jeho zachováním se počítá i v navrhovaném věcném záměru volebního zákoníku pouze s tou výhradou, že dochází tam, kde je to s ohledem na systém voleb možné, ke sjednocení dosud rozdílné úpravy. Současně bylo ponecháno stanovení volebního dělitele.

Ustanovení, která přímo věcně nesouvisí s organizačně technickým zabezpečením voleb se navrhuje přesunout do zvláštních právních předpisů, např. neslučitelnost funkcí členů zastupitelstev, která je hmotněprávní úpravou přímo nesouvisející s volbami, se navrhuje zařadit do zákona o obcích, zákona o hlavním městě Praze a zákona o krajích, upravujících postavení členů zastupitelstev. Neslučitelnost funkce poslanců Evropského parlamentu se navrhuje přesunout do zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.

Volební problematika, v daném případě navíc spojující volby včetně vlastního volebního procesu dosud zákony upravené s novou právní úpravou, je oblastí natolik zásadní, že již v této fázi **vyžaduje poskytnutí poměrně komplexního pohledu** s cílem přijmout takovou právní úpravu, která se bude vyznačovat stabilitou, nebude podléhat účelovým změnám a bude výsledkem širokého politického konsensu.

2. Návrh variant řešení

Ponechání stávající právní úpravy, tedy nulová varianta I, se jeví jako nedostatečná, neboť v praxi by to znamenalo setrvání dosavadních problémů (viz I. 4., 4. 1.).

Varianta II představuje jednotlivé novelizace stávajících volebních zákonů, tj. zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o volbách do Parlamentu“), zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o volbách do zastupitelstev krajů“), zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o volbách do zastupitelstev obcí“), zákona č. 62/2003

Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do Evropského parlamentu“). Vzhledem k tomu, že k přijetí volebního zákona je třeba, aby byl v souladu s čl. 40 Ústavy schválen jak Poslaneckou sněmovnou, tak i Senátem, je problematičtější odstraňovat nedostatky právní úpravy, např. technického rázu, současně v několika samostatných zákonech.

Varianta III vychází z předpokladu, že právní úprava všech druhů voleb bude soustředěna do jednoho právního předpisu kodexového charakteru. Vedle systematické úpravy věcné problematiky koncentrované do jednoho právního předpisu se předpokládá i určitá míra stability právní úpravy do budoucna. Nelze však vyloučit změny některých ustanovení tohoto zákoníku. Jednotná úprava všech druhů voleb je podporována zejména ze strany volebních orgánů přímo se podílejících na přípravě a zajištění voleb.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

3.1. Identifikace nákladů a přínosů všech variant

Varianta I

Ponechání stávající právní úpravy neřeší jednotlivé problémy vyplývající z toho, že volební úprava je roztržena do jednotlivých zákonů podle jednotlivých druhů voleb a neodstraňuje problémy, které vyplynuly při realizaci voleb; na zásadní se poukazuje pod bodem I. 4., 4.1.

Varianta II

Cestou novelizací jednotlivých volebních zákonů by právní úprava voleb byla postupně sjednocována. Jednalo by se však o zdlouhavý proces, jehož výsledkem by bylo několik volebních zákonů s totožnou úpravou obecných otázek. Nelze vyloučit, tak jako je tomu dosud, odlišnou úpravu stejných institutů v různých volebních zákonech, přijatou v důsledku pozměňovacích návrhů v procesu schvalování jednotlivých zákonů.

Varianta III

Přijetí volebního zákoníku umožňuje:

- komplexní a systémové řešení úpravy voleb,
- sjednocení terminologie pro všechny druhy voleb, aniž by k tomuto sjednocení bylo nutné novelizovat stávající jednotlivé volební zákony,
- jednotné stanovení pravidel pro provádění voleb,
- zavedení institutu hlasování poštou a uložení u obecního úřadu pro všechny druhy voleb, aniž by tento institut musel být totožně upraven v jednotlivých zákonech (v daném případě by bylo obtížné provést tuto úpravu cestou novelizací příslušných zákonů, ale musely by být připraveny volební zákony nové),
- zachování jednotné právní úpravy pro všechny druhy voleb i do budoucna, neboť i případná novelizace volebního zákoníku se promítne do celého právního předpisu a nezpůsobí postupné rozcházení se právní úpravy jednotlivých druhů voleb, jako je tomu v případě, kdy dochází k novelizaci pouze jednotlivých právních předpisů,
- celkové zpřehlednění volební legislativy a zlepšení orientace ve volebním procesu jak pro volební orgány, tak i pro kandidující subjekty i pro samotné voliče.

V rámci celkového finančního dopadu na státní rozpočet v souvislosti s předloženým návrhem věcného záměru je třeba rozlišit dvě kategorie rozpočtového zatížení. Na jedné straně finanční nároky vyplývající z již fungující právní úpravy volebního práva, které jsou

uplatňovány každoročně v souvislosti s konáním příslušných voleb v daném období nebo jsou již vyčísleny v rámci stávající legislativní úpravy, na straně druhé nové nároky na prostředky státního rozpočtu v rámci předloženého návrhu věcného záměru.

Náklady na volby do Poslanecké sněmovny činily 379 296 000 Kč, na společné volby do Senátu a do zastupitelstev obcí 400 960 000 Kč, na společné volby do Senátu a do zastupitelstev krajů 405 082 000 Kč a na volby do Evropského parlamentu 400 078 000 Kč. V těchto nákladech jsou zahrnuty pouze výdaje Ministerstva vnitra (vč. Policie ČR) a výdaje krajů a obcí. Údaji o volebních nákladech ostatních dotčených subjektů disponuje Ministerstvo financí.

V důsledku zavedení hlasování poštou a uložení u obecního úřadu dojde ke zvýšení nákladů spojených se zajišťováním voleb do Evropského parlamentu, voleb do obou komor Parlamentu České republiky, voleb do zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí. Vycházíme-li z následujících kalkulací při současných cenách:

obálka velká (pro doručení všech písemností voliči)	2,00 Kč/1
obálka úřední (další obálka úřední pro případné II. kolo voleb)	0,65 Kč/1 / 0,65Kč/1
obálka obyčejná (tzv. doručovací)	0,21 Kč/1
identifikační lístek	0,09 Kč/1
informace pro voliče	0,10 Kč/1
hlasovací lístek; sada po 20ti hlasovacích lístcích	0,10 Kč/1; 2,00 Kč/20
poštovné	14,00 Kč

Náklady na jednoho voliče využívajícího hlasování poštou činí cca 20 Kč (za shora zmíněné volební materiály a poštovné).

Pokud by možnosti hlasování poštou využilo 50 % voličů (při průměrném počtu 8 mil. voličů), zvýšené náklady by oproti stávajícímu stavu činily cca 80 mil. Kč. Pokud by této možnosti využila jen třetina voličů, činily by náklady navíc cca 54 mil. Kč. Počet voličů, kteří budou chtít hlasovat poštou, lze však v tomto případě těžko odhadnout. Podle zkušeností z jiných zemí využívá možnosti korespondenčního hlasování např. v Německu kolem 7 % voličů, ve Velké Británii kolem 15 % a ve Švýcarsku, které je na korespondenčním hlasování tradičně založeno, dokonce až 50 % voličů. V České republice se předpokládá při konání prvních voleb podle volebního zákoníku nižší podíl korespondenčních hlasů na celkovém počtu odevzdaných hlasů.

Zároveň je třeba počítat se zvýšenými finančními náklady při konání prvních voleb podle volebního zákoníku, neboť voliče bude nutno informovat o nových způsobech hlasování informačními letáky (tisk, organizace a distribuce těchto letáků vyjde cca na 5 mil. Kč).

Naproti tomu se zmenší výlohy Ministerstva zahraničních věcí, které již nebude zajišťovat hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny na zastupitelských úradech. Jedná se přibližně o částku 10 000 000 Kč. Dále z Programového prohlášení vyplývá, že od roku 2014 se počítá se snížením příspěvku za hlas, a to o 10 %. Výplata příspěvku za hlas se provádí u voleb do Evropského parlamentu a do Poslanecké sněmovny. Po volbách do Poslanecké sněmovny roce 2006 bylo vyplaceno politickým stranám a politickým hnutím celkem 514 154 700 Kč, v roce 2010 502 200 400 Kč. V případě, že bude snížen příspěvek ze 100 Kč za hlas na 30 Kč za hlas (tak, jako je tomu u voleb do Evropského parlamentu), bude úspora činit cca 350 000 000 Kč.

Finanční náklady spojené s uspořádáním jednoho kola volby prezidenta republiky lze odhadovat přibližně ve stejné výši jako při konání celostátní referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2003, případně jako ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet činí přibližně 500 mil. Kč. K tomu je nutné zohlednit náklady

na korespondenční hlasování. Finanční náklady v případě konání druhého kola volby prezidenta jsou přibližně o polovinu vyšší než náklady spojené s jednokolovou volbou prezidenta. Jde pouze o hrubý odhad vycházející z dosavadní praxe při konání jiných voleb; konkrétnější vyčíslení bude možné provést v návaznosti na zvolení jedné z variant, podle jaké bude prezident republiky volen.

Pokud bude zavedena přímá volba starosty, bude podle konkrétní zvolené podoby této volby možno v paragrafovém znění následně vyčíslit i finanční dopad na státní rozpočet.

Z hlediska zdroje financování výdajů je třeba uvést, že veškeré finanční prostředky určené na zabezpečení voleb jsou účelově uvolňovány z rozpočtové kapitoly státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa.

Skupiny a subjekty, jichž se návrh dotýká

- voliči
- kandidáti a kandidující subjekty,
- volební orgány.

3.2. Konzultace

Návrh věcného záměru volebního zákoníku byl již jednou vládě předložen. Předtím byl projednán a vypořádán v meziresortním připomínkovém řízení. Na jednání vlády však nakonec nebyl zařazen s tím, že bude nejprve projednán mezi zástupci vládní koalice. Dne 22. prosince 2004 vláda České republiky svým usnesením č. 1309 rozhodla, aby Ministerstvo vnitra namísto návrhu věcného záměru volebního zákoníku, který byl v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2004 předložen vládě k projednání v srpnu 2004, předložilo návrh zákona, kterým se mění pouze zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4. Návrh řešení

4.1. Zhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Při přípravě, průběhu a zjišťování výsledků již několikerých voleb do obou komor Parlamentu, voleb do zastupitelstev obcí a zastupitelstev krajů a voleb do Evropského parlamentu se ukázalo, že některá ustanovení dosavadní právní úpravy způsobují potíže v organizaci voleb, jsou příliš striktní, nedostatečně řeší jednotlivé etapy volebního procesu, nereflktují postupující vývoj, anebo narušují jednotnost právní úpravy mezi jednotlivými volebními zákony.

Z hlediska vlastního organizačně technického zabezpečení lze mezi problémy, které se týkají právní úpravy ve všech volebních zákonech, zařadit zejména následující:

- Volební zákony neobsahují výslovné ustanovení o tom, od kterého okamžiku může volební orgán, jenž rozhoduje o registraci kandidátní listiny, resp. přihlášky k registraci, poskytnout informaci a zveřejnit údaje o kandidátech, kteří ve volbách kandidují. Absence takového ustanovení vede k tomu, že ve spojitosti se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je okamžik, kdy se údaje o kandidátech stávají údaji zveřejněnými, spatřován v různých fázích volebního procesu, což následně vede ke sporům ohledně stanoviska, od kdy

Ize údaje o kandidujících osobách voličům a zejména sdělovacím prostředkům poskytnout.

- Podle příslušných ustanovení volebních zákonů zajišťuje při volbách Ministerstvo vnitra provoz jednotného systému telekomunikačního spojení na území České republiky, tzn., že centrálně uzavírá smlouvu o zabezpečení telekomunikačního spojení do všech volebních místností. To způsobuje, že obecní úřady jsou nuceny s velkým předstihem nahlásit umístění volebních místností. Problémy vznikají také v případech, kdy obecní úřady mají uzavřeny smlouvy o využívání telefonů a telefonních linek s jinými operátory.
- Jeden stejnopis zápisu o průběhu a výsledku hlasování za volební okrsek je předáván na příslušné přebírací místo Českého statistického úřadu, kde je zkontrolován a dále zpracován. Síť těchto přebíracích míst tvoří pracoviště Českého statistického úřadu u pověřených obecních úřadů. V hlavním městě Praze a ve městech Brno, Ostrava a Plzeň jsou přebíracími místy všechny úřady městských částí nebo městských obvodů. V uvedených městech je tak zátěž na jednotlivá přebírací místa velmi nerovnoměrně rozložená, neboť pod některá pracoviště spadají pouze 1 až 3 volební okrsky a pod některá více než 120 volebních okrsků, v některých dalších obcích to činí až 160 volebních okrsků.
- Platné volební zákony neumožňují hlasování poštou, jehož zavedení je zejména ze strany voličů požadováno.
- Celkové výsledky voleb vyhlašuje a uveřejňuje Státní volební komise. Volební zákony, s výjimkou zákona o Evropském parlamentu, dále nespecifikují, jakým způsobem k vyhlášení a uveřejnění má dojít.
- Volební zákony nereagují ve svých ustanoveních na elektronizaci veřejné správy a s tím spojené možnosti činit podání elektronickou cestou.
- Nedostatečná je rovněž úprava soudního přezkumu, a to zejména důsledků soudních rozhodnutí po provedených volbách.

Problémy, které se týkají právní úpravy v zákoně o volbách do Parlamentu:

- V případě voleb do Senátu přikládá kandidát k přihlášce k registraci doklad o státním občanství České republiky, čímž dokazuje splnění této podmínky již k okamžiku registrace. U ostatních druhů voleb se však předložení tohoto dokladu jako podmínka k zaregistrování kandidáta nepožaduje, ačkoli státní občanství České republiky je rovněž podmínkou pro právo být volen.
- Pokud počet obyvatel v některém volebním obvodu do Senátu poklesne pod nebo se zvýší nad hranici stanovenou zákonem (15%) oproti počtu obyvatel připadajícímu na jeden mandát, musí dojít ke změně ve vymezení senátních obvodů. S ohledem na zvýšenou migraci obyvatel, zejména ve velkých městech, dochází v posledních letech ke změnám volených obvodů před každými volbami do Senátu.

Problémy, které se týkají právní úpravy v zákoně o volbách do zastupitelstev krajů:

- Na rozdíl od voleb do obou komor Parlamentu a voleb do Evropského parlamentu neumožňuje zákon o volbách do zastupitelstev krajů hlasování na voličský průkaz ani zápis do zvláštního seznamu voličů vedeného obecním úřadem. Územní obvod kraje je přitom relativně velký (větší než jsou volební obvody do Senátu) a v případě, že se volič v době voleb do zastupitelstev krajů nachází mimo „svůj“ volební okrsek, byť na území kraje, v němž má trvalý pobyt, nemůže se zúčastnit hlasování ve volbách do tohoto zastupitelského

orgánu. Již od prvních voleb do zastupitelstev krajů v roce 2000 opakovaně zaznívají požadavky voličů, aby mohli hlasovat i v případě, že se v době voleb sice zdržují v územním obvodu kraje, do jehož zastupitelstva se volí, ale nezdržují se ve volebním okrsku, v němž jsou zapsáni ve stálém seznamu voličů; například jsou hospitalizováni v nemocnici, sanatoriu apod., které se nachází v územním obvodu kraje, ale mimo volební okrsek, kde je volič zapsán v seznamu voličů.

Problémy, které se týkají právní úpravy v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí

- K vymezení stálých volebních okrsků došlo naposledy v souvislosti s volbami do zastupitelstev obcí v roce 1994; změnit je lze pouze z důvodů uvedených v zákoně. Od té doby zaznívají od obcí pravidelně upozornění na nemožnost změny ve vymezení stálých volebních okrsků, která by byla s ohledem na místní poměry žádoucí, ale není pokryta zákonnými důvody.
- Podle stávající právní úpravy plní funkci registračního úřadu ve městech Brno, Ostrava a Plzeň úřad každé městské části nebo městského obvodu bez ohledu na to, zda splňuje podmínky dané pro ostatní obce, kde může být registračním úřadem pouze obecní úřad, u něhož jsou zřízeny alespoň 2 odbory, jinak tuto funkci za něj plní pověřený obecní úřad.
- Jde-li o volby v územně členěných statutárních městech, není v případě ustavování okrskových volebních komisí vyřešena otázka delegování členů za volební strany, které podávají kandidátní listiny jak do magistrátu, tak i městského obvodu nebo městské části.
- Zákon o volbách do zastupitelstev obcí neumožňuje předávání vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí v elektronické podobě na elektronických úředních deskách; zápis o výsledku voleb předává Český statistický úřad k vyvěšení na úředních deskách obecních úřadů pouze v listinné podobě, což se s ohledem na současný vývoj v elektronické komunikaci jeví jako velmi zastaralý postup.

Ze shora uvedených důvodů, se varianta III, tj. forma systematické a komplexní právní úpravy obsažené ve volebním zákoníku, jeví jako nejvhodnější z uvažovaných variant.

4.2. Implementace

Paragrafované znění návrhu volebního zákoníku by mělo být pro účely meziresortního připomínkového řízení zpracováno do října 2011 s tím, že tento návrh bude předložen vládě do 31. prosince 2011.

Institut hlasování poštou a uložením u obecního úřadu si vyžádá změny v organizačně technickém zabezpečení voleb. Nebude se hlasovat na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí. Naopak obecním úřadům přibude povinnost zabezpečit hlasování poštou a uložením u obecního úřadu.

4.3. Přezkum účinnosti

Při posuzování účinnosti navrhovaného řešení v praxi budou využity zejména poznatky obsažené v hodnotících zprávách z přípravy a průběhu voleb, které Ministerstvu vnitra po každých volbách zasílají volební orgány, zejména krajské úřady. Mimo to soudní přezkum všech zásadních okamžiků volebního procesu přispívá k zajištění regulérnosti voleb a ke zpětné vazbě vůči tomuto procesu.

4.4. Kontakty

JUDr. Jitka Červenková
odbor všeobecné správy
Ministerstvo vnitra
tel. 974 817 376
e-mail: volby@mvcv.cz

JUDr. Hana Egersdorfová
odbor všeobecné správy
Ministerstvo vnitra
tel. 974 817 378 /370
e-mail: volby@mvcv.cz

II. Návrh věcného řešení

Při přípravě návrhu věcného záměru volebního zákoníku se ukázalo jako nezbytné zpracování dané materie širěji, než se u věcného záměru předpokládá, tj. způsobem jdoucím nad rámec pouze základních okruhů budoucí právní úpravy. Jde jak o jednotlivé druhy voleb včetně volebních institutů, tak zejména v případě úpravy takového rozsahu i o otázku systematiky volebního zákoníku. Podrobnější úpravu si vyžádaly i lhůty, ve kterých má být volební zákoník zpracován a následně projednáván v rámci legislativního procesu. Jde zejména o zpracování paragrafového znění, které při právní úpravě takového rozsahu musí být podloženo poměrně jasnou věcnou úpravou co nejširšího počtu otázek.

A. Obecná ustanovení

1. Základní ustanovení

Volební zákoník vymezí konkrétní podmínky výkonu volebního práva a provádění voleb do Evropského parlamentu, volby prezidenta republiky, voleb do Senátu Parlamentu České republiky (dále jen „Senát“), Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“), zastupitelstev krajů a zastupitelstva hlavního města Prahy (dále jen „zastupitelstvo kraje“), zastupitelstev obcí a volby starosty v obcích s počtem obyvatel do 1500 (dále jen „volba starosty“) včetně rozsahu soudního přezkumu při volbách.

Úvodní ustanovení vymezí rozsah úpravy volebního zákoníku. Půjde o úpravu voleb do Evropského parlamentu, Senátu, Poslanecké sněmovny, zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí; v případě včasného přijetí ústavního zákona i volby prezidenta republiky a v návaznosti na výsledky projednání analýzy o možnosti přímé volby starostů v malých obcích i tyto volby. Pod pojmem volby do zastupitelstev obcí je třeba rozumět i volby do zastupitelstev územně členěných statutárních měst a zastupitelstev jejich městských částí a městských obvodů.

V hlavním městě Praze bude v paragrafovém znění volebního zákoníku zachována úprava voleb do zastupitelstev městských částí podle platné úpravy voleb do zastupitelstev obcí a nově se navrhuje upravit volbu do zastupitelstva hlavního města Prahy podle úpravy voleb do zastupitelstev krajů. Taková úprava respektuje postavení hlavního města Prahy (vedle obce) jako kraje. Sjednocením úpravy voleb do zastupitelstev krajů a zastupitelstva hlavního města Prahy bude stejně vymezen i okruh subjektů, které v těchto volbách mohou kandidovat. Pro zavedení stejného způsobu volby členů zastupitelstva hlavního města Prahy jako do ostatních zastupitelstev krajů může svědčit i příspěvek na mandát upravený zákonem č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Ten je vyplácen za mandát (kromě poslance a senátora) člena zastupitelstva kraje a člena zastupitelstva hlavního města Prahy, a to pouze těm politickým stranám nebo politickým hnutím, případně jejich koalicím, na jejichž kandidátní listině byl

zastupitel zvolen, tedy subjektům oprávněným kandidovat ve volbách do zastupitelstev krajů.

Na druhé straně je třeba upozornit na možné komplikace, pokud se budou volby do zastupitelstva hlavního města Prahy konat podle úpravy voleb do zastupitelstev krajů, zatímco volby do zastupitelstev městských částí podle úpravy voleb do zastupitelstev obcí. Volič tak bude pro volbu do městské části dávat svůj hlas v rámci jednoho hlasovacího lístku, kde budou uvedeny všechny volební strany; pro volby do zastupitelstva hlavního města Prahy bude vybírat jeden hlasovací lístek ze sady kandidujících politických stran, politických hnutí nebo koalic s možností udělení čtyř preferenčních hlasů na tomto vybraném jednom hlasovacím lístku. Způsob hlasování tak bude rozdílný.

1.1. Volební zásady a volební období

Volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

Funkční období Evropského parlamentu a volební období prezidenta republiky je pětileté, Senátu šestileté a Poslanecké sněmovny čtyřleté, funkční období zastupitelstev územních samosprávných celků je čtyřleté a funkční období volených starostů je čtyřleté, shodné s funkčním obdobím zastupitelstev obcí (dále jen „volební období“).

Ve volbách se jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Při volbách do Evropského parlamentu mohou volební strany a kandidáti jednat a písemnosti předkládat i v jazyce anglickém, francouzském a německém (dále jen „jednací jazyk“).

Všeobecné, rovné a přímé volební právo odpovídá právním závazkům České republiky na poli základních lidských práv a svobod, zejména pokud jde o politická práva, a stejně jako tajné hlasování v přímých volbách, patří k základním rysům demokratického zřízení, jehož je Česká republika nositelem.

Volební zásady zakotvuje Ústava v Čl. 18 a Čl. 102 a Listina v Čl. 21. V Ústavě se pro stejný právní institut používají dva odlišné termíny, a to „volební období“ v článku 17 a 55 a „funkční období“ v článku 102. Vzhledem k tomu, že by volební zákoník měl pro obsahově shodné instituty užívat stejný „jednotný termín“, bylo zvoleno řešení pomocí legislativní zkratky. Úprava volebního období přejímající úpravu obsaženou v Ústavě se zařazuje z důvodů úplnosti a přehlednosti.

Volební období zástupců členských států v Evropském parlamentu je upraveno v čl. 14 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii („Členové Evropského parlamentu jsou voleni na dobu pěti let ve všeobecných a přímých volbách svobodným a tajným hlasováním.“); zákonná úprava členského státu v tomto ohledu nemůže nic měnit a je zde uváděna pouze z důvodu komplexnosti a přehlednosti úpravy voleb do Evropského parlamentu.

Volební období prezidenta republiky upravuje Ústava v Čl. 55, kde stanoví, že volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Volební období senátorů a poslanců vyplývají ze současné dikce Ústavy, konkrétně z Čl. 16.

Čtyřleté volební období zastupitelstev územních samospráv je vymezené Ústavou v Čl. 102 odst. 2.

Volební období starostů, kteří budou voleni přímo, by mělo být shodné s volebním obdobím zastupitelstva v dané obci tak, aby volby mohly probíhat ve stejném termínu. V případě, že přímo volený starosta bude odvolán nebo přestane vykonávat funkci starosty z jakéhokoliv důvodu, bude se nově zvolený starosta v doplňovacích volbách volit na zbytek volebního období.

Věcný záměr předpokládá stejnou úpravu, pokud jde o možnost užít jiný jazyk, jaká je obsažena v zákoně o volbách do Evropského parlamentu. Jde o úpravu, která respektuje požadavky Evropské komise na zajištění informovanosti voličů a kandidátů při volbách do Evropského parlamentu a účelnost zvoleného řešení. O zásadních otázkách týkajících se voleb, resp. hlasování ve volbách do Evropského parlamentu, jsou voliči informováni v informačním letáku tištěném ve všech úředních jazycích EU. V jednacích jazycích je tak pro občany jiných členských států Evropské unie tištěna Informace o podmínkách hlasování ve volbách do Evropského parlamentu na území České republiky a Informace o podmínkách kandidatury ve volbách do Evropského parlamentu.

1.2. Volební systémy

Podle zásad poměrného zastoupení se konají volby do Evropského parlamentu, do Poslanecké sněmovny a do zastupitelstev územních samosprávných celků. Podle zásad většinového systému se konají volby do Senátu, volba prezidenta republiky a volba starosty.

Podle Čl. 8 Aktu o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách (dále jen „evropský volební předpis“) je výsostným právem každého státu stanovit, jakým způsobem budou voleni jeho zastupitelé, avšak s tou výhradou, že některé principy voleb do Evropského parlamentu jsou přesto právem Evropské unie upraveny – novela evropského volebního předpisu zakotvila, jako podmínku pro všechny členské státy Evropské unie, aby se volby do Evropského parlamentu konaly právě podle zásad poměrného zastoupení. Zároveň je však třeba odkázat na rozsudek ve věci Eman a Sevinger (C-300/04), ve kterém Soudní dvůr Evropské unie judikoval, že i když mohou členské státy podle svého uvážení upravovat ty aspekty volebního postupu ve volbách do Evropského parlamentu, které nejsou sjednoceny na úrovni Evropské unie, členské státy mají přesto povinnost dodržovat právní předpisy Evropské unie, včetně obecných zásad. To se týká především zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Volební systém přímých voleb prezidenta republiky není zatím Ústavou stanoven, neboť možnost přímé volby prezidenta republiky Ústava nepředpokládá. Z těchto důvodů je nezbytné přijetí ústavního zákona, kterým se mění Ústava. Vzhledem k tomu, že takový návrh je obsažen v Programovém prohlášení, zařazuje se provedení těchto voleb i do tohoto návrhu věcného záměru volebního zákoníku s tím, že úprava vychází ze základních obecně diskutovaných zásad přímé volby prezidenta republiky a souběžně předkládaného návrhu novely Ústavy. Pro přímou volbu prezidenta republiky se tak navrhuje využít formy většinového volebního systému.

Konkrétní podoba systému volby prezidenta bude v paragrafovém znění volebního zákoníku upravena podle podoby, v jaké bude přijat ústavní zákon.

Stejně tak bude třeba dopracovat konkrétní podobu případné přímé volby starosty, kdy lze zatím variantně uvažovat o jednokolové či dvoukolové volbě.

Volební systémy voleb do Senátu a Poslanecké sněmovny vyplývají ze současné dikce Ústavy, konkrétně z Čl. 18. Rozdílnost volebních systémů ve volbách do vícekomorových zastupitelských sborů je pro řadu zemí typická. Jde o vytvoření různých vzorců zastoupení a tím i udržování politické rovnováhy v zastupitelském sboru jako celku. Ústava zároveň stanoví, že Senát má 81 senátorů, každé dva roky se volí třetina senátorů. Poslanecká sněmovna má 200 poslanců. Volební systém do zastupitelstev územních samosprávných celků Ústava neupravuje. Dosavadní právní úprava volebního systému pro volby do těchto územních samosprávných orgánů je založena na zásadách poměrného zastoupení, což v sobě zahrnuje princip proporcionality, přesněji vyjadřující politickou strukturu zastupitelstev. Počet členů zastupitelstev územních samosprávných celků se stanoví podle zvláštních právních předpisů (zákon o obcích a zákon o krajích).

Stávající volební systém se přebírá v zásadě beze změny (s výjimkou některých dílčích aspektů, např. úprava území senátních volebních obvodů, změna voleb do zastupitelstva hlavního města Prahy), neboť se v praxi osvědčil.

1.3. Vyhlášení voleb

Prezident republiky vyhláší

- volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním, a to tak, aby se konaly v časovém rozpětí stanoveném rozhodnutím Rady Evropské unie,
- volby do Senátu, Poslanecké sněmovny, zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a volbu starosty nejpozději 90 dnů před jejich konáním, a to tak, aby se konaly ve lhůtě posledních 30 dnů volebního období; byla-li však Poslanecká sněmovna rozpuštěna, do 5 dnů po jejím rozpuštění tak, aby se volby konaly do 60 dnů po jejím rozpuštění,
- opakované volby do Poslanecké sněmovny do 30 dnů poté, kdy nastal důvod pro jejich konání tak, aby se volby konaly nejdříve do 90 dnů od jejich vyhlášení,

- opakované volby do Senátu do 30 dnů poté, kdy nastal důvod pro jejich konání tak, aby se první kolo voleb konalo nejdříve 90 dnů od jejich vyhlášení; opakované hlasování do Senátu do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu tak, aby se hlasování v prvním nebo druhém kole voleb konalo nejdříve 30 dnů od vyhlášení,
- doplňovací volby do Senátu do 30 dnů poté, kdy zanikl mandát senátora, tak, aby se první kolo voleb konalo nejdříve 90 dnů od jejich vyhlášení.

Předseda Senátu, není-li zvolen, předseda Poslanecké sněmovny, vyhláší

- volbu prezidenta republiky,
- opakovanou volbu a dodatečnou volbu prezidenta republiky.
(podle přijatého ústavního zákona)

Ministr vnitra vyhláší do zastupitelstev krajů a do zastupitelstev obcí

- dodatečné volby do 30 dnů po uveřejnění celkových výsledků voleb Státní volební komisí tak, aby se konaly nejdříve 90 dnů od jejich vyhlášení,
- opakované volby do 30 dnů po uveřejnění celkových výsledků voleb Státní volební komisí v případech stanovených zákonem nebo poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu tak, aby se konaly nejdříve 90 dnů od jejich vyhlášení; opakované hlasování do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu tak, aby se konalo nejdříve 30 dnů od jeho vyhlášení,
- nové volby do 30 dnů po obdržení návrhu na jejich vyhlášení tak, aby se konaly nejdříve 90 dnů po jejich vyhlášení.

Ministr vnitra vyhláší

- dodatečnou volbu starosty do 30 dnů po uveřejnění celkových výsledků voleb Státní volební komisí tak, aby se konala nejdříve 90 dnů od jejího vyhlášení,
- opakovanou volbu starosty do 30 dnů poté, kdy mu bylo oznámeno usnesení soudu tak, aby se konala nejdříve 90 dnů od jejího vyhlášení,
- doplňovací volbu starosty do 30 dnů po obdržení návrhu na její vyhlášení tak, aby se konala nejdříve 90 dnů po jejím vyhlášení.

Rozhodnutí o vyhlášení voleb se uveřejňuje ve Sbírce zákonů. Za den vyhlášení voleb se považuje den, kdy byla rozeslána částka Sbírky zákonů, v níž bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb uveřejněno.

Lhůty, ve kterých je třeba volby vyhlásit jsou stanoveny tak, aby byl poskytnut dostatečný časový prostor pro kandidující subjekty, aby mohly představit voličům své programy či představy a současně, aby voliči měli dostatečný časový prostor pro možnost zvážení své volby. Současně je přihlédnuto i k tomu, aby bylo možno organizačně a technicky zvládnout přípravu na volby.

Pouze volby do Poslanecké sněmovny v případě jejího rozpuštění se musí konat ve lhůtě do 60 dnů po jejím rozpuštění (Čl. 17 odst. 2 Ústavy). Pro takový případ bude ve volebním zákoníku upraveno zkrácení lhůt. Z tohoto důvodu se však zároveň navrhuje omezení některých institutů, např. možnost hlasování poštou.

Forma vyhlášení voleb kopíruje formu danou dosavadními zákony. Nově se v návaznosti na rozšíření soudního přezkumu doplňuje i úprava vyhlášení opakovaných voleb do Poslanecké sněmovny. Dojde-li k důvodům pro vyhlášení opakovaných voleb do Poslanecké

sněmovny nebo Senátu a opakovaného hlasování a doplňovacích voleb do Senátu, svěřuje se jejich vyhlášení také prezidentu republiky. S ohledem na možnost organizačně technického zabezpečení voleb se navrhuje změnit lhůtu, ve které se mají konat doplňovací volby do Senátu, a to tak, aby lhůta neběžela ode dne zániku mandátu senátora, ale až od okamžiku vyhlášení těchto voleb prezidentem republiky. K zajištění toho, aby mandát nezůstával dlouho neobsazen, je stanovena lhůta 30 dnů od zániku mandátu, ve které musí prezident republiky doplňovací volby vyhlásit. Lhůty se tak sjednocují s případem řádného konání voleb.

Při volbě prezidenta republiky se v souladu s návrhem připravovaného ústavního zákona o změně Ústavy navrhuje forma vyhlášení předsedou Senátu. Důvodem je, že Senát je Ústavou konstruován jako permanentně činný a nerozpustitelný orgán; stejně tak bude vyhlášovat opakovanou volbu prezidenta republiky a dodatečnou volbu prezidenta republiky. Pokud by byla funkce předsedy Senátu neobsazena, svěřuje se (shodně s návrhem novely Ústavy) vyhlášení těchto voleb předsedovi Poslanecké sněmovny. Nastane-li důvod pro vyhlášení dodatečných, opakovaných, nových voleb nebo opakovaného hlasování do zastupitelstva územního samosprávného celku, případně dodatečné, opakované nebo doplňovací volby starosty, vyhlásí je ministr vnitra, formou sdělení Ministerstva vnitra, rovněž ve Sbírce zákonů.

1.4. Dny voleb

Volby se konají ve 2 dnech, jimiž jsou pátek a sobota. První den začíná hlasování ve 14.00 hodin a končí ve 22.00 hodin. Ve druhý den začíná hlasování v 8.00 hodin a končí ve 14.00 hodin.

Varianta I

- V jeden den, a to v sobotu od 7.00 hodin do 22.00 hodin, se konají
- druhé kolo voleb do Senátu a druhé kolo volby prezidenta republiky (varianta II a III podle ústavního zákona),
 - opakovaná a dodatečná volba prezidenta republiky,
 - opakované volby, opakované hlasování a doplňovací volby do Senátu,
 - opakované volby, dodatečné volby, opakované hlasování a nové volby do zastupitelstev obcí a krajů,
 - opakovaná, dodatečná a doplňovací volba starosty.

Varianta II

- V jeden den, a to v sobotu od 7.00 hodin do 22.00 hodin, se konají
- opakovaná a dodatečná volba prezidenta republiky,
 - opakované volby, opakované hlasování a doplňovací volby do Senátu,
 - opakované volby, dodatečné volby, opakované hlasování a nové volby do zastupitelstev obcí a krajů,
 - opakovaná, dodatečná a doplňovací volba starosty.

V případě konání druhého kola voleb do Senátu a druhého kola volby starosty (v případě varianty dvoukolové volby) začíná hlasování sedmý, popř. čtrnáctý den (varianta II - šestý, popř. třináctý den) po ukončení hlasování v kole prvním. Druhé kolo volby prezidenta republiky (varianta II a III podle ústavního zákona) se koná čtrnáctý den (varianta II - třináctý den) po ukončení hlasování v prvním kole volby.

Dny všeobecných voleb a doba hlasování zůstane ve volebním zákoníku zachována tak, jak je vymezena dosud platnými volebními zákony. Po úpravě, podle které v roce 2000 proběhly volby do zastupitelstev krajů a volby do 1/3 Senátu v jednom dni (v neděli) se ukázalo, že voličům více vyhovuje již ustálené konání voleb ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota.

Úprava konání voleb je v souladu i s úpravou voleb do Evropského parlamentu, ty se konají na území všech členských států v časovém úseku, který vymezuje evropský volební předpis (L 278) jako dobu od čtvrtka do neděle. V tomto období musí proběhnout hlasování ve všech členských státech.

Naproti tomu se v praxi osvědčilo konání dodatečných, opakovaných a nových voleb a opakovaného hlasování v jednotlivých obcích a krajích v jednom dni. Navrhuje se proto, aby i opakované volby, opakované hlasování a doplňovací volby do Senátu jako volby v podstatě mimořádné, se konaly pouze v jednom dni.

Materiál se v této části předkládá ve variantách:

Varianta I

Konání voleb v jeden den, v sobotu, se navrhuje u dvoukolových voleb. Důvodem je jak menší účast voličů, tak další úspora nákladů hrazených ze státního rozpočtu spočívajících například ve zvýšené hlídkové činnosti Policie České republiky nebo obecních (městských) policií, nebo nutnosti „zapečetovat“ volební místnosti a volební materiály. Odpadnou i problémy s předčasným ukončením výuky na základních nebo středních školách v první den druhého kola voleb. Z praxe je rovněž známo, že v první den voleb je nejvyšší účast. Zavedení jednodenních voleb je vyváжено možností korespondenčního hlasování a možností uložit „hlas“ u obecního úřadu, a do budoucna i možností elektronického hlasování.

Varianta II upravuje konání určených voleb, jak je uvedeno ve variantě I, pouze s výjimkou druhého kola řádných voleb senátorů a prezidenta republiky, které by probíhalo tak jako dosud ve dvou dnech.

V případě voleb do Senátu se druhé kolo koná zásadně následující týden; pouze v případě, kdy postupující kandidát se své kandidatury vzdá, pozbude práva být volen nebo zemře a na jeho místo nastoupí další kandidát v pořadí, koná se druhé kolo až následující týden, tedy třináctý a čtrnáctý den od toho prvního.

Pokud volební zákoník používá pojem „den voleb, přede dnem voleb“ apod. (např. při počítání lhůt), myslí se tím první volební den. Volební zákoník upraví i úkony, které nastávají druhý den voleb (např. zvolení poslancem, či členem zastupitelstva). Zároveň volební

zákoník stanoví pro volby do zastupitelstev obcí a krajů konání všeobecných voleb ve všech obcích nebo krajích v tytéž dny.

1.5. Aktivní volební právo

Voličem je fyzická osoba, která

- je státním občanem České republiky; pro volby do zastupitelstev obcí i občan jiného členského státu Evropské unie a občan cizího státu, jemuž právo volit přiznává vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a již je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva“), a pro volby do Evropského parlamentu i občan jiného členského státu Evropské unie a
- alespoň ve druhý den voleb dosáhla věku 18 let; v případě vícekolových voleb může ve druhém kole volit i fyzická osoba, která alespoň ve druhý den druhého kola voleb dosáhla věku nejméně 18 let.

Volič je veden ve stálém seznamu voličů podle bodu 5.1. Obecná ustanovení.

Volič může za podmínek uvedených v bodě 6. nebo 8. Obecná ustanovení hlasovat na území volebního obvodu, kde se volby konají.

Při vymezení aktivního volebního práva vychází návrh z Ústavy. Ústava v Čl. 18 odst. 3 stanoví, že právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

V případě voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků je pak nezbytné vázat výkon volebního práva na podmínku vztahu voliče k danému územnímu celku, ze které vyplývá i jeho zájem na správě tohoto celku, tj. pokud má v místě (obci, případně kraji) trvalý pobyt. Zároveň se právní úprava (tak jako dosud) přizpůsobuje článku 22 Smlouvy o fungování Evropské unie, zakotvujícím aktivní volební právo občanů EU ve volbách do zastupitelstev obcí a do Evropského parlamentu a transpozici směrnice Rady 94/80/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, a směrnice Rady 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky. V komunálních volbách je v duchu zásady, aby svůj vliv na to, kdo bude danou obec spravovat, mohli uplatnit vedle našich občanů a občanů jiných členských států Evropské unie i občané cizích států, pokud mají v obci povolen trvalý pobyt a právo volit do obecního zastupitelstva přiznává na základě reciprocity vyhlášená mezinárodní smlouva. K přiznání volebního práva do zastupitelstev obcí všem cizincům s trvalým pobytem na území České republiky náš stát nic nezavazuje a nevyplývá ani z ústavního pořádku České republiky. Případné volební právo občanů jiných států do zastupitelstev obcí proto nepožívá ústavní ochrany. Existuje řada vyspělých demokratických států, jejichž právní řád toto právo všem usedlým cizincům nepřiznává. Podle dostupných informací patří mezi takové státy např. Rakousko, Belgie, Francie, Německo, Řecko, Itálie.

Domníváme se, že jakkoliv může být tento přístup, chápán jako méně vstřícný k přistěhovalcům, nelze ho rozhodně označit za nečestný a nespravedlivý. Jako vysoce spravedlivý lze označit shora zmiňovaný přístup reciprocity, který podle současné platné právní úpravy reprezentuje Česká republika a zastává jej např. Španělsko a Portugalsko.

Nadále se tak nepředpokládá volební právo pro obyvatele, kteří nejsou státními občany České republiky, ale jsou státními občany států, s nimiž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu. V této souvislosti je zmiňována rovněž Úmluva o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni. V současné době se předpokládá její ratifikace, avšak s výhradou k části C (volební právo v místních volbách). Účast cizinců na veřejném životě by měla být v této fázi podporována zejména formou účasti v poradních orgánech obcí. Na základě takto získaných zkušeností pak lze v budoucnu otevřít i diskusi o rozsahu volebního práva cizinců.

Pokud jde o vymezení překážek výkonu volebního práva, které bylo doposud tradičně spjato s ustanovením o aktivním volebním právu, přesouvá se tato úprava do zásad hlasování, a spojuje se tak do společného ustanovení s faktickou nemožností hlasování, jakou je např. neprokázání totožnosti nebo státního občanství ze strany voliče. K tomuto kroku se přistupuje z důvodu větší přehlednosti a lepší orientace ve volebním zákoníku. Vychází se rovněž ze zkušeností, kdy se obtížně zdůvodňovaly rozdíly mezi překážkami výkonu volebního práva a faktickou nemožností hlasování.

Překážka, pro kterou volič nemůže hlasovat, ho nezabavuje práva volit; pomine-li, nic nebrání voliči v tom, aby se mohl účastnit hlasování.

1.6. Pasivní volební právo

Poslancem může být zvolen státní občan České republiky, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku 21 let a není zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Stejně podmínky platí pro zvolení poslancem Evropského parlamentu s tím, že na území České republiky může být poslancem Evropského parlamentu zvolen rovněž občan jiného členského státu Evropské unie, který je přihlášen k pobytu na území České republiky nejméně po dobu 80 dnů přede dnem voleb a není v členském státě, jehož je státním občanem, zbaven práva být volen do Evropského parlamentu.

Senátorem může být zvolen státní občan České republiky, který alespoň ve druhý den prvního kola voleb dosáhl věku 40 let a není zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Stejně podmínky pasivního volebního práva, které jsou stanoveny pro volbu senátora, jsou stanoveny pro volbu prezidenta republiky (čl. 57 Ústavy).

Členem zastupitelstva kraje nebo obce pak může být zvolen každý, kdo má právo volit do zastupitelstev těchto územních samosprávných celků, je přihlášen k trvalému pobytu na území kraje nebo obce, a není zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo není omezen na osobní svobodě z důvodu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Starostou může být zvolen státní občan České republiky, který alespoň ve druhý den prvního kola volby dosáhl věku 18 let, na území obce je přihlášen k trvalému pobytu a není

zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo není omezen na osobní svobodě z důvodu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Věková hranice pro zvolení poslancem, senátorem a prezidentem republiky byla převzata z dikce Ústavy.

Kandidovat a být zvolen do Evropského parlamentu může občan Evropské unie dle své volby buď na území svého členského státu bydliště nebo členského státu původu, platí však zákaz dvojí kandidatury. Podmínky kandidatury do Evropského parlamentu si každý stát upravuje samostatně, podle svých zvyklostí a zkušeností – Česká republika po vzoru pasivního volebního práva do Poslanecké sněmovny stanovila věkovou hranici pro volby do Evropského parlamentu na 21 let. Délka pobytu kandidáta na území České republiky je odvozena od lhůty k podání kandidátní listiny tak, aby se vyloučily problémy, kdy kandidát nesplňuje k datu podání kandidátní listiny podmínky, za kterých může být na území České republiky volen, a pokud by je nesplnil ani ke dni voleb, nemohlo by dojít k jeho zvolení.

Tím, že právo být zvolen do zastupitelstva obce je za podmínek uzavření mezinárodní smlouvy přiznáno na základě reciprocity i cizím státním příslušníkům, dochází k přizpůsobení české právní úpravy článku 22 Smlouvy o fungování Evropské unie, zakotvujícím pasivní volební právo občanů Evropské unie ve volbách do zastupitelstev obcí, a současně transpozici směrnice Rady 94/80/ES.

Ze strany Evropské komise zazněly výtky směřující k tomu, že v České republice nemají občané jiných členských států EU právo založit politickou stranu nebo politické hnutí ani být jejím členem, což brání těmto občanům možnosti být volen za stejných podmínek jako je tomu u státních občanů České republiky. Vázanost účasti na členství v politických stranách a politických hnutích na státní občanství se nedotýká pasivního volebního práva zaručeného zmiňovaným článkem 22 takovým způsobem, že by jej porušovala (znemožňovala jeho efektivní výkon). Z pohledu práva EU lze vycházet z toho, že úprava podmínek členství v politických stranách byla ponechána na členských státech. Členství v politických stranách je výrazem aktivního občanství s tím, že pokud budou politické strany používat zvláštní status a ochranu a budou se přímo podílet na politice státu, je vazba členství v politických stranách a politických hnutích na státní občanství plně odůvodněna (obdobnou vazbu uplatňuje např. i Spolková republika Německo). Ve spojitosti s právní úpravou voleb do Evropského parlamentu mohou být občané jiných členských států EU uvedeni na kandidátních listinách politických stran, politických hnutí nebo koalic (a při minulých volbách do Evropského parlamentu tomu tak i bylo); zároveň lze poukázat na praxi registrovaných politických stran a politických hnutí, umožňující zapojení do jejich činnosti prostřednictvím statusu „registrovaného příznivce“ upraveného stanovami těchto subjektů. Ve vztahu k volbám do zastupitelstev obcí lze poukázat na možnost, vedle shora uvedeného stejného postupu, kandidatury nezávislých kandidátů nebo sdružení nezávislých kandidátů bez jakékoli vazby na členství v politických

stranách nebo politických hnutích; sdružení nezávislých kandidátů získalo v posledních volbách do zastupitelstev obcí téměř 50 % ze všech mandátů podle kandidujících volebních stran.

1.7. Volební obvody

Volebními obvody se rozumí

- pro volby do Evropského parlamentu a pro volbu prezidenta republiky území České republiky,
- pro volby do Poslanecké sněmovny území krajů a hlavního města Prahy,
- pro volby do zastupitelstev krajů území krajů a hlavního města Prahy,
- pro volby do Senátu území České republiky rozdělené do 81 volebních obvodů; v každém volebním obvodu se volí jeden senátor.

V případě, že počet obyvatel v některém volebním obvodu poklesne nebo se zvýší o 20 procent oproti průměrnému počtu obyvatel připadajícímu na jeden mandát v České republice, změní se území volebních obvodů. Změna se provádí v letech, kdy jsou vyhlášeny volby do Senátu, ve volebních obvodech, kde došlo ke změně v počtu obyvatel nad/pod zákonem stanovený koeficient a ve volebních obvodech s těmito obvody sousedícími.

Varianta I

Volební obvody budou stanoveny v příloze volebního zákoníku; vymezení bude provedeno výčtem obcí, městských částí nebo městských obvodů anebo katastrálních území, případně jejich částí.

Varianta II

Volební obvody budou stanoveny zvláštním zákonem. Vymezení bude provedeno výčtem obcí, městských částí nebo městských obvodů anebo katastrálních území, případně jejich částí,

- pro volby do zastupitelstev obcí a volbu starosty území obce, městyse, města, statutárního města a městské části nebo městského obvodu (dále jen „obec“); zastupitelstvo obce může 85 dnů přede dnem konání voleb do zastupitelstev obcí vytvořit více volebních obvodů
 - a) v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 9 členů zastupitelstva obce,
 - b) v územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu.

Volebním obvodem je nutno chápat území, v rámci kterého jsou volební straně přidělovány mandáty. „Území krajů“ je území vyšších územně samosprávných celků vytvořených ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

Při volbách do Evropského parlamentu představují jednotlivé členské státy volební obvody, jejichž obyvatele reprezentuje daný počet zástupců, kteří jsou voleni dle právních předpisů toho kterého státu.

Při volbách prezidenta republiky jde o volbu jednoho z kandidátů většinovým systémem, a proto i zde tvoří území státu jeden volební obvod.

Pod pojmem volby do zastupitelstev krajů je třeba v souladu se zavedenou legislativní zkratkou rozumět i volby do zastupitelstva hlavního města Prahy.

Velká migrace obyvatel, zejména ve velkých městech, vyvolává v posledních letech čím dál častěji potřebu přikročit ke změně ve vymezení volebních obvodů pro volby do Senátu. Volby senátorů probíhají ve volebních obvodech s tím, že v každém se volí jeden senátor. Tak, aby bylo dosaženo absolutní rovnosti hlasů, musel by každý volební obvod mít přibližně stejný počet obyvatel. Absolutní rovnost váhy hlasu voličů je ideální stav, jehož dosažení je s ohledem na volební instituty prakticky vyloučeno, a je tak třeba počítat s (dle Ústavního soudu) rozumnou a ospravedlnitelnou odchylkou, která ještě nebude znamenat porušení principu rovnosti volebního práva. Ústavní soud již dříve judikoval (sp. zn. I ÚS 360/98), že princip rovnosti nemá absolutní (abstraktní) charakter, jedná se toliko o rovnost relativní. Nelze ji chápat mechanicky. Obzvláště rovnost volebního práva není nějakým absolutním principem, dokonce lze mít za to, že se jedná o zvláštní případ rovnosti. Klíčovým je posouzení ústavní hranice přijatelnosti či přibližnosti v počtu aktivně legitimovaných obyvatel volebních obvodů ve vztahu k počtu mandátů. V počtu obyvatel senátních volebních obvodů teorie i praxe uznává, že ještě rozumnou a ospravedlnitelnou odchylkou může být nejvýše 30 %. Z tohoto důvodu se navrhuje zvýšení možné odchylky od průměrného počtu obyvatel připadajících na jeden volební obvod v rámci České republiky z 15 % na 20 %, což by vedlo k vytvoření stabilnějších volebních obvodů. Senátní volební obvody se navrhuje vymezit, a to s ohledem na přehlednost výčtem všech obcí, které do daného volebního obvodu spadají, podle varianty I tak jako je tomu dosud, v příloze přímo volebního zákoníku, nebo podle varianty II ve zvláštním zákoně tak, aby nebylo třeba pravidelně novelizovat volební zákoník. Tento zákon by rovněž podléhal režimu Čl. 40 Ústavy.

Změněny budou všechny volební obvody, ve kterých dojde ke změně v počtu obyvatel (nad/pod zákonem stanovený koeficient), nejen ty, kde jsou vyhlášeny volby, a volební obvody s nimi sousedící. V případě, že by se v některém z dotčených volebních obvodů konaly doplňovací volby, bude jeho území v toleranci se zákonem stanoveným koeficientem. Zároveň by se ke změně přistoupilo se vznikem nové obce či zánikem obce v důsledku jejího sloučení s jinou obcí, resp. připojení k jiné obci podle § 19 zákona o obcích.

Ve volbách do zastupitelstev obcí může zastupitelstvo obce, v zájmu přehlednosti kandidátní listiny, rozdělit své území na několik volebních obvodů. Možnost vytvořit volební obvody je dána systémem voleb do zastupitelstev obcí, tj. systémem poměrného zastoupení. Vymezení volebních obvodů musí především respektovat vymezení volebních okrsků. Pokud by nebyla tato zásada dodržena, mohla by nastat situace, kdy by část voličů ve stejném volebním okrsku volila s jiným hlasovacím lístkem. Prakticky by pak bylo velmi obtížné zabezpečit regulérnost takového hlasování. Z uvedeného důvodu je tudíž velmi obtížné dosáhnout toho, aby v jednotlivých volebních

obvodech byl stejný počet voličů. Je proto možné i to, aby se v každém volebním obvodu volil odlišný počet členů zastupitelstva obce. Tímto je možno dosáhnout toho, aby i při rozdílnosti volebních obvodů z hlediska počtu voličů, připadal na zvolení jednoho člena zastupitelstva obce ve všech volebních obvodech přibližně stejný počet voličů. Přitom je nutné respektovat přípustný počet volených členů zastupitelstva obce, který v souladu s ustanovením § 68 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, stanoví zastupitelstvo obce. Volební obvody, na rozdíl od volebních okrsků, nejsou stálé. Mají-li být vytvořeny, musí se tak stát před každými volbami do zastupitelstva obce znovu, a to i tehdy pokud zastupitelstvo obce vytváří stejné volební obvody jako ty, které již byly v minulých volbách. V případě, že jsou vytvořeny volební obvody, nepožaduje volební zákoník, aby ten, kdo kandiduje v určitém volebním obvodu, měl na jeho území trvalý pobyt. Podmínka trvalého pobytu se váže pouze na území obce, popřípadě na území městského obvodu nebo městské části.

Ve volbách do zastupitelstva územně členěného statutárního města, tj. ve volbách do tzv. „velkého zastupitelstva“, může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu.

Pro úplnost je třeba dodat, že faktické rovnosti aktivního volebního práva nelze prakticky dosáhnout, resp. se jí přiblížit, pokud volby nejsou povinné a neúčast není sankcionována. I kdyby totiž bylo dosaženo rovnosti aktivního volebního práva technicky (tj. stanovením volebních obvodů se stejným počtem voličů rozhodujících o stejném počtu mandátů), volební účast v jednotlivých volebních obvodech bude různá, a způsobí tak faktickou nerovnost volebního práva, neboť počty hlasů potřebné ke zvolení se v jednotlivých volebních obvodech budou lišit. Lze tedy spíše hovořit toliko o rovnosti v možnosti výkonu volebního práva, skutečná rovnost volebního práva (hlasů) není dosažitelná.

Na rozdíl od stávající právní úpravy se navrhuje možnost vytvořit volební obvody pouze v obcích s počtem obyvatel nad 50.000. V menších obcích není dán důvod pro to, aby občané takové obce nemohli volit „celé zastupitelstvo“.

1.8. Volební okrsky

Pro odevzdání hlasovacích lístků a pro sčítání hlasů se vytvářejí v každé obci volební okrsky; v území vojenského újezdu, kde se volí do Evropského parlamentu, prezident republiky, do Senátu, Poslanecké sněmovny nebo zastupitelstev krajů se vytvářejí samostatné volební okrsky. Volební okrsky a samostatné volební okrsky (dále jen „volební okrsky“) se vytvářejí tak, aby

a) byly zachovány přirozené územní celky a zajištěna dostupnost volebních místností pro voliče,

b) zahrnovaly přibližně 1 000 voličů; pro vzdálené části obce lze vytvořit volební okrsek, pokud má alespoň 10 voličů.

Volební okrsky stanoví starosta obce, primátor statutárního města, které není územně členěno a v územně členěných statutárních městech, v hlavním městě Praze starosta městské

části nebo městského obvodu a přednosta vojenského újezdu (dále jen „starosta“), jako stálé; mění se pouze v případech

- a) zvýšení nebo snížení počtu voličů ve volebním okrsku o jednu třetinu oproti stavu počtu voličů k datu poslední změny volebního okrsku,
- b) změny hranic obce v místech, kde je území této obce osídleno,
- c) změny hranic městských obvodů nebo městských částí,
- d) kdy hranice volebního okrsku není shodná s hranicí volebního obvodu pro volby do Senátu nebo volebního obvodu pro volby do zastupitelstev obcí,
- e) kdy hranice volebního okrsku nezachovává přirozený územní celek nebo dostupnost pro voliče.

Volební okrsky nelze měnit v době od vyhlášení voleb do vyhlášení celkových výsledků voleb Státní volební komisí. O změně ve vymezení volebních okrsků musí starosta vyrozumět pověřený obecní úřad, krajský úřad a Český statistický úřad.

Se zachováním stálých volebních okrsků, které byly vymezeny v souvislosti s volbami do obecních zastupitelstev v roce 1994, a se samostatnými volebními okrsky na území vojenských újezdů, které byly vytvořeny podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí se počítá i ve volebním zákoníku (viz část C. Přejícná ustanovení). Nadále budou využívány jako základní volebně-územní jednotky pro všechny druhy voleb.

Navrhuje se však doplnit další důvod, který umožňuje změnit vymezení volebního okrsku. Tento důvod je formulován oproti dosavadním obecněji, a to proto, aby postihl co nejvíce problémů s vymezením volebních okrsků, které se v praxi často vyskytují. Jedná se např. o velký počet volebních okrsků v obci s malým počtem voličů, pro které je třeba vybavit volební místnosti, nadelegovat členy okrskových volebních komisí atd. Od roku 1994, kdy došlo k vymezení stálých volebních okrsků, se Ministerstvo vnitřně každoročně setkává s řadou upozornění ze strany obcí na nemožnost změny ve vymezení stálých volebních okrsků, která by byla s ohledem na místní poměry žádoucí. Zakotvením výše zmíněného dalšího (obecnějšího) důvodu změny ve vymezení stálých volebních okrsků, vázaného na zachování přirozeného územního celku nebo dostupnosti pro voliče, popřípadě změny počtu voličů od posledního data vymezení volebních okrsků, se tak reaguje na početné apely starostů obcí. Zároveň je však třeba upozornit, že tzv. stálé volební okrsky se tímto stávají méně „odolné“ vůči změně a lze je měnit častěji.

Paragrafové znění volebního zákoníku pak stejně jako dosavadní úprava stanoví pro účely zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku pověřený obecní úřad, kterému bude předán zápis o průběhu a výsledku hlasování z vojenských újezdů, tj. vojenský újezd Hradiště Magistrátu Karlovy Vary, vojenský újezd Boletice Městskému úřadu Český Krumlov, vojenský újezd Brdy Městskému úřadu Příbram, vojenský újezd Libavá Magistrátu Olomouc a vojenský újezd Březina Městskému úřadu Vyškov. Toto vymezení bude provedeno ve zvláštním zákoně (spolu s vymezením volebních obvodů) tak, aby se při případné změně nemusel otevírat volební zákoník.

1.9. Volební strana

Pro účely tohoto zákoníku se volební stranou, která podává kandidátní listinu, rozumí

a) pro volby do Evropského parlamentu, Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů politická strana, politické hnutí a koalice politických stran a politických hnutí (dále jen „koalice“),

b) pro volby do Senátu politická strana, politické hnutí, koalice a nezávislý kandidát,

c) pro volby do zastupitelstev obcí politická strana, politické hnutí, koalice, nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů,

d) pro volby prezidenta republiky *skupina nejméně dvaceti poslanců nebo nejméně deseti senátorů nebo státní občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh podpisová listina podepsaná [stanoveným počtem] státních občanů České republiky, kteří dosáhli věku 18 let (dále jen „navrhující občan“)*, [podle připravovaného návrhu ústavního zákona],

e) pro volbu starosty politická strana, politické hnutí, koalice, sdružení nezávislých kandidátů a nezávislý kandidát.

Volební strana může pro tytéž volby ve volebním obvodu podle bodu 1.7. Obecná ustanovení podat pouze 1 kandidátní listinu. Jde-li o volby do zastupitelstva obce, kde jsou vytvořeny volební obvody, může volební strana podat 1 kandidátní listinu v každém volebním obvodu, s výjimkou nezávislých kandidátů.

Za kandidátní listinu podanou koalicí se považuje ta, kterou všechny společně kandidující politické strany a politická hnutí jednoznačně na kandidátní listině jako koaliční označí a uvedou, kdo je členem koalice a jaký je její název.

Koalice musí mít stejné složení

a) ve volbách do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny na území celé České republiky,

b) ve volbách do Senátu na území jednoho volebního obvodu,

c) ve volbách do zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a při volbě starosty na území kraje nebo obce, kde se příslušné zastupitelstvo nebo starosta volí.

Politická strana nebo politické hnutí pro tytéž volby ve volebním obvodu podle předchozího odstavce

a) pokud podává kandidátní listinu samostatně, nemůže již být součástí koalice, ve stejném volebním obvodu,

b) může být pro tytéž volby členem pouze jedné koalice.

Kandidát může být uveden pro tytéž volby pouze na jedné kandidátní listině podané volební stranou.

Kandidující subjekty s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí zůstávají shodné, včetně vymezení pojmu „koalice“.

Pro účely volebního zákoníku se navrhuje pojem „volební strana“ vymezit pro všechny druhy voleb. V praxi se pojem volební strana již obecně užívá, přestože je dosud zakotven pouze v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí pro subjekty, které mohou kandidovat v těchto volbách. Zavedení pojmu volební strana s konkrétním vymezením v úvodních ustanoveních pro jednotlivé druhy voleb je účelné především s ohledem na mnohdy značně dlouhý výčet subjektů, které mohou kandidovat v těch kterých volbách, a který by se musel ve volebním zákoníku na mnoha místech opakovat.

Zákon umožní podávat kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu, Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů (v návrhu je stejným způsobem voleno i zastupitelstvo hlavního města Prahy) pouze politickým stranám a politickým hnutím, které jsou registrovány Ministerstvem vnitra podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a jejich koalicím. Zvolený systém odpovídá režimu poměrného zastoupení při volbách do těchto zastupitelských sborů a respektuje volnou soutěž politických sil. Systém poměrného zastoupení ve větších územních celcích v podstatě znemožňuje soutěž jednotlivých nezávislých kandidátů, neboť nezávislí kandidáti by oproti politické straně, politickému hnutí, případně koalici, která naplní počet míst na kandidátní listině, neměli šanci získat potřebný počet hlasů pro své zvolení. V těchto volbách volič uplatní svůj hlas tak, že odevzdá jeden vybraný hlasovací lístek (každý kandidující subjekt má svůj samostatný hlasovací lístek). Je-li platný, obdrží kandidující subjekt jeden hlas. Každý samostatný nezávislý kandidát by byl omezen na kandidaturu jen v jednom volebním území (kraji). Tím by se již ze zákona výrazně snížila jejich šance na vstup do skrutinia (dosažení 5 % kvóra), neboť podmínky pro vstup do něj jsou stanoveny celorepublikově. Další problém by mohl nastat při rozdělování mandátů. Pokud by samostatný nezávislý kandidát získal takový počet hlasů, který by vedl k zisku více než jednoho mandátu, nemohl by se druhý a další mandát přikázat této kandidátní listině. Při aplikaci metody d'Hondtovy se jí vypočítá pouze jeden podíl, protože nemá více kandidátů a obdrží tak pouze 1 mandát (nemá ani náhradníky). Ostatní strany s dostatečným počtem kandidátů se o mandáty podělí standardním způsobem na základě vypočtených podílů hlasů. Při aplikaci metody používané ve volbách do Poslanecké sněmovny do r. 1998 (Hagenbach-Bischoffova se dvěma skrutinii) by zbytky hlasů pro všechny samostatné nezávislé kandidáty (které v 1. skrutiniu mohou dostat vždy jen 1 mandát, neboť mají jen 1 kandidáta) zcela propadly, neboť pro celorepublikové 2. skrutinium by neexistovala kandidátní listina, za kterou by bylo možné převáděné zbytky hlasů sečíst a nějaký mandát jí rozdělit (rovněž by nebyli náhradníci). O nerozdělené mandáty by se podle standardních pravidel podělily strany, pro které bylo možné kandidátní listiny pro 2. skrutinium sestavit. Udělování přednostních hlasů v tomto případě nemá smysl.

Naopak pro volby do zastupitelstev obcí se zachovává možnost kandidatury nezávislých kandidátů a jejich sdružení. Upouští se od možnosti kandidatury volební strany typu sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, neboť daný účel je obsažen v možnosti politické strany nebo politického hnutí uvést na svoji kandidátní listinu člena jiné politické strany nebo politického hnutí nebo kandidáta, který není členem žádného politického subjektu. Navíc se v praxi ukázalo v některých obcích, že přestože byla volební strana formálně ustavena jako sdružení politických stran a nezávislých kandidátů, žádný kandidát politickou stranou navržen nebyl a její účast ve sdružení tak sloužila pouze k tomu, aby takový

subjekt nemusel přikládat petici podporující jeho kandidaturu (platí jen pro nezávislé kandidáty a sdružení nezávislých kandidátů). Podmínky kandidatury nezávislých kandidátů včetně náležitostí kandidátních listin lišících se pro různé druhy volebních stran upravují konkrétní ustanovení části B týkajících se příslušných voleb. Možnosti počtu podaných kandidátních listin pro jednotlivé volební strany se vymezují k volebnímu obvodu pro jednotlivé volby. Kandidát může kandidovat v týchž volbách jen za jednu volební stranu v rámci celé České republiky.

2. Plnění úkolů na úseku voleb

Plnění úkolů na úseku voleb je výkonem státní správy.

Výdaje Státní volební komise, orgánů státní správy, krajů, obcí a okrskových volebních komisí (dále jen „volební orgán“) spojené s volbami se hradí ze státního rozpočtu.

Úkoly na tomto úseku plní

- a) Státní volební komise,
- b) Ministerstvo vnitra,
- c) Český statistický úřad,
- d) krajský úřad, v hlavním městě Praze Magistrát hlavního města Prahy (dále jen „krajský úřad“),
- e) pověřený obecní úřad, magistrát územně členěného statutárního města a v hlavním městě Praze Magistrát hlavního města Prahy, (dále jen „pověřený obecní úřad“),
- f) obecní úřad, úřad městyse, městský úřad, magistrát územně nečleněného statutárního města, úřad městské části nebo úřad městského obvodu územně členěného statutárního města, a v hlavním městě Praze úřad městské části, pro vojenské újezdy újezdní úřad (dále jen „obecní úřad“),
- g) registrační úřad,
- h) starosta,
- i) tajemník pověřeného obecního úřadu, ředitel krajského úřadu,
- j) okrsková volební komise.

Úkony volebního orgánu provádějí úřední osoby oprávněné k tomu podle vnitřních předpisů volebního orgánu nebo pověřené vedoucím volebního orgánu. V době hlasování zabezpečí volební orgány podle písm. b) až f) ve svém sídle přítomnost úřední osoby.

Úkoly registračního úřadu mohou plnit zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu, zaměstnanci hlavního města Prahy zařazení do Magistrátu hlavního města Prahy, zaměstnanci městské části hlavního města Prahy zařazení do úřadu městské části v sídle volebního obvodu, zaměstnanci obce zařazení do pověřeného obecního úřadu za podmínky prokázání odborné způsobilosti na úseku voleb, a zaměstnanci Ministerstva vnitra.

Orgány plnící úkoly na úseku voleb budou de facto odpovídat skladbě volebních orgánů, která doposud fungovala pro všechny druhy voleb, s výjimkou obecních úřadů, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory, které již dále nebudou volebním orgánem na úseku voleb do zastupitelstev obcí. Jednalo se o obecní úřady, které vedle pověřených obecních úřadů registrovaly kandidátní listiny při volbách do zastupitelstev obcí pro svůj správní obvod. Počet těchto úřadů nebyl natolik

významný, aby zásadně přiblížil výkon státní správy občanům, navíc odvozením od vytvoření odborů na úřadě nešlo ani o trvalost výkonu státní správy a tím ani o přehlednost pro kandidující subjekty. Blíže viz odůvodnění k bodu 2.7. Registrační úřad.

Nově se navrhuje, aby pro všechny druhy voleb byl mezi tyto orgány zařazen tajemník pověřeného obecního úřadu a ředitel krajského úřadu, a to pro případ, že starosta a místostarosta obce neplní úkoly stanovené tímto zákoníkem nebo nejsou zvoleni, a přednosta újezdního úřadu (pod legislativní zkratkou „starosta“) vzhledem k zabezpečení voleb ve vojenském újezdě, který podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, plní na úseku voleb úkoly, které v obci plní starosta obce (s výjimkou úkolů spojených s volbami do zastupitelstev obcí, které se na území vojenského újezdu nekonají).

Stěžejní úkoly volebních orgánů zůstanou ve volebním zákoníku zachovány v současné podobě, avšak v souvislosti se zavedením institutu hlasování poštou a možnosti pro voliče uložit svůj hlas předem u obecního úřadu, dojde k rozšíření úkolů některých volebních orgánů, zejm. obecních úřadů; naopak Ministerstvo zahraničních věcí a zastupitelské úřady nebudou mít nadále postavení volebního orgánu. Zástupce Ministerstva zahraničních věcí však zůstává členem Státní volební komise z důvodu jeho koordinační role ve vztahu k diplomatickým misím při informování občanů České republiky pobývajícím v zahraničí zejména o postupu při využití možnosti hlasování poštou, a úkolům spojeným s informováním o účasti mezinárodních pozorovatelů na volbách v České republice (viz část A., bod 8.8.).

Pro účely volebního zákoníku se navrhuje vymezit pojem registračního úřadu jako orgánu, který přijímá, projednává a rozhoduje o registraci, popř. odmítnutí kandidátní listiny a plní další úkoly s tím související pro jednotlivé druhy voleb. Doposud je tento pojem využíván pouze v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí k označení obecních úřadů, v nichž jsou zřízeny alespoň 2 odbory a pověřených obecních úřadů, které přijímají, projednávají a registrují kandidátní listiny a plní úkoly s tím související pro volby do zastupitelstev obcí. Zavedení jednotného pojmu konkrétně vymezeného pro jednotlivé druhy voleb je účelné především s ohledem na to, že funkci registračního úřadu plní odlišné volební orgány, které by bylo nutno vždy při zmínce o registračních úřadech vyjmenovávat.

V souvislosti se zavedením legislativní zkratky obecní úřad a pod bodem A.1, 1.8. legislativní zkratky starosta je třeba zmínit plnění úkolů ve vojenských újezdech.

Vojenský újezd je podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vymezená část území státu, která tvoří územní správní jednotku. Státní správu na území vojenského újezdu vykonává v rozsahu úkolů, které stanoví citovaný zákon a zvláštní právní předpisy, správní úřad s názvem újezdní úřad. Újezdní úřad při výkonu státní správy plní další úkoly pro

zabezpečování potřeb obyvatel vojenského újezdu, které by jinak zabezpečovala obec podle zvláštního právního předpisu. Zároveň se s ohledem na tuto právní úpravu ukládá přednostovi újezdního úřadu zabezpečit na úseku voleb úkoly, které v obci plní starosta obce (s výjimkou úkolů spojených s volbami do zastupitelstev obcí). Plnění úkolů na úseku voleb je považováno za výkon státní správy. Toto pojetí bylo prověřeno praxí, kdy činnost volebních orgánů probíhala velmi efektivně a bez průtahů, za kontroly nezávislým orgánem – soudem.

2.1. Státní volební komise

Předsedou Státní volební komise je ministr vnitra. Členy komise jsou zástupce Ministerstva vnitra, Českého statistického úřadu, Ministerstva financí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva obrany, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva práce a sociálních věcí a Kanceláře prezidenta republiky. Návrh na změny ve jmenování a odvolání členů a náhradníků Státní volební komise ministru vnitra předkládají ministr financí, ministr zahraničních věcí, ministr spravedlnosti, ministr obrany, ministr zdravotnictví, ministr práce a sociálních věcí, předseda Českého statistického úřadu a vedoucí Kanceláře prezidenta republiky. Ministr vnitra návrhy předkládá vládě, které přísluší odvolání stávajících a jmenování nových členů a náhradníků.

Organizačně technicky zajišťuje činnost Státní volební komise ministrem vnitra zřízený sekretariát, tvořený zaměstnanci Ministerstva vnitra.

2.1.1. Státní volební komise

- koordinuje přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb,
- dohlíží nad zabezpečením úkonů nezbytných pro organizačně technické provádění voleb,
- vydá povolení k přítomnosti dalších osob při sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech a sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- vyhlásí a uveřejní celkové výsledky voleb formou sdělení ve Sbírce zákonů.

2.1.2. Státní volební komise dále

- a) při volbách do Evropského parlamentu
- losuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volby do Evropského parlamentu na území České republiky,
 - schválí zápis o výsledku voleb do Evropského parlamentu na území České republiky,
 - předá osvědčení o zvolení poslancem Evropského parlamentu kandidátům zvoleným na území České republiky, předá celkové výsledky voleb do Evropského parlamentu konaných na území České republiky Evropskému parlamentu,
 - rozhoduje o zániku mandátu poslance Evropského parlamentu z důvodu ztráty volitelnosti anebo vznikem neslučitelnosti funkcí,
 - informuje Evropský parlament o zániku mandátu poslance Evropského parlamentu zvoleného na území České republiky;

- b) při volbách prezidenta republiky
 - losuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volbu prezidenta republiky,
 - schválí zápis o výsledku volby prezidenta republiky,
 - předá celkové výsledky volby prezidenta republiky předsedovi Senátu, není-li zvolen předsedovi Poslanecké sněmovny;
- c) při volbách do Senátu
 - předá osvědčení o zvolení senátorem,
 - schválí zápis o výsledku voleb do Senátu,
 - předá celkové výsledky voleb do Senátu předsedovi Senátu;
- d) při volbách do Poslanecké sněmovny
 - losuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volby do Poslanecké sněmovny,
 - schválí zápis o výsledku voleb do Poslanecké sněmovny,
 - předá osvědčení o zvolení poslancem,
 - předá celkové výsledky voleb do Poslanecké sněmovny předsedovi Poslanecké sněmovny.

Státní volební komise byla jako stálý volební orgán zřízena zákonem o volbách do zastupitelstev krajů. Úkoly stanovené Státní volební komisi vyplývají z jejího postavení jako vrcholného volebního orgánu a taxativně je vymezí volební zákoník. Její existence jako volebního orgánu včetně vymezení úkolů se v praxi osvědčilo, a to jak při zabezpečování standardně probíhajících voleb, tak při mimořádných situacích, jakou nepochybně bylo např. zrušení předčasných voleb v důsledku nálezů Ústavního soudu Pl.ÚS 27/09 ze dne 10. září 2009, kterým se zrušuje ústavní zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny a pozbývá platnosti rozhodnutí prezidenta republiky č. 207/2009 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Kontinuita Státní volební komise bude řešena v přechodných ustanoveních.

V paragrafovém znění volebního zákoníku a v prováděcím předpise pak budou upřesněny zásady a způsob jednání Státní volební komise.

2.2. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním správním úřadem na úseku voleb.

Ministerstvo vnitra

- metodicky řídí a kontroluje organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb,
- řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni kraje a hlavního města Prahy poté, co se stěžovatel neúspěšně domáhal nápravy u krajského úřadu,
- kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech,
- kontroluje sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- zajistí tisk volebních materiálů a organizačně tisk hlasovacích lístků,

- zajistí ověřování způsobilosti na úseku voleb pro zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu a pro zaměstnance hlavního města Prahy zařazeného do Magistrátu hlavního města Prahy pověřeného činností na úseku voleb.

Pro výkon státní správy na úseku voleb může Ministerstvo vnitra využívat referenční údaje ze základního registru obyvatel a údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců v rozsahu jména, popřípadě jmen (dále jen „jméno“), příjmení, adresy místa trvalého pobytu a dat narození.

Postavení Ministerstva vnitra jako ústředního správního úřadu na úseku voleb je zakotveno zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů.

Pro účely voleb může Ministerstvo vnitra využívat a poskytovat referenční údaje obecním úřadům ze základního registru obyvatel a údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců v rozsahu výše uvedeném.

Ostatní úkoly Ministerstva vnitra v návrhu volebního zákoníku odpovídají rozsahu úkolů, které doposud mělo Ministerstvo vnitra podle jednotlivých volebních zákonů. Výslovně je však zakotveno, že Ministerstvo vnitra (tj. zaměstnanci sekretariátu Státní volební komise) může ve volebních místnostech provádět kontrolu v průběhu hlasování a sčítání hlasů okrskovou volební komisí, a to ve vazbě na obecné úkoly spočívající v metodice a kontrole průběhu a provedení voleb; doposud měl toto oprávnění pouze krajský úřad a pověřený obecní úřad. Vypouští se úkol Ministerstva vnitra vydat pro účely registrace kandidátních listin seznam registrovaných politických stran a politických hnutí a poskytnout jej registračním úřadům, neboť jde o veřejný registr, který je k dispozici na webových stránkách Ministerstva vnitra.

Zajištění telekomunikačního spojení se převádí z úkolů Ministerstva vnitra na obecní úřad, odpovědný za vybavení volební místnosti, s ohledem na operativnost celého procesu (viz. 2.6. Obecná ustanovení).

V souladu s ustanovením § 61 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kde se stanoví forma užívání jména, popř. jmen v úředním styku, se zavádí legislativní zkratka pro „jméno, popř. jména“.

2.3. Český statistický úřad

Český statistický úřad

- vypracuje systém zjišťování a zpracování výsledků voleb závazný pro okrskové volební komise a je správcem informačního systému zpracování výsledků voleb,

- zabezpečí technicky systém zpracování výsledků voleb na detašovaných volebních pracovištích Českého statistického úřadu (přebírací místa, výstupní místa a pracoviště u Státní volební komise),
- zajistí vytvoření jednotného systému elektronických komunikací pro přenos dat mezi přebíracími místy, výstupními místy a centrálním zpracovatelským pracovištěm Českého statistického úřadu,
- zajistí zaměstnance Českého statistického úřadu pověřené zjišťováním a zpracováním výsledků voleb,
- zřídí přebírací místa se zaměstnanci Českého statistického úřadu pro přejímku, kontrolu a zpracování zápisů přebíraných od okrskových volebních komisí na pověřených obecních úřadech, v územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze na detašovaných pracovištích u úřadů městských částí nebo městských obvodů, stanovených statutem těchto měst ve spolupráci s Českým statistickým úřadem; příslušný úřad zajistí pro činnost přebíracího místa místnosti a pomocné prostředky a spolupracuje s Českým statistickým úřadem na zajištění potřebných technických zařízení a pracovních sil,
- provede školení určených členů okrskových volebních komisí k závaznému systému zjišťování a zpracování výsledků hlasování ve spolupráci s krajskými úřady a pověřenými obecními úřady,
- vyhotoví registry a číselníky kandidátů, registry a číselníky volebních stran a číselníky územních jednotek pro volby a po registraci zveřejňuje údaje z těchto registrů způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- sdělí případné duplicity na kandidátních listinách registračnímu úřadu,
- řeší stížnosti na funkci technických zařízení a příslušného programového vybavení, použitých při zpracování výsledků voleb,
- vydá okrskovým volebním komisím v listinné podobě doklad osvědčující, že výsledky z volebního okrsku byly do dalšího zpracování převzaty bezchybně,
- zveřejní průběžně zjištěné výsledky hlasování ve volebním okrsku způsobem umožňujícím dálkový přístup; pro volby do Evropského parlamentu zveřejní zjištěné výsledky hlasování poté, co se uzavřela poslední volební místnost na území Evropské unie,
- zpracuje celkové výsledky voleb,
- vyhotoví zápis, popř. podklad pro zápis o výsledku voleb a předá ho neprodleně Státní volební komisi,
- předá zápisy o průběhu a výsledku hlasování převzaté od okrskových volebních komisí registračnímu úřadu, případně příslušnému pověřenému obecnímu úřadu.

Úkoly Českého statistického úřadu a jeho zaměstnanců vyplývají z postavení Českého statistického úřadu jako garanta za zjišťování výsledků voleb a tím i za vypracování závazného systému zjišťování a zpracování těchto výsledků; úkoly Českého statistického úřadu se v podstatě po technické stránce neliší od jeho úkolů stanovených v dosavadních volebních zákonech.

Dle požadavků Českého statistického úřadu vycházejících ze zkušeností o optimálním množství okrsků připadajících na jedno přebírací místo stanoví paragrafové znění volebního zákoníku minimální počet volebních okrsků připadajících na jedno přebírací místo v územně členěných statutárních městech a současně minimální počet přebíracích míst v těchto jednotlivých městech tak, aby se současně zabránilo příliš velkému počtu okrsků připadajících

na jedno přebírací místo v těchto městech. Paragrafové znění rovněž stanoví, ke kterému okamžiku bude možné tato detašovaná volební pracoviště měnit.

Vzhledem k zdokonalování funkcí poskytování souhrnných i detailních informací o výsledcích voleb formou umožňující dálkový přístup se upouští od adresného zasílání výsledků kandidujícím subjektům. Dále byla doplněna povinnost Českého statistického úřadu zveřejnit registry kandidátů po ukončení registrace kandidátních listin.

2.4.Krajský úřad

Krajský úřad

- zajistí organizačně a technicky přípravu, průběh a provedení voleb v kraji,
- kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech,
- kontroluje sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni obcí poté, co se stěžovatel neúspěšně domáhal nápravy u obecního úřadu nebo pověřeného obecního úřadu,
- projedná přestupky a správní delikty na úseku volební kampaně a ukládá pokuty podle tohoto volebního zákoníku,
- spolupracuje s Českým statistickým úřadem na zajištění potřebných technických zařízení a pracovních sil,
- podílí se na technickém zajištění školení členů okrskových volebních komisí prováděné Českým statistickým úřadem k závaznému systému zjišťování a zpracování výsledků voleb a pověřenými obecními úřady k zásadám hlasování,
- sestaví přehled o spojení prostřednictvím elektronických komunikací ve svém územním obvodu z podkladů obecních úřadů, předaných prostřednictvím pověřených obecních úřadů a zveřejní ho způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- ověří způsobilost na úseku voleb pro zaměstnance obce, která plní funkci pověřeného obecního úřadu, pověřeného činností na úseku voleb, který prokáže zkouškou potřebné znalosti,
- plní další úkoly stanovené volebním zákoníkem.

Krajský úřad je volebním orgánem, který při všech volbách koordinuje organizačně technické zabezpečení voleb nejen na území kraje, ale mezi Ministerstvem vnitra, pověřenými obecními úřady a obecními úřady.

Podílí se na technickém zajištění školení členů okrskových volebních komisí, které provádí Český statistický úřad k závaznému systému zjišťování a zpracování výsledků voleb, a školení k zbývajícím úkolům okrskových volebních komisí (zejména k zásadám hlasování).

Přehled o telefonním spojení bude k dispozici na webových stránkách krajského úřadu.

Ve dnech voleb je povinen zajistit kontroly volebních místností a službu pověřených zaměstnanců pro veřejnost a pro okrskové volební komise.

2.5. Pověřený obecní úřad

Pověřený obecní úřad

- zajistí organizačně a technicky přípravu, průběh a provedení voleb ve svém správním obvodu,
- podílí se na distribuci volebních materiálů,
- spolupracuje s krajským úřadem a Českým statistickým úřadem na zajištění místností, potřebných technických zařízení a pracovních sil pro činnost přebíracího místa Českého statistického úřadu, vytváří podmínky pro zkoušky a realizaci závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb na tomto pracovišti,
- zajistí školení členů okrskových volebních komisí k zásadám hlasování,
- sestaví přehled o spojení prostřednictvím elektronických komunikací ve svém územním obvodu z podkladů obecních úřadů, zašle ho krajskému úřadu a zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města,
- kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech,
- kontroluje sčítání hlasů okrskovou volební komisí,
- plní další úkoly stanovené volebním zákoníkem.

Kompetence pověřeného obecního úřadu jako volebního orgánu představují v návrhu volebního zákoníku sumarizaci dosavadních úkolů pověřeného obecního úřadu pro jednotlivé druhy voleb.

Navrhuje se, aby pověřený obecní úřad jako volební orgán, kde působí zaměstnanci mající odbornou způsobilost na úseku voleb, zajistil, případně po dohodě s krajským úřadem se podílel, na zajištění školení okrskových volebních komisí k zásadám hlasování.

Ve dnech voleb je povinen zajistit službu pověřených zaměstnanců pro veřejnost a okrskové volební komise a současně zajistit kontrolu ve volebních místnostech.

V souvislosti s úkoly stanovenými pověřenému obecnímu úřadu je třeba mít na vědomí, že pověřený obecní úřad je zároveň i obecním úřadem a plní tedy vedle úkolů pověřeného obecního úřadu i úkoly stanovené obecnímu úřadu.

2.6. Obecní úřad

Obecní úřad

- vede stálý seznam voličů a s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí vytváří zvláštní seznam voličů,
- při volbách do Evropského Parlamentu zašle komunikační centrále jiného členského státu údaje o jeho voličích, kteří byli na základě žádosti pro účely voleb do Evropského parlamentu zapsáni do stálého seznamu voličů,
- vydá voličské průkazy,
- zašle na žádost voliče hlasovací lístky a obálky k hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu, odevzdané obálky uschová a předá okrskové volební komisí,
- zajistí pro okrskové volební komise volební místnosti, potřebné pracovní síly a pomocné prostředky,

- zajistí spojení prostřednictvím elektronických komunikací do všech volebních místností ve správním obvodu obce a telefonní číslo nahlásí prostřednictvím pověřeného obecního úřadu krajskému úřadu,
- předá okrskovým volebním komisím výpisy ze stálého seznamu voličů a výpisy ze zvláštního seznamu voličů,
- ověří, zda delegovaný člen nebo náhradník do okrskové volební komise není kandidátem,
- řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni volebního okrsku,
- poskytne pověřenému obecnímu úřadu při volbách do zastupitelstev obcí údaje o počtu členů zastupitelstva obce, který má být v obci volen, a ve lhůtě 85 dnů přede dnem voleb počet obyvatel obce k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se konají volby (údaje čerpá ze základního registru obyvatel, agendového systému ISEO – informační systém evidence obyvatel a CIS – cizinecký informační systém),
- plní další úkoly stanovené volebním zákoníkem.

Stěžejním úkolem obecního úřadu na úseku voleb je vedení stálého seznamu voličů a vedení zvláštního seznamu voličů, který je vytvářen s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí ad hoc pro každé jednotlivé volby pro voliče, který není v územním obvodu daného obecního úřadu přihlášen k trvalému pobytu nebo nemůže volit ve volebním okrsku, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán, a to z důvodu pobytu v nemocnici, sanatoriu nebo obdobném ústavu nebo z důvodu, že je v místě výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence. V souvislosti s plněním tohoto úkolu si může obecní úřad sám ověřit aktuální údaje ze základního registru obyvatel a z agendového informačního systému evidence obyvatel, popř. údaje z informačního systému evidence cizinců.

Nově se stanovují pro obecní úřady úkoly související se zabezpečením hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu. V souvislosti se zavedením nových institutů hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu bude třeba, aby obecní úřad vyhradil na obecním úřadě bezpečné místo, kde se budou zaslané a předem odevzdané hlasy do zahájení voleb uchovávat.

Obecní úřady budou napříště ve vlastní působnosti zabezpečovat telefonní spojení do všech volebních místností, neboť zkušenosti z praxe ukazují, že zabezpečování jednotného systému telekomunikačního spojení Ministerstvem vnitra se v souvislosti s novými podmínkami v této oblasti neosvědčuje a je předmětem opakované kritiky ze strany obcí i krajských úřadů. Prodlužují se lhůty, kdy je třeba nahlásit umístění volebních místností, problémy vznikají i při využívání telefonů a telefonních linek zabezpečovaných v objektech, kde se nachází volební místnost, různými operátory. Proto se jeví účinnější, aby obce zajistily spojení podle místních podmínek ve volebních místnostech samy. Nově navrhované řešení bude operativnější a finančně méně náročné. Telefonní spojení do volebních místností bude zveřejněno na webových stránkách příslušných úřadů a je tedy přístupné i pro veřejnost, která v současném systému neměla tel. čísla k dispozici. Jednotlivým obcím bude na telefonní spojení v době voleb poskytnut v rámci účelově určených prostředků paušál s tím, že pouze v případě, kdy obec

prokáže překročení tohoto paušálu, bude jí příslušná částka ze státního rozpočtu doplacena.

Dále se navrhuje ve volebním zákoníku výslovně zakotvit povinnost obecního úřadu předat okrskovým volebním komisím před každými volbami výpisy ze seznamů voličů s údaji potřebnými pro ten který druh voleb a povinnost ověřit, zda delegovaný člen nebo náhradník do okrskové volební komise není kandidátem. Seznam kandidátů předá obecnímu úřadu registrační úřad. Ostatní úkoly obecního úřadu odpovídají úkolům dosud stanoveným pro tento volební orgán ve volebních zákonech.

2.7. Registrační úřad

Registračním úřadem je pro účely tohoto zákoníku pro volby

- prezidenta republiky a do Evropského parlamentu Ministerstvo vnitra,
- do Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů krajský úřad,
- do Senátu pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu a v hlavním městě Praze úřad městské části v sídle volebního obvodu,
- do zastupitelstev obcí pověřený obecní úřad; v územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze mohou být statutem určeny městské části a městské obvody, jejichž orgány budou vykonávat působnost registračního úřadu ve svém správním obvodu.

2.7.1. Registrační úřad

- projedná a registruje kandidátní listiny,
- pro účely registrace kandidátů využívá referenční údaje ze základního registru obyvatel a údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců,
- poskytne Českému statistickému úřadu podklady pro založení, kontrolu a aktualizaci registrů a číselníků volebních stran a kandidátů,
- informuje starosty o registracích kandidátních listin, jednotlivých kandidátech a poskytuje jim adresy zmocněnců volebních stran způsobem umožňujícím dálkový přístup s tím, že adresy zmocněnců nebudou veřejně přístupné,
- zajistí tisk hlasovacích lístků,
- informuje o vzdání se a odvolání kandidatury, případně úmrtí kandidáta ve volební místnosti a způsobem umožňujícím dálkový přístup; tyto informace neprodleně sdělí též příslušnému pracovišti Českého statistického úřadu.

2.7.2. Registrační úřad dále

- a) při volbách do Evropského parlamentu
- poskytne Českému statistickému úřadu údaje o počtu poslanců Evropského parlamentu volených na území České republiky a termín uvolnění sečtených výsledků,
 - informuje Státní volební komisi o registraci kandidátních listin,
 - plní úlohu komunikační centrály pro vzájemnou výměnu informací s ostatními členskými státy Evropské unie ve věcech voleb do Evropského parlamentu; seznam komunikačních centrály členských států poskytuje prostřednictvím krajských úřadů obecním úřadům,

- b) při volbách do Senátu losuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky kandidátů pro volby do Senátu,
- c) při volbách do Poslanecké sněmovny informuje Státní volební komisi o registraci kandidátních listin,
- d) při volbách do zastupitelstev krajů
 - losuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volby do zastupitelstva kraje na území příslušného kraje,
 - informuje starosty a Český statistický úřad, že souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje, který má být volen, a volby se v tomto kraji nekonají,
 - informuje o výsledku voleb na své úřední desce,
 - předá osvědčení o zvolení členem zastupitelstva kraje,
- e) při volbách do zastupitelstev obcí
 - předá Českému statistickému úřadu údaje o počtu členů zastupitelstva své obce a obcí, které náležejí do jeho správního obvodu, který má být v obci zvolen,
 - informuje starosty a Český statistický úřad o tom, že souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva obce, který má být volen, popřípadě je menší než 5 a volby se v této obci nekonají,
 - informuje dosavadního starostu obce o vzdání se, odvolání kandidatury a úmrtí kandidáta po uplynutí lhůty 48 hodin před zahájením hlasování,
 - losuje pořadí volebních stran na hlasovacím lístku,
 - vyhlásí výsledky voleb v obci, popř. obcí, které náležejí do jeho správního obvodu.

Zavádí se jednotný pojem „registrační úřad“ pro volební orgány, které projednávají a registrují kandidátní listiny a plní další úkoly v návaznosti na tuto registraci, např. zajištění tisku hlasovacích lístků. V případě voleb do Evropského parlamentu a volby prezidenta republiky se předpokládá, že Ministerstvo vnitra bude projednávat a registrovat kandidátní listiny. To je důsledkem koncepce, podle které je Česká republika pro tyto dva druhy voleb jedním volebním obvodem, a je proto vhodné, aby registraci prováděl ústřední správní úřad. Proces spojený s projednáváním a registrací kandidátních listin se navrhuje upravit obdobně jako v případě dalších druhů voleb s tím, že u voleb prezidenta republiky nepůjde o škrtnutí kandidáta, ale o odmítnutí kandidátní listiny tohoto kandidáta.

Pro volby do Senátu je registračním úřadem část pověřených obecních úřadů, které jsou v sídle volebního obvodu. Navrhuje se sídla volebních obvodů určit ve zvláštním zákoně spolu s vymezením území volebních obvodů pro volby do Senátu. Stejně postavení – tedy postavení registračního úřadu - mají všechny pověřené obecní úřady ve volbách do zastupitelstev obcí, kde plní úkoly registračního úřadu pro svůj územní obvod a zároveň pro obce ve svém správním obvodu. Podle stávající právní úpravy plní v územně členěných statutárních městech funkci registračního úřadu úřad každé městské části nebo městského obvodu, zatímco v ostatních obcích může plnit funkci

registračního úřadu pouze ten obecní úřad, u něhož rada obce zřídila alespoň 2 odbory; to platí i pro úřady městských částí v hlavním městě Praze. Pro ostatní obce je registračním úřadem pověřený obecní úřad. Po vypořádání meziresortního připomínkového řízení se navrhuje registračním úřadem pro volby do zastupitelstev obcí ponechat pouze pověřený obecní úřad; „obecní úřad, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory“ nebude nadále volebním orgánem – registračním úřadem pro volby do zastupitelstev obcí, neboť počet obecních úřadů se 2 odbory je velmi nízký, zřízení obecního úřadu je v pravomoci rady obce a počet obcí, kde jsou v rámci úřadu zřízeny 2 odbory, se může v čase měnit, což nepřispívá k právní jistotě pro účastníky volebního procesu. V územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze by tak podle navrhované úpravy působnost registračního úřadu plnily magistráty těchto měst a Magistrát hlavního města Prahy. Z tohoto důvodu se navrhuje postup, podle kterého územně členěná statutární města a hlavní město Praha mohou určit statutem městské obvody a městské části, které budou vykonávat působnost registračního úřadu ve svém územním obvodu (půjde o městské části a městské obvody disponující odborným aparátem – úředníky se způsobilostí na úseku voleb, neboť ti projednávají a registrují kandidátní listiny, zajišťují tisk hlasovacích lístků a plní další úkoly v rámci organizačně technického zabezpečení voleb). V územně členěných statutárních městech se zároveň navrhuje, s ohledem na ekonomické důvody při zabezpečování přebírání zápisů od okrskových volebních komisí, řešit obdobným způsobem stanovení přebíracích míst. Zachována zůstává zásada, podle které zaměstnanci, kteří rozhodují o zásadních otázkách, jakou je např. registrace kandidátních listin, musí prokázat odbornou způsobilost na úseku voleb. V přechodných ustanoveních volebního zákoníku pak bude ošetřeno, že těm zaměstnancům volebních orgánů, kterým již byla ověřena způsobilost na úseku voleb a zkouškou prokázali své znalosti, bude tato zkouška uznána i pro volby konané již dle nového volebního zákoníku.

2.8. Starosta

Starosta

- stanoví volební okrsky,
- informuje pověřený obecní úřad, krajský úřad a Český statistický úřad o změně ve vymezení volebních okrsků,
- informuje Český statistický úřad o počtu a vymezení volebních obvodů pro volby do zastupitelstva obce ihned po jejich stanovení,
- informuje o datu a době konání voleb,
- informuje o možnostech hlasování,
- informuje o místu konání voleb,
- poskytne volebním stranám informace o počtu volebních okrsků zveřejněním na úřední desce obecního úřadu do 45 dnů přede dnem voleb,
- informuje voliče o tom, že volby do zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva obce se nekonají, protože souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných

- kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje nebo obce, který má být volen, popřípadě je v obci menší než 5,
- stanoví s přihlédnutím k počtu voličů ve volebním okrsku ve lhůtě 60 dnů přede dnem voleb minimální počet členů okrskové volební komise,
 - jmenuje a odvolá zapisovatele okrskové volební komise,
 - jmenuje na neobsazená místa další členy okrskové volební komise,
 - svolá první zasedání okrskové volební komise tak, aby se uskutečnilo nejpozději do 21 dnů přede dnem voleb,
 - informuje o složení okrskové volební komise v rozsahu jména a příjmení členů a údaje o volební straně, která člena delegovala, popř., že se jedná o jmenování starostou, na úřední desce,
 - zajistí distribuci hlasovacích lístků voličům,
 - plní další úkoly stanovené volebním zákoníkem.

Neplní-li starosta úkoly stanovené tímto zákoníkem nebo není-li zvolen, plní tyto úkoly místostarosta, a není-li ani tento zvolen, plní tyto úkoly pověřený člen zastupitelstva obce.

Předpokládané úkoly v zásadě odpovídají úkolům stanoveným starostovi podle dosavadní volební legislativy. Dále se navrhuje doplnit úkoly starosty obce o povinnost informovat Český statistický úřad, dojde-li ke změně ve vymezení stálých volebních okrsků; povinnost starosty obce informovat Český statistický úřad o počtech a vymezení volebních obvodů pro volby do zastupitelstva obce se stanovuje pro účely zjišťování výsledků voleb.

Volební zákoník stanoví konkrétní lhůty, do kdy musí starosta jednotlivé úkoly splnit. Navrhuje se ponechat dosavadní lhůty, neboť se v praxi osvědčily a ani zavedení možnosti hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu do délky těchto lhůt nijak nezasáhne, avšak vzhledem k tomu, že ve lhůtě 45 dnů přede dnem voleb nejsou vždy dořešena sídla všech volebních okrsků, nemá starosta povinnost informovat o těchto sídlech a postačuje, pokud společně s uvedením počtu volebních okrsků zveřejní popis volebních okrsků, který by obsahoval bližší vymezení jednotlivých okrsků.

Stejně jako v případě konání druhého kola voleb do Senátu i v případě konání druhého kola volby prezidenta republiky nemá starosta povinnost zajistit distribuci hlasovacích lístků; ty jsou k dispozici přímo ve volební místnosti.

V případě, že není starosta zvolen, bude se postupovat při jeho zastupování dle obecné právní úpravy obsažené v § 103 odst. 6 a § 107 zákona o obcích a příslušných ustanovení zákona o hlavním městě Praze.

2.9. Tajemník pověřeného obecního úřadu a ředitel krajského úřadu

Neplní-li starosta, místostarosta nebo pověřený člen zastupitelstva úkoly stanovené tímto zákoníkem nebo není-li starosta nebo místostarosta zvolen, plní tyto úkoly, a to i po stanovené lhůtě, pro obec, která neplní úkoly pověřeného obecního úřadu, tajemník pověřeného obecního úřadu, v jehož správním obvodu se obec nachází. Pro obec, která plní

úkoly pověřeného obecního úřadu, plní tyto úkoly ředitel krajského úřadu, v hlavním městě Praze ředitel Magistrátu hlavního města Prahy.

V době nepřítomnosti tajemníka pověřeného obecního úřadu nebo ředitele krajského úřadu plní jeho úkoly osoba určená k jeho zastupování.

Navrhuje se, aby do výčtu těch, kteří plní úkoly pro všechny druhy voleb byl nově zahrnut také tajemník obce, která plní úkoly pověřeného obecního úřadu, a ředitel krajského úřadu. Tyto osoby jako volební orgány zabezpečí plnění úkolů na úseku voleb, pokud tak neučiní v obci v jejich správním obvodu starosta nebo místostarosta nebo nejsou-li starosta nebo místostarosta zvoleni, popřípadě není-li člen zastupitelstva pověřen výkonem pravomocí starosty. Při svěřeni této působnosti tajemníkovi pověřeného obecního úřadu se uplatní výjimka z ustanovení § 65 zákona o obcích.

V zákoně o volbách do Evropského parlamentu dosud figuroval jako volební orgán pro tyto případy starosta stojící v čele pověřeného obecního úřadu a ředitel krajského úřadu. Výkonu státní správy na úseku voleb však lépe odpovídá na úrovni obce funkce tajemníka obecního úřadu.

2.10. Okrsková volební komise

Okrsková volební komise dbá o pořádek ve volební místnosti, zajistí hlasování včetně vhození hlasů zaslaných poštou nebo uložených předem u obecního úřadu do volební schránky a dozírá na jeho průběh, zjistí výsledky hlasování ve volebním okrsku a vyhotoví zápis o průběhu a výsledku hlasování, který odevzdá Českému statistickému úřadu, a odevzdá zapečetěnou volební dokumentaci do úschovy obecnímu úřadu.

Členem okrskové volební komise může být státní občan České republiky, pro volby do Evropského parlamentu i občan jiného členského státu Evropské unie a pro volby do zastupitelstev obcí i občan jiného členského státu Evropské unie a státu, jemuž právo volit přiznává vyhlášená mezinárodní smlouva, který

- není zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo není zákonem omezen na osobní svobodě,
- alespoň v den složení slibu dosáhl věku 18 let a
- není kandidátem pro příslušné volby ve volebním obvodu, ve kterém je okrsková volební komise vytvořena.

Při volbách do Evropského parlamentu, Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a při volbě starosty může každá volební strana delegovat nejpozději 30 dnů přede dnem konání voleb jednoho člena a jednoho náhradníka do každé okrskové volební komise vytvořené ve volebním obvodu, ve kterém volební strana kandiduje. V územně členěných statutárních městech může volební strana delegovat pouze jednoho člena a jednoho náhradníka do okrskové volební komise; pokud kandiduje volební strana do zastupitelstva územně členěného statutárního města i do zastupitelstva městské části či městského obvodu, delegaci provede zmocněnec určený na kandidátní listině pro volby do zastupitelstva městského obvodu.

Ve stejné lhůtě mohou delegovat členy a náhradníky do okrskových volebních komisí při volbě prezidenta republiky navrhuující poslanci nebo navrhuující senátoři anebo navrhuující občan.

Delegováním členů a náhradníků se rozumí doručení jejich seznamu podepsaného osobou oprávněnou jednat jménem volební strany, popřípadě jí pověřeným zástupcem starostovi s údaji, které vymezí volební zákoník. Může obsahovat i údaj, do které okrskové volební komise mají být delegováni členové a náhradníci zařazeni; pokud tento údaj chybí, zařadí je do okrskových volebních komisí starosta.

Není-li takto dosaženo nejnižšího stanoveného počtu členů okrskové volební komise, jmenuje před jejím prvním zasedáním členy na neobsazená místa starosta.

Členství v okrskové volební komisi vzniká složením slibu.

Členství v okrskové volební komisi zaniká

- dnem ukončení činnosti okrskové volební komise,
- úmrtím,
- vzdáním se či odvoláním členství; rezignaci člen okrskové volební komise předá předsedovi okrskové volební komise, v případě jeho nepřítomnosti místopředsedovi okrskové volební komise; předseda okrskové volební komise předá svoji rezignaci místopředsedovi okrskové volební komise,
- pozbytím státního občanství České republiky, jiného členského státu Evropské unie nebo státu, jehož občanům právo volit přiznává mezinárodní smlouva,
- dojde-li ke zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo zákonnému omezení osobní svobody,
- usnesením okrskové volební komise ve dnech voleb, nevykonává-li člen svoji funkci a jeho nepřítomnost trvá déle než 3 hodiny.

Členem okrskové volební komise je i zapisovatel s hlasem poradním. Zapisovatel je jmenován starostou nejméně 45 dnů přede dnem voleb.

Členové okrskové volební komise na jejím prvním zasedání losují předsedu a místopředsedu. Za předsedu a místopředsedu nemůže být losován zapisovatel.

Okrsková volební komise je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů s právem hlasovat. Právo hlasovat mají všichni členové okrskové volební komise vyjma zapisovatele. Usnesení je přijato, vyslovila-li se pro ně nadpoloviční většina přítomných členů okrskové volební komise s právem hlasovat.

Pravidla pro delegování členů a náhradníků mají umožnit, aby každá volební strana měla možnost do každé okrskové volební komise ve volebním území, ve kterém byla její kandidátní listina zaregistrována, delegovat jednoho člena a jednoho náhradníka.

Vzhledem k zvláštnostem právní úpravy při volbě prezidenta republiky, která počítá s tím, že kandidáta na prezidenta bude moci navrhnout skupina poslanců nebo skupina senátorů nebo navrhující občan, bude mít právo delegace vedle poslanců a senátorů prostřednictvím svého zmocněnce navíc i navrhující občan. Volební strana, která je oprávněna delegovat členy a náhradníky do okrskových volebních komisí, může delegovat do jedné okrskové volební komise vždy pouze jednoho člena a jednoho náhradníka.

V případě, kdy počet členů okrskové volební komise klesne pod stanovený počet v průběhu voleb a nejsou-li náhradníci, jmenuje starosta na neobsazená místa další členy.

Pokud jde o důvod zániku členství v okrskové volební komisi spočívající v tom, že člen nevykonává svoji funkci, navrhuje se dobu

nepřítomnosti v okrskové volební komisi sjednotit pro všechny druhy voleb na 3 hodiny.

Na prvním zasedání okrskové volební komise se vylosuje ze členů této komise předseda a místopředseda. Losování řídí a provede zapisovatel. Losování o tyto funkce proběhne i v případech, kdy se již za fungování komise funkce uprázdní – např. předseda ze své funkce odstoupí.

Stanoví se pravidla pro hlasování okrskové volební komise. Odlišné stanovisko může člen okrskové volební komise vyjádřit písemně jako přílohu k přijatému usnesení.

Úkoly okrskové volební komise se proti dosavadní právní úpravě rozšiřují o úkoly vyplývající z úpravy hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu. Okrsková volební komise je volebním orgánem, kterému bude svěřeno rozleповání doručovacích obálek, vynětí úředních obálek a jejich následné vhození do volební schránky, neboť je složena z více členů, zpravidla zástupců různých volebních stran, což zaručuje kontrolovatelnost postupu. Navíc okrsková volební komise provádí sčítání hlasů včetně vynětí hlasovacích lístků z úředních obálek, a proto by jí v případě hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu mělo být svěřeno i rozlepení doručovacích obálek jako součást tohoto procesu.

3. Podání, projednání a registrace kandidátních listin, vzdání se a odvolání kandidatury

3.1. Zmocněnec

Volební strana činí úkony ve volebních věcech, včetně případného návrhu k soudu, prostřednictvím svého zmocněnce. Úkony svého zmocněnce ve volebních věcech je volební strana vázána. Zmocněnec činí podání osobně, v listinné podobě, v elektronické podobě opatřené zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb (dále jen „uznávaný elektronický podpis“) nebo prostřednictvím datové schránky. Má právo nahlížet do podkladů pro registraci, činit si výpisy a pořizovat si kopie v souvislosti s kandidátní listinou volební strany, jíž je zmocněncem.

Nezávislý kandidát nebo navrhuující občan může činit tyto úkony obdobně i sám.

Zmocněncem je fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, a je takto označena na kandidátní listině; podpis zmocněnce na kandidátní listině znamená, že se svým zmocněním souhlasí. Zmocněncem nemůže být osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům a osoba, která kandiduje v témže volebním obvodu, pro který by měla být zmocněncem volební strany.

Svého zmocněnce může volební strana, v případě sdružení nezávislých kandidátů všichni kandidáti uvedení na kandidátní listině, písemně odvolat nebo se zmocněnec může svého zmocnění písemně vzdát; zmocnění zaniká okamžikem doručení odvolání nebo vzdání se registračnímu úřadu; volební strana poté určí písemně nového zmocněnce; pokud tak neučiní, písemnosti zasílané podle tohoto volebního zákoníku zmocněnci se vyvěšují na úřední desce příslušného úřadu. Registrační úřad informuje o změně zmocněnce Český statistický úřad a starostu obce.

Ke komunikaci s volebními stranami je třeba určit zástupce, nezávislý kandidát a navrhuující občan může činit úkony ve volebních věcech buď prostřednictvím jím určeného zmocněnce nebo sám. Institut zmocněnce se v praxi osvědčil. Nově se navrhuje, aby volební strana namísto uvedení náhradníka zmocněnce na kandidátní listině, určila nového zmocněnce, pokud původně jmenovaného zmocněnce odvolala nebo ten se svého zmocnění vzdal. Vzhledem k tomu, že zmocněnec musí být vždy stanoven aktivním právním úkonem, je ustanovení o určení náhradníka zmocněnce v současné právní úpravě nadbytečné - osoba označená jako náhradník může podle současné právní úpravy plnit úkoly zmocněnce až v případě, že je zmocněnec odvolán. Zároveň nebylo možné jmenovat nového zmocněnce. V praxi tak docházelo k situacím, že volební strana odvolala zmocněnce i náhradníka a fakticky tak ztratila osobu, jejíž prostřednictvím může činit úkony ve volebních věcech u volebních orgánů.

Svého zmocněnce může volební strana písemně odvolat nebo se on sám může svého zmocnění vzdát; zmocnění zaniká okamžikem doručení odvolání nebo vzdání se registračnímu úřadu. Za předpokladu, že volební strana nejmenuje zmocněnce, vystavuje se v době před registrací kandidátních listin možnosti odmítnutí kandidátní listiny z důvodů její neúplnosti; pokud není na kandidátní listině určen zmocněnec, vyvěsí se výzva k odstranění nedostatků kandidátní listiny na úřední desce registračního úřadu, popřípadě i způsobem umožňujícím dálkový přístup. Obdobně se postupuje, odvolá-li volební strana svého zmocněnce, aniž by zároveň jmenovala nového během dalšího volebního procesu, stejně tak u vzdání se.

Zmocněnec může být členem okrskové volební komise.

Z hlediska úpravy ve volebním zákoníku se předpokládá, že zmocněnec je způsobilý za volební stranu i k podání návrhů soudům, neboť až do doby doručení návrhu je to věcí volebního procesu. Otázku je třeba dořešit z pohledu správního soudnictví, zda soudy budou akceptovat návrhy podané vedle zmocněnce samostatně i kandidující politickou stranou nebo politickým hnutím, zatím jsou k umožnění takového postupu vstřícné; dořešit však je tuto otázku třeba i v těch případech, kdy jde vedle samostatně kandidující politické strany nebo politického hnutí o koalici těchto subjektů.

3.2. Podání kandidátních listin

Volební strana podá kandidátní listinu registračnímu úřadu ve lhůtě nejpozději 76 dnů přede dnem voleb. Dnem podání kandidátní listiny je zahájeno řízení o registraci kandidátní listiny. Registrační úřad informuje zmocněnce volební strany, nezávislého kandidáta nebo navrhuujícího občana o převzetí kandidátní listiny a o zahájení řízení. Po uplynutí lhůty pro podání kandidátní listiny nelze již doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty ani vzájemně měnit jejich pořadí; nahradit kandidáta jiným lze pouze, pokud kandidát přestane být volitelný, a to do 70 dnů přede dnem voleb.

Navrhuje se, aby došlo ke sjednocení formy kandidatury pro všechny druhy voleb, a to formou kandidátní listiny. I v případě voleb

do Senátu by se tak nepodávaly přihlášky k registraci, ale rovněž kandidátní listiny. Jedná se pouze o sjednocení terminologie.

Kandidátní listiny se podávají registračnímu úřadu. Který orgán je pro konkrétní druh voleb registračním úřadem, je uvedeno v bodě 2.7. Obecná ustanovení.

Lhůta pro podávání kandidátních listin je pro volební strany oproti stávající úpravě zkrácena a stanovena tak, aby byl ponechán dostatečný prostor na všechny úkony související s hlasováním poštou nebo uložení u obecního úřadu (výhledově případně i s úkony spojenými s elektronickým hlasováním, např. kdyby byl na vyžádání voliče zasílán přístupový kód).

Po uplynutí lhůty pro podání kandidátní listiny tuto nelze doplňovat dalšími kandidáty ani měnit jejich pořadí, jak bylo možné podle dosavadních právních předpisů. K úpravě dosavadního postupu vede několik důvodů. Zásadním je informování voliče u volebních stran s podporou podpisových listin. Doplňovat další kandidáty, včetně toho, že volební strany cestou zmocněnce již uvedené kandidáty odvolaly a navrhly nové, se jeví problematické, neboť volič při takovém doplnění kandidátní listiny by nemusel kandidaturu takové volební strany podpořit. Po uplynutí této lhůty pro podání kandidátních listin registrační úřad spolu s Českým statistickým úřadem ověřuje správnost údajů na kandidátních listinách včetně vyloučení případných duplicit kandidatury. Pozdější doplnění kandidátů může být problémem jak pro volební strany, jejichž kandidatura by mohla být následně z důvodu zjištěného pochybení, které nebylo odstraněno, soudně napadena, tak pro registrační úřad a následně i pro Český statistický úřad, a to s ohledem na založení registrů kandidátů. Jediný důvod pro výměnu kandidáta bude případ ztráty jeho volitelnosti (např. v případě voleb do zastupitelstev obcí změna trvalého pobytu mimo příslušnou obec), a to ještě v zákoníkem stanovené lhůtě.

3.3. Projednání a registrace kandidátních listin

Registrační úřad přezkoumá ve lhůtě od 76 do 70 dnů přede dnem voleb předložené kandidátní listiny. Není-li kandidátní listina podána v souladu s volebním zákoníkem, nemá-li volebním zákoníkem požadované náležitosti nebo obsahuje-li nesprávné údaje, vyzve registrační úřad do 69 dnů přede dnem voleb zmocněnce, nezávislého kandidáta nebo navrhujícího občana k odstranění závad, a to vyvěšením na úřední desce; za doručenou se výzva považuje dnem vyvěšení. Zmocněnci volebních stran, nezávislí kandidáti a navrhující občané mohou vady odstranit i bez výzvy registračního úřadu. Pokud nejsou závady ve stanovené lhůtě, tj. do 65 dnů přede dnem voleb odstraněny, rozhodne registrační úřad nejpozději 62 dnů přede dnem voleb o odmítnutí kandidátní listiny, popř. o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině, dotýkají-li se nedostatky pouze některého z více uvedených kandidátů na kandidátní listině. Splňuje-li kandidátní listina náležitosti stanovené volebním zákoníkem, rozhodne registrační úřad ve stejné lhůtě o registraci kandidátní listiny.

Registrační úřad vyhotoví rozhodnutí o registraci, o odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině. Za doručené se rozhodnutí považuje třetím dnem ode dne jeho vyvěšení na úřední desce registračního úřadu.

Na základě rozhodnutí soudu vyvěsí registrační úřad nejpozději do 42 dnů přede dnem voleb usnesení soudu o zaregistrování kandidátní listiny nebo o zrušení registrace kandidátní listiny, a to na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Pokud byl pravomocně škrtnut kandidát na kandidátní listině, posune registrační úřad číselné označení dalších kandidátů směrem nahoru tak, aby na hlasovacím lístku tvořilo nepřerušovanou číselnou řadu.

Registrační úřad zajistí tisk hlasovacích lístků volebních stran, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována rozhodnutím registračního úřadu nebo o jejíž registraci bylo rozhodnuto usnesením soudu.

Pokud souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje nebo obce, který má být volen, popřípadě je v obci menší než 5, volby do zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva obce se nekonají.

Volební straně, která složila při podání kandidátní listiny příspěvek na volební náklady nebo kauci a jejíž kandidátní listina nebyla zaregistrována, vrátí registrační úřad složenou částku; částka se vrací i v případě nekonání voleb.

Registrační úřad posoudí úplnost a bezvadnost podaných kandidátních listin z jemu dostupných informací a přitom vychází i z čestných prohlášení kandidátů. V případě, že registrační úřad zjistí nedostatky, je volební straně dána možnost, aby takovéto vady ve stanovené lhůtě odstranila.

Volební zákoník upraví důvody, pro které registrační úřad musí kandidáta z kandidátní listiny vyškrtnout, škrtnutí kandidáta nepřichází v úvahu ve volbách do Senátu, ve volbě prezidenta republiky a ve volbě starosty, kde je možné pouze rozhodnutí o registraci nebo odmítnutí kandidátní listiny.

Pro případ, kdy se při vyhotovení rozhodnutí registrační úřad dopustil písařské chyby, nabízí se k řešení neformalizovaná písemná přesně vyspecifikovaná oprava zřejmé nesprávnosti v dříve zasláném vyhotovení rozhodnutí, doručená všem zúčastěným včetně vyvěšení na úřední desce. Takový úkon není ani novým rozhodnutím ve věci, ani nemůže mít za následek obsahovou změnu původního rozhodnutí a tudíž nemá vliv na práva nabytá v dobré víře. Takový zásah do textu rozhodnutí lze teoreticky provést kdykoli od vydání rozhodnutí. Přitom respektuje jako základní i princip právní jistoty při speciální úpravě řízení o registraci kandidátních listin, včetně doručování rozhodnutí, a to jak ve vztahu k subjektu, jehož se opravované rozhodnutí týká, tak i vůči ostatním dotčeným subjektům (viz 12. 2. Obecná ustanovení)

Nově se navrhuje, aby registrační úřad v případě, že rozhodl o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině, posunul číselné označení dalších kandidátů směrem nahoru tak, aby na hlasovacím lístku tvořilo nepřerušovanou číselnou řadu. Dosud nemohl registrační úřad do kandidátní listiny zasahovat, proto číslo u škrtnutého kandidáta zůstalo na hlasovacím lístku neobsazeno.

Vzhledem k tomu, že se na postup podle tohoto zákoníku, s výjimkou projednání přestupků a správních deliktů a rozhodování ve věci zániku mandátu, nevztahuje správní řád (s výjimkou základních zásad činnosti správních orgánů), je třeba s případným doplněním

chybějícího postupu volebních orgánů v podstatě shodně se stávajícími volebními zákony upravit procesní ustanovení týkající se rozhodování o registraci kandidátních listin přímo ve volebním zákoníku (viz. bod 12. 2. Obecná ustanovení).

V případě odmítnutí kandidátní listiny, škrtnutí kandidáta nebo provedení registrace, bude moci volební strana, popř. kandidát, který byl z kandidátní listiny vyškrtnut, podat opravný prostředek k soudu. Soudnictví ve věcech volebních upravuje zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak se předpokládá zachovat možnost ostatních volebních stran domáhat se u příslušného soudu zrušení registrace kandidátní listiny jiné volební strany v daném volebním obvodu, která byla dle jejího názoru provedena v rozporu se zákonem.

Vyhoví-li soud navrhovateli, který se domáhá zaregistrování kandidátní listiny, ponechání kandidáta na kandidátní listině, nebo zrušení registrace kandidátní listiny, zveřejní registrační úřad na své úřední desce příslušné usnesení soudu a u takto dotčené volební strany zajistí, aby jí byly vytištěny hlasovací lístky, popřípadě byl na hlasovacím lístku vytištěn i původní škrtnutý kandidát nebo naopak nebyly hlasovací lístky volební strany tištěny.

Veškeré lhůty pro podávání, projednání a registraci kandidátních listin stanoví volební zákoník tak, aby byl vytvořen dostatečný časový prostor pro včasné zaslání hlasovacích lístků voličům pro účely hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu, s jehož zavedením návrh volebního zákoníku počítá. Při tisku hlasovacích lístků již musí být zřejmá kandidatura jednotlivých volebních stran i kandidátů včetně výsledků případných soudních stížností tak, aby volič hlasující poštou měl včas k dispozici úplnou sadu hlasovacích lístků se správnými údaji.

3.4. Poskytování informací o kandidátech

Od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o registraci, o odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině na úřední desce smí registrační úřad a Český statistický úřad poskytnout informaci o tom, kteří kandidáti ve volbách kandidují, i bez jejich předchozího souhlasu.

Registrační úřad a Český statistický úřad mohou poskytovat informaci (na žádost třetího subjektu anebo i bez této žádosti zveřejněním) o tom, kteří kandidáti ve volbách kandidují.

Rozsah údajů o kandidátech by měl být takový, aby umožnil identifikaci osoby, maximálně však takový, který odpovídá rozsahu údajů, které budou následně uvedeny na hlasovacím lístku.

Ustanovení musí být formulováno tak, aby splňovalo podmínky zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, o poskytování informací bez předchozího souhlasu subjektu údajů (§5 odst. 2) a zároveň požadavky zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

3.5. Hlasovací lístky a úřední obálky

Hlasovací lístky musí mít stejný způsob grafické úpravy, tj. musí být vytištěny písmem téhož druhu a stejné velikosti, na papíru téže barvy, jakosti a týchž rozměrů. Název politické strany a politického hnutí se uvede v podobě, jak je zaregistrován u Ministerstva vnitra. Hlasovací lístky jsou opatřeny otiskem úředního razítka registračního úřadu.

Správnost údajů na hlasovacím lístku před jeho vytištěním může být ověřena zmocněncem volební strany, nezávislým kandidátem nebo navrhujícím občanem do 3 dnů po výzvě registračního úřadu, která se vyvěsí na úřední desce registračního úřadu, a zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. Za doručenu se považuje dnem vyvěšení na úřední desce.

Hlasovací lístky se distribuují prostřednictvím pověřených obecních úřadů obecním úřadům. Starosta zajistí dodání hlasovacích lístků voličům, kteří nepožádali o zaslání hlasovacích lístků předem, nejpozději 3 dny přede dnem voleb, s výjimkou případů, kdy obdrží volič hlasovací lístky přímo ve volební místnosti, a v den voleb všem okrskovým volebním komisím. Až ve volební místnosti obdrží hlasovací lístky volič v případě konání předčasných voleb do Poslanecké sněmovny, druhého kola voleb do Senátu, druhého kola volby prezidenta republiky a volby starosty (dvoukolová varianta), a hlasuje-li na voličský průkaz.

V případě zřejmých tiskových chyb na hlasovacích lístcích se hlasovací lístky nepřetiskují. Registrační úřad vyvěsí informace o těchto chybách ve všech volebních místnostech v dotčeném území s uvedením správného údaje a pro účely hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu danou informací zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup. Vyvěšení informace ve volebních místnostech zabezpečí registrační úřad

- při volbách do Evropského parlamentu prostřednictvím krajských úřadů a následně pověřených obecních úřadů a obecních úřadů, v českém jazyce a v jednacích jazycích, při volbě prezidenta republiky prostřednictvím krajských úřadů a následně pověřených obecních úřadů a obecních úřadů,
- při volbách do Parlamentu a zastupitelstev krajů prostřednictvím pověřených obecních úřadů a následně obecních úřadů.

Volič vkládá hlasovací lístky do obálky opatřené úředním razítkem obecního úřadu (dále jen „úřední obálka“). Úřední obálky musí být neprůhledné, stejné velikosti, papíru stejné jakosti a barvy.

Hlas voliče je neplatný:

- není-li hlasovací lístek odevzdán v úřední obálce,
- je-li v úřední obálce více platných hlasovacích lístků než jeden, nebo více než jeden pro volby do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části a zastupitelstva územně členěného statutárního města; v případě souběžně konaných voleb hlasovací lístky pro tyto jiné volby,
- není-li v úřední obálce žádný platný hlasovací lístek,
- je-li hlasovací lístek neplatný, tj. hlasovací lístek, který není vytištěn na základě zadání registračního úřadu,
- není-li při hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu vložen do doručovací obálky identifikační lístek voliče s česným prohlášením podepsaným voličem,
- použije-li volič nesprávnou úřední obálku (jiné barvy) při souběhu voleb.

pro volby do zastupitelstev obcí dále, jestliže

- volič neoznačil na hlasovacím lístku ani jednu volební stranu nebo ani jednoho kandidáta,
- volič zakroužkoval na hlasovacím lístku více než jednu volební stranu,
- volič zakroužkoval na hlasovacím lístku více kandidátů, než kolik jich má být voleno, a to bez ohledu na to, že je mezi nimi kandidát, který se své kandidatury vzdal nebo byla jeho kandidatura odvolána.

K těmto hlasovacím lístkům se nepřihlíží a okrsková volební komise tyto hlasovací lístky odloží jako neplatné hlasy s vyznačením důvodu jejich neplatnosti.

Poškození, přetržení nebo přeložení hlasovacího lístku nemá vliv na jeho platnost, pokud jsou z něho patrné potřebné údaje.

K jiným úpravám hlasovacího lístku voličem, než jak jsou stanoveny pro jednotlivé druhy voleb, se nepřihlíží.

Platnost hlasu voliče posoudí okrsková volební komise.

Tisk hlasovacích lístků je podmíněn registrací kandidátních listin registračním úřadem, popřípadě rozhodnutím soudu, který tuto registraci nahrazuje.

Zásady tisku hlasovacích lístků, ověřování správnosti údajů na hlasovacích lístcích (je dána možnost, nikoliv povinnost kontroly správnosti údajů volební stranou), náležitosti hlasovacích lístků a případ, kdy se hlasovací lístky nepřetiskují (nemusí docházet k nákladným přetiskům a případně i ke zpochybnění voleb, když např. hlasovací lístky s chybou byly již distribuovány) jsou společně pro všechny druhy voleb a navrhuje se proto, aby byly uvedeny v Obecných ustanoveních volebního zákoníku.

Konkrétní údaje uváděné na hlasovacích lístcích, které jsou specifické pro jednotlivé druhy voleb, budou uvedeny ve Zvláštních ustanoveních volebního zákoníku v rámci úpravy jednotlivých druhů voleb.

Je stanoven postup distribuce hlasovacích lístků obecním úřadům tak, aby je mohly zasílat voličům pro účely hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu; starosta, popř. místostarosta (resp. tajemník pověřeného obecního úřadu nebo ředitel krajského úřadu) pak zajistí jejich dodání voličům a v den voleb okrskovým volebním komisím. Hlasovací lístky vkládá volič do obálky opatřené úředním razítkem, tj. razítkem podle ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů; jde o kulaté razítko o průměru 20 mm, 25 mm nebo 36 mm, na němž je uvnitř kruhu vyobrazen malý státní znak a na jeho obvodu je označení oprávněné osoby – v daném případě „OBECNÍ ÚŘAD“ a název obecního úřadu.

Při zjišťování výsledků hlasování je třeba, aby okrsková volební komise vyloučila neplatné hlasovací lístky, případně takové, které volič upravil způsobem, který volební zákoník neakceptuje.

Volební zákoník taxativně stanoví důvody, kdy hlas voliče je neplatný.

3.6. Stažení kandidatury volební strany, vzdání se a odvolání kandidatury

Zmocněnec volební strany může odvolat kandidaturu volební strany, pro kterou je zmocněncem; v takovém případě je nutný i podpis osoby oprávněné jednat jménem volební strany, popř. všech nezávislých kandidátů.

Kandidát se může vzdát své kandidatury, a to osobně nebo prohlášením v listinné podobě opatřeným úředně ověřeným podpisem kandidáta, popř. elektronickým podáním opatřeným uznávaným elektronickým podpisem kandidáta, nebo prostřednictvím datové schránky. Pokud byl kandidát navržen volební stranou, kterou je politická strana, politické hnutí nebo koalice, může zmocněnec této volební strany kandidáta odvolat.

S možností odvolání kandidáta se nepočítá v případě volby prezidenta republiky, kde se může kandidát své kandidatury pouze sám vzdát a v případě konání druhého kola voleb do Senátu a druhého kola volby starosty (v případě varianty dvoukolové volby), před kterým rovněž nemůže být kandidát odvolán zmocněncem volební strany.

Bylo-li prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání, nebo informace o úmrtí kandidáta doručena před registrací kandidátní listiny, kandidát nebude uveden na hlasovacím lístku. Bylo-li prohlášení o vzdání se kandidatury nebo o jejím odvolání, nebo informace o úmrtí kandidáta doručena po registraci kandidátní listiny do 48 hodin před zahájením voleb, údaje o kandidátovi na hlasovacím lístku zůstávají, avšak při zjišťování výsledku hlasování se nepřihlíží k hlasům pro něj odevzdaným. Registrační úřad v takovém případě zajistí prostřednictvím příslušných volebních orgánů zveřejnění prohlášení, popř. oznámení o úmrtí kandidáta ve všech volebních místnostech a způsobem umožňujícím dálkový přístup a zároveň o této skutečnosti informuje Český statistický úřad. Obdobně postupuje registrační úřad i v případě odvolání kandidatury volební strany.

Kandidát může kdykoliv ve volebním procesu rezignovat, avšak účinky rezignace vůči voličům a okrskovým volebním komisím prakticky nastanou, jen pokud tak učinil do 48 hodin před zahájením voleb a zároveň nejpozději v této lhůtě svoji rezignaci doručil registračnímu úřadu. Tato lhůta je stanovena s ohledem na to, aby registrační úřad mohl informovat voliče ve volebních místnostech o případné změně, která nastala v důsledku vzdání se či odvolání kandidatury a zároveň o tom stihl neprodleně informovat Český statistický úřad. Informování voličů o tom, že se některý kandidát vzdal kandidatury nebo byl odvolán, bude třeba zveřejňovat i způsobem umožňujícím dálkový přístup, aby se o této skutečnosti mohli dozvědět i voliči hlasující poštou (v tomto případě však na tuto skutečnost budou moci zareagovat voliči tehdy, pokud k ní dojde ve lhůtě před odesláním jejich hlasovacích lístků). Kandidát pochopitelně může učinit prohlášení o vzdání se kandidatury i po uplynutí této lhůty, takový kandidát však může být „zvolen“ a otázku výkonu mandátu případným náhradníkem se navrhuje řešit v rámci ověření získání mandátu po volbách příslušným orgánem. Vzdání se nebo odvolání kandidatury má jiné účinky, je-li doručeno před registrací kandidátní listiny nebo až po registraci. Před registrací může ještě registrační úřad zajistit, aby takový kandidát nebyl vytištěn na hlasovacím lístku a změnit označení pořadí kandidátů na kandidátní listině posunutím číselné řady. V případě voleb do Senátu a volby prezidenta republiky, pak nebude hlasovací lístek takového kandidáta vůbec vytištěn.

Volební zákoník nově reaguje na případ, kdy před konáním voleb dojde k úmrtí kandidáta, což v praxi vyvolávalo problémy, přičemž se postupuje obdobně jako při vzdání se nebo odvolání kandidatury. Navrhuje se legislativně ošetřit obdobným způsobem i odstoupení volební strany z voleb.

4. Volební kampaň

Volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a volebních stranách, na jejichž kandidátních listinách jsou kandidáti uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje.

Pro volební kampaň může starosta vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to 16 dnů přede dnem voleb. Možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti volebních stran.

V době počínající třetím dnem přede dnem voleb a končící ukončením hlasování nesmějí být žádným způsobem zveřejňovány výsledky předvolebních a volebních průzkumů. Ve dnech voleb je zakázána volební agitace pro volební strany v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí.

Pro volby do Evropského parlamentu, volbu prezidenta republiky a volby do Poslanecké sněmovny mají volební strany v době začínající 16 dnů přede dnem voleb a končící 48 hodin před zahájením voleb vyhrazeno ve veřejnoprávních sdělovacích prostředcích 14 hodin bezplatně poskytnutého vysílacího času. V době začínající 4 dny a končící 48 hodin před zahájením druhého kola volby prezidenta republiky, mají volební strany ve veřejnoprávních sdělovacích prostředcích vyhrazeny 2 hodiny bezplatně poskytnutého vysílacího času. Vyhrazený vysílací čas se rozdělí mezi volební strany rovným dílem. Termíny vysílacích časů určí příslušný veřejnoprávní sdělovací prostředek. Odpovědnost za obsah těchto pořadů mají volební strany.

Navrhuje se ve volebním zákoníku upravit jednotně pravidla volební kampaně pro všechny druhy voleb.

Vymezení volební kampaně nelze ve volebních zákonech pojmout komplexně. Volební kampaň, nebo to, co za tzv. volební kampaň označí dotčené subjekty, se vždy bude dotýkat dalších právních předpisů, jakými jsou nepochybně občanský zákoník, trestní zákon, zákon o přestupcích. I zahraniční právní úpravy se z hlediska výslovného zákazu volební propagandy omezují na bezprostřední blízkost volební místnosti a zveřejňování výsledků veřejného mínění, a to pouze v době voleb.

Na druhé straně nelze pominout otázku práva na informace a svobody projevu. Ta se projevuje nejen v činnosti médií, ale zejména ve svobodné soutěži politických sil v demokratické společnosti, v prezentaci volebních programů a v samotném účelu volebního procesu.

Pravidla vedení volební kampaně se tedy navrhuje vymezit s ohledem na povahu volební kampaně obecně s tím, že bližší mantinely poskytne v rámci komplexního posouzení soudní judikatura tak, jako se tomu již stalo v případech považovaných za zásadní, např. nález Ústavního soudu Pl.ÚS 73/04 publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 140/2005, sp. zn. I ÚS 526/98, usnesení Nejvyššího správního

soudu ze dne 29.6. 2006, č.j. Vol 15/2006, zabývající se vyvážeností a rovným přístupem do veřejnoprávních médií. Ve volebních věcech je třeba respektovat princip proporcionality, tedy nelze mít za to, že každé porušení volebního zákona nebo odchýlení se od obecných principů, za nichž má být vedena volební kampaň, znamená nutnost vyslovit volby nebo volbu kandidáta za neplatné. V každém konkrétním případě je tak třeba posoudit související okolnosti včetně označeného porušení zákona a jeho intenzitu. Nadále se tak navrhuje rozlišovat obecnější pojem volební kampaně, která probíhá časově neohraničeně, užší pojem volební agitace (účelově a cíleně zaměřené ke zvolení konkrétní volební strany nebo kandidáta), zakázané ve dny voleb a v bezprostřední blízkosti volebních místností, a volební průzkumy, jejichž zveřejnění bezprostředně před volbami by mohlo ovlivnit hlasování voličů. V případě snahy řešit otázky volební kampaně cestou volebních stížností, by mělo jít pouze o krajní možnost s tím, že bezprostřední a operativní řešení konkrétních excesů by měla být předmětem občanskoprávního a zřejmě zrychleného řízení. Zvláštní proces upravující postup, v daném případě okresních soudů, bude předmětem doplněné úpravy v občanském soudním řádu.

5. Seznamy voličů a voličské průkazy

5.1. Seznamy voličů, výpisy ze seznamů voličů

Obecní úřad vede stálý seznam voličů a zvláštní seznam voličů.

5.1.1. Stálý seznam voličů

Do stálého seznamu voličů zapíše obecní úřad

- voliče, státního občana České republiky, na základě trvalého pobytu v obci; státního občana České republiky s bydlištěm v zahraničí, pokud nemá trvalý pobyt na území České republiky, nebo si trvalý pobyt na území České republiky zrušil, v obci s evidenčním trvalým pobytem, po předložení cestovního dokladu nebo osvědčení o státním občanství,
- voliče, státního občana jiného státu, a to na jeho vlastní žádost o hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí, jestliže tento volič předloží průkaz totožnosti, čímž prokáže i státní příslušnost jiného členského státu Evropské unie a státu, jehož občanům právo volit přiznává mezinárodní smlouva, na základě trvalého pobytu v obci,
- voliče, státního občana jiného členského státu Evropské unie, a to na jeho vlastní žádost o hlasování ve volbách do Evropského parlamentu na území České republiky, pokud již nebyl do seznamu voličů pro účely voleb do Evropského parlamentu zapsán, na základě jeho trvalého nebo přechodného pobytu v obci.

Obecní úřad je povinen žadatele vyrozumět, jak byla jeho žádost o zápis do seznamu voličů vyřízena.

Každý volič si může na obecním úřadě ověřit, zda je zapsán ve stálém seznamu voličů; může požadovat doplnění údajů nebo provedení oprav.

Obecní úřad je povinen do 48 hodin žadateli vyhovět nebo mu v této lhůtě písemně rozhodnutím sdělit důvody, proč žádosti vyhovět nelze. Ve věcech chyb a nedostatků ve stálém seznamu voličů se volič může domáhat ochrany u soudu.

Volič, který není státním občanem České republiky, může být vyškrtnut na vlastní žádost. V případě voleb do Evropského parlamentu může být volič vyškrtnut i na základě oznámení komunikační centrály jiného členského státu o jeho zápisu do seznamu voličů.

Obecní úřad pro vedení stálého seznamu voličů využívá referenční údaje ze základního registru obyvatel a údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců a údaje poskytnuté voliči; obecní úřad údaje ve stálém seznamu voličů průběžně aktualizuje.

Rozsah údajů o voliči, který je veden ve stálém seznamu voličů, upraví volební zákoník.

5.1.2. Zvláštní seznam voličů

Pro všechny druhy voleb, s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí, vede obecní úřad jednorázově zvláštní seznam voličů. Do zvláštního seznamu voličů zapíše obecní úřad voliče, který nemá ve správním obvodu jeho obce trvalý pobyt, nebo nemůže hlasovat ve volebním okrsku, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán, z důvodu, že je ve zdravotnickém zařízení, odborném léčebném ústavu nebo jiném obdobném zařízení, je v místě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, a to na základě projevu vůle voliče a údajů správy příslušného ústavu, objektu nebo zařízení, která je předá nejpozději 7 dnů před začátkem hlasování tomuto obecnímu úřadu. Správa příslušného ústavu, objektu nebo zařízení zašle ve spolupráci s obecním úřadem, který vede zvláštní seznam voličů, obecnímu úřadu v obci, kde je volič zapsán ve stálém seznamu voličů, potvrzení o tom, že tento volič byl nahlášen k zápisu do zvláštního seznamu voličů.

5.1.3. Výpisy ze seznamu voličů

Stálý seznam voličů a zvláštní seznam voličů uzavírá obecní úřad 2 dny přede dnem voleb. Výpisy ze stálého a zvláštního seznamu voličů s údaji potřebnými pro konkrétní druh voleb odevzdává okrskovým volebním komisím v den voleb před zahájením hlasování. Ve výpisu ze stálého seznamu voličů učiní obecní úřad poznámku, že volič hlasuje poštou nebo uložení u obecního úřadu nebo že mu byl vydán voličský průkaz anebo že je zapsán do zvláštního seznamu voličů.

Základním principem ovládacím systém vedení seznamů voličů a pořizování výpisů, je dodržení zásady, že každý volič může volit v týchž volbách pouze jednou.

Navrhuje se, aby přímo volební zákoník, což lépe odpovídá požadavkům zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravoval rozsah údajů vztahujících se k voliči, který je ve stálém seznamu voličů veden. Doposud toto bylo upraveno pouze prováděcími předpisy k volebním zákonům. Ve stálém seznamu voličů budou uvedeny o voličích tyto údaje: jméno, příjmení, datum narození, státní

občanství, a podle důvodu zápisu do stálého seznamu voličů adresa místa trvalého pobytu nebo místo pobytu na území České republiky, popř. místo bydliště mimo území České republiky.

Každý volič si může na obecním úřadě ověřit, zda je v seznamu zapsán a navrhopvat změny nebo doplnění svého zápisu. Obecní úřad mu buď vyhoví, nebo formou rozhodnutí sdělí, proč žádosti vyhovět nelze.

Ke stálému seznamu voličů se nadále nepovede dodatek, se kterým se počítalo pro účely voleb do zastupitelstev obcí, ale obecní úřad povede jeden stálý seznam voličů, který bude vnitřně členěn podle důvodů, na základě kterých byl volič do tohoto seznamu voličů zanesen, tzn., že ve stálém seznamu voličů může být zapsán pro účely voleb do zastupitelstev obcí a voleb do Evropského parlamentu i občan cizího státu, pokud o zápis do tohoto seznamu voličů požádá a prokáže, že splňuje podmínky pro to, aby mohl hlasovat ve volbách do zastupitelstev obcí nebo ve volbách do Evropského parlamentu.

I nadále zůstává zachován institut zvláštních seznamů voličů, které jsou vytvářeny ad hoc před každými volbami, s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí.

Zvláštní seznamy voličů, které vedly diplomatické mise České republiky pro občany, kteří měli bydliště v jejich územním obvodu, se však nadále nepovedou. Tyto zvláštní seznamy voličů měly umožnit občanům České republiky, s bydlištěm v zahraničí, aby uplatnili svoje volební právo. Volit přímo v zahraničí bylo možné jen v případě voleb do Poslanecké sněmovny, jinak institut zvláštního seznamu voličů vedený diplomatickými misemi v zahraničí umožňoval vydání voličského průkazu, se kterým bylo možné se zúčastnit voleb v České republice. To neplatilo pro volby do zastupitelstev obcí a krajů. Výkon volebního práva státním občanům České republiky, kteří se v době konání voleb budou zdržovat v zahraničí, nyní umožní institut hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu, který se bude uplatňovat při všech druzích voleb, s výjimkou předčasných voleb do Poslanecké sněmovny a opakovaného hlasování.

K provedení hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu postačí vést stálý seznam voličů. Občan, který bude chtít hlasovat ze zahraničí poštou nebo uložení u obecního úřadu, požádá o zaslání hlasovacích lístků ten obecní úřad, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán.

Každý občan České republiky má podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, trvalý pobyt, byť třeba jen evidenční, vedený v souvislosti s žádostí o vydání dokladů (např. cestovní pas České republiky, osvědčení o státním občanství); i pokud státní občan České republiky trvalý pobyt neměl, zapisuje se do zvláštní matriky v Brně.

Občané České republiky, kteří si zrušili trvalý pobyt na území České republiky, jak to umožňuje § 10 odst. 12 zákona o evidenci obyvatel, budou zapsáni na základě žádosti do stálého seznamu voličů vedeného obecním úřadem v místě jejich posledního trvalého pobytu na území České republiky. V případě, že státnímu občanovi České

republiky s bydlištěm v zahraničí nebyl vydán český cestovní doklad, je třeba, aby pro účely hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu bylo ověřeno jeho české státní občanství a z toho důvodu je takový volič povinen požádat o vydání osvědčení o státním občanství, tím bude zaveden do evidence obyvatel v místě, kde bude jeho žádost podle pravidel o místní příslušnosti vyřizována. Na území České republiky, musí být proto na základě údajů z evidence obyvatel zapsán i ve stálém seznamu voličů u některého obecního úřadu.

Pokud volič hlasuje poštou nebo uložením u obecního úřadu nebo je zapsán do zvláštního seznamu voličů anebo požádá o vydání voličského průkazu, je vždy třeba tuto skutečnost zaznamenat do stálého seznamu voličů tak, aby byla zajištěna zásada, podle které může volič v jedné volbách hlasovat pouze jednou. Těmto voličům pak nebudou dodány hlasovací lístky do místa jejich trvalého pobytu.

Při volbách do Evropského parlamentu je třeba k zabránění duplicit v seznamech voličů spolupracovat i s komunikačními centrály jiných členských států. Taková výměna informací probíhá tak, že pokud občan jiného členského státu požádá o zapsání do stálého seznamu voličů u některého z obecních úřadů na území České republiky, oznámí obecní úřad tuto skutečnost komunikační centrále příslušného členského státu Evropské unie; ta oznámí zápis příslušného občana do stálého seznamu voličů na území České republiky obci členského státu původu tohoto občana. V současné době probíhají jednání volebních úředníků členských států Evropské unie v pracovní skupině pro lidská práva a občanství Rady EU. Takto nastavený způsob výměny informací se v praxi neosvědčil, neboť i přes snahu všech členských států sladit postup při výměně informací o voličích, je tento postup administrativně náročný a neefektivní (více než 35 % předaných údajů o voličích nemohlo posloužit jako dostatečný podklad pro identifikaci voliče a jeho následné vyškrtnutí ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu na území České republiky). Členské státy se potýkaly zejména s těmito problémy:

- nedostatkem zasílaných informací (údajů) o voličích z jiných členských států, který znemožňoval jejich identifikaci, a tím i výmaz z voličských seznamů; není pevně stanoven rozsah zasílaných údajů o voličích,
- nejednotnou formou zasílání informací mezi členskými státy (CD-ROM, e-mail...),
- pozdním zasíláním informací, často až po lhůtě, kdy jsou v jednotlivých členských státech uzavírány seznamy voličů, někdy dokonce až po volbách.

Česká republika proto podporuje návrh Evropské komise (návrh na změnu směrnice 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen do Evropského parlamentu pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, kterého nejsou státními občany) na úplné zrušení předvolební výměny informací o voličích a souhlasí s tím, aby předvolební výměnu informací nahradilo čestné prohlášení voliče, že vykoná své právo volit pouze v členském státě bydliště a v případě nedodržení tohoto čestného prohlášení by byla aplikována

přiměřená a účinná sankce s odrazujícím účinkem. V případě, že návrh této směrnice bude přijat, bude promítnut do paragrafového znění volebního zákoníku.

Výpisy ze stálého a zvláštního seznamu voličů, které obecní úřad předává okrskovým volebním komisím, jsou vytvořeny tak, že obsahují údaje relevantní pro konkrétní druh voleb. Znamená to, že například pro volby do Poslanecké sněmovny nebudou tyto výpisy obsahovat údaje o voličích cizích států, neboť tito ve volbách do Poslanecké sněmovny nemohou hlasovat. Okrskové volební komise zpětně obecnímu úřadu oznámí poznatky z průběhu hlasování týkající se údajů vedených ve stálých seznamech voličů.

Údaje ve stálém seznamu voličů budou před každými volbami aktualizovány porovnáním s údaji ze základního registru obyvatel.

5.2. Voličské průkazy

Volič, který nebude hlasovat ve volebním okrsku, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán, vydá obecní úřad na jeho žádost voličský průkaz a poznamená tuto skutečnost do stálého seznamu voličů a do jeho výpisu pro okrskovou volební komisi. Obecní úřad nevydává voličský průkaz tomu voliči, který již požádal o hlasování poštou či uložení u obecního úřadu. Pokud obecní úřad žádosti nevyhoví, vyhotoví písemné rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí se může žadatel domáhat ochrany u soudu.

Volič může požádat o vydání voličského průkazu ode dne vyhlášení voleb, a to osobně do okamžiku uzavření stálého seznamu voličů, nebo podáním v listinné podobě opatřeným úředně ověřeným podpisem voliče, popřípadě elektronickým podáním opatřeným uznávaným elektronickým podpisem voliče, nebo prostřednictvím datové schránky, doručeným nejpozději 9 dnů přede dnem konání voleb obecnímu úřadu, u kterého je veden ve stálém seznamu voličů. Obecní úřad předá voličský průkaz přímo voliči nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s úředně ověřeným podpisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle na jím uvedenou adresu do vlastních rukou, doručuje-li se do zahraničí na jím uvedenou adresu.

Voličský průkaz opravňuje k hlasování na území volebního obvodu, kde jsou volby vyhlášeny a kde je volič zapsán ve stálém seznamu voličů, s výjimkou voleb do Poslanecké sněmovny, kde lze na voličský průkaz hlasovat na území celé České republiky.

Pro volby do zastupitelstev obcí se voličský průkaz nevydává.

Volič, který hlasuje na voličský průkaz, obdrží hlasovací lístek, popř. sadu hlasovacích lístků, které jsou vytištěny pro volební obvod, v němž se nachází volební okrsek, do kterého se volič s voličským průkazem dostavil, v této volební místnosti.

Volič, který nebude hlasovat ve volebním okrsku, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán, vydá „jeho“ obecní úřad na voličem podanou žádost voličský průkaz a poznamená tuto skutečnost do stálého seznamu voličů a do výpisu z něho pro okrskovou volební komisi. Pokud obecní úřad žádosti nevyhoví, vyhotoví písemné rozhodnutí. Neumožňuje se voliči požádat současně o vydání voličského průkazu a o zaslání hlasovacích lístků pro účely hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu, neboť voliči je dán dostatečný časový prostor k výběru způsobu hlasování.

V případě voleb do Senátu a volby prezidenta republiky, kde je možné konání druhého kola voleb, vydá obecní úřad voliči dva voličské průkazy (pro 1. a 2. kolo voleb), bez ohledu na to, zda si volič o voličské průkazy pro obě kola voleb požádal s tím, že na nich uvede pro které kolo voleb jsou vydány.

Navržená úprava tak řeší jednotně otázku hlasování v jiném volebním okrsku, než kam volič patří. Institut voličských průkazů umožňuje každému hlasování z jakéhokoliv důvodu mimo svůj volební okrsek s tím, že pokud voličský průkaz nebude chtít využít, a pokud bude chtít volit v místě, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů, vrátí jej přímo ve volební místnosti. Tato situace může nastat, např. pokud by volič byl v den voleb propuštěn z nemocnice, kdy si pro možnost volit vyřídil voličský průkaz namísto zápisu do zvláštního seznamu voličů.

Předpokládá se, že volební zákoník upraví otázku vydávání voličského průkazu obdobně jako tomu bylo doposud v jednotlivých volebních zákonech, které institut voličského průkazu obsahovaly.

Lhůta 15 dnů přede dnem hlasování, která byla doposud stanovena jako lhůta, kdy může obecní úřad nejdříve vydat voličský průkaz, ve volebním zákoníku obsažena nebude, protože vzhledem ke zrušení zvláštních seznamů voličů vedených diplomatickými misemi ztrácí odůvodnění a nadále nehrozí, že by volič, kterému byl vydán voličský průkaz, mohl hlasovat podruhé z toho titulu, že je zapsán v tomto zvláštním seznamu voličů vedeném v zahraničí.

Stanovuje se lhůta 9 dnů přede dnem konání voleb, namísto doposud stanovených 7 pracovních dnů. Důvodem je, že voličské průkazy se zasílají i voličům do zahraničí.

V souvislosti s rozvojem elektronické komunikace se nově umožňuje voličům požádat o vydání voličského průkazu elektronickým podáním opatřeným uznávaným elektronickým podpisem voliče podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů. Teoreticky je možné, aby takové elektronické podání odeslala i jiná osoba obeznámená s údaji verifikujícími majitele elektronického podpisu, a tím mu případně znemožnila hlasování. Tento důsledek je však třeba přičíst k tíži toho, kdo takové údaje poskytl. Cílem navrhované úpravy je umožnit hlasování co nejširšímu okruhu voličů odbouráním formalistických požadavků.

Nově se zavádí institut voličského průkazu pro volby do zastupitelstev krajů. Důvodem pro zavedení voličských průkazů a zvláštních seznamů voličů vedených obecními úřady i pro volby do zastupitelstev krajů je snaha umožnit výkon aktivního volebního práva i těm voličům, kteří se v době voleb sice zdržují v územním obvodu kraje, do jehož zastupitelstva se volí, ale nezdržují se ve volebním okrsku, v němž jsou zapsáni ve stálém seznamu voličů. Například jsou hospitalizováni v nemocnici, sanatoriu apod., které se nachází v územním obvodu kraje, ale mimo volební okrsek, kde je volič zapsán ve stálém seznamu voličů. V tomto případě bude voliči umožněno volit prostřednictvím institutu zvláštního seznamu voličů nebo si může volič zažádat o vydání voličského průkazu. Navíc je

území kraje větší než území volebního obvodu pro volby do Senátu, kde již je institut voličských průkazů zaveden.

Nově se vyžaduje, aby při volbách do Senátu a zastupitelstev krajů pro případ, že volič hlasuje na voličský průkaz, byl na voličském průkazu uveden údaj o názvu a čísle volebního obvodu a název kraje. Tento údaj umožní ověřit okrskové volební komisi, že obec, ve které má volič trvalý pobyt, patří do volebního obvodu nebo kraje, v němž volič na voličský průkaz hlasuje.

S voličským průkazem se nepočítá pro volby do zastupitelstev obcí, neboť územní obvod obce není natolik rozsáhlý, aby voliči znemožňoval se bez větších obtíží ve dny voleb dostavit do volebního okrsku, kde je uveden ve výpisu ze stálého seznamu voličů. Ve velkých (územně členěných statutárních) městech by mohl nastat problém i s tím, že volič v jiném okrsku by vlastně mohl volit jen do zastupitelstva města, nikoliv městské části či obvodu; dalším problémem je stanovení volebních obvodů v těchto městech. Navíc i pro volby do zastupitelstev obcí existuje možnost hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu.

V případě např. ztráty, nedoručení, odcizení nebude vydán obecním úřadem nový voličský průkaz z důvodu zajištění toho, aby volič nehlasoval víckrát.

6. Hlasování poštou, uložení u obecního úřadu a do přenosné volební schránky

6.1. Hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu

6.1.1. Hlasování poštou

Hlasovat prostřednictvím držitele poštovní licence (dále jen „hlasování poštou“) může volič, který nebude hlasovat osobně ve volební místnosti volebního okrsku, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů.

K obálkám došlým poštou po ukončení hlasování nebude přihlíženo.

Hlasovat poštou nelze

- v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny,
- v opakovaném hlasování.

6.1.2. Hlasování uložení u obecního úřadu

Hlasovat uložení u obecního úřadu může volič, který nebude hlasovat osobně ve volební místnosti volebního okrsku, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů.

Vybrané nebo upravené hlasovací lístky může volič osobně uložit na obecním úřadě do zahájení hlasování v den voleb.

Navrhuje se zavedení zcela nových institutů ve volební legislativě, tím je hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu. Tyto instituty fungují v řadě evropských zemích, např. ve Spolkové republice Německo, Rakousku, Španělsku, Švýcarsku, Itálii a dalších; i v České republice panuje již po několik let zájem na zavedení zejména

hlasování poštou, o čemž svědčí několikrát v Poslanecké sněmovně nebo Senátu předkládaná novela zákona o volbách do Parlamentu. Důvodem je umožnit hlasovat ve volbách co nejširšímu okruhu občanů. Zájem je i ze strany samotných voličů, kteří se pravidelně při každých volbách dotazují, zda je možné hlasovat ze zahraničí, popř. odhlasovat dříve než v den voleb; v době konání voleb se volič nebude moci dostavit do volební místnosti, protože se např. chystá odcestovat do zahraničí, bude se zdržovat v jiném místě na území České republiky (např. mimo svoji obec nebo kraj při volbách do zastupitelstev těchto územních samosprávných celků nebo mimo volební obvod při volbách do Senátu) nebo se ze zdravotních důvodů nebude moci účastnit hlasování.

Na adresu, kterou volič ve své žádosti uvede, ať již na území České republiky nebo v zahraničí, mu budou hlasovací lístky zaslány, popř. si může hlasovací lístky vyzvednout osobně u obecního úřadu. Hlasovat pak může prostřednictvím pošty nebo osobně uložit hlasovací lístky s provedeným hlasováním u obecního úřadu.

Zároveň však zůstává zachován institut voličského průkazu a obecní úřady i nadále povedou zvláštní seznamy voličů vytvářené jednorázově pro voliče, kteří se v den konání voleb nemohou dostavit do volební místnosti ve svém volebním okrsku, protože jsou v nemocnici, sanatoriu, ústavu nebo jiném obdobném zařízení nebo ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence a o zápis do zvláštního seznamu voličů požádají. Voličům se takto značně rozšiřují možnosti, jak ve volbách hlasovat.

Volební zákoník tak nikoli pouze ve shora uvedeném rozsahu (tj. pouze v dosud předkládaných novelách hlasování do Poslanecké sněmovny), ale pro všechny druhy voleb umožňuje hlasování poštou.

Nutno je však upozornit, že hlasování poštou nebude moci probíhat v těch případech, kdy je dán malý časový prostor pro provedení voleb a hlasování poštou by nebylo možno organizačně technicky zabezpečit. Z tohoto důvodu nelze realizovat hlasování poštou u předčasných voleb do Poslanecké sněmovny, které se musí konat do šedesáti dnů po jejím rozpuštění, a v případech opakovaného hlasování, pokud soud shledá stížnost na jeho průběh důvodnou. V obou uvedených případech se zkracují lhůty (při konání předčasných voleb i pro podávání a registraci kandidátních listin) zejména pro zajištění tisku a distribuce hlasovacích lístků. V takto zkrácených lhůtách by nebylo reálné, aby volič zažádal o zaslání hlasovacích lístků a následně provedenou volbu zaslal zpět obecnímu úřadu do doby ukončení hlasování ve volebních místnostech na území České republiky.

Naopak návrh nově zapracovává možnost hlasovat poštou u vícekolových voleb i v případě konání jejich druhého kola. To se týká voleb do Senátu, volby prezidenta republiky a případné volby starosty (při variantě dvoukolové volby). V tomto případě budou voličům zaslány 2 úplné sady hlasovacích lístků najednou s tím, že na hlasovacích lístcích bude uveden pouze rok voleb a hlasovací lístky pro II. kolo voleb budou vytištěny pro postupující kandidáty v podobě

pro I. kolo (kdy volič vybere příslušného kandidáta) a 2 úřední a 2 doručovací obálky.

6.1.3. Postup při hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu

K tomu, aby volič mohl hlasovat poštou nebo uložení u obecního úřadu, je třeba podat žádost o zaslání hlasovacích lístků, a to osobně nebo písemně podáním v listinné podobě opatřeným úředně ověřeným podpisem voliče, popřípadě elektronickým podáním opatřeným uznávaným elektronickým podpisem voliče, anebo prostřednictvím datové schránky u obecního úřadu, kde je volič zapsán ve stálém seznamu voličů. Písemně nebo osobně lze požádat o zaslání hlasovacích lístků od vyhlášení voleb nejpozději do 35 dnů přede dnem voleb, osobně pro účely uložení hlasovacích lístků u obecního úřadu nejpozději 2 dny přede dnem voleb. V případě opakovaného hlasování lze požádat o vydání hlasovacích lístků pouze osobně.

Pokud obecní úřad žádosti nevyhoví, vyhotoví písemné rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí se může žadatel domáhat ochrany u soudu.

Těm voličům, kteří požádají, ať již písemně nebo osobně, o zaslání nebo vydání hlasovacích lístků, obecní úřad osobně vydá nebo na voličem uvedenou adresu zašle do vlastních rukou, doručuje-li se do zahraničí na jím uvedenou adresu, hlasovací lístky spolu s vyplněným identifikačním lístkem voliče, který obsahuje obdobné údaje jako voličský průkaz a čestné prohlášení, na kterém volič podpisem potvrdí, že hlasuje osobně, a dále voliči zašle úřední a doručovací obálku a informaci o způsobu hlasování. Volič vloží hlasovací lístek do úřední obálky. Do doručovací obálky, která je opatřena adresou obecního úřadu, číslicí volebního okrsku, do kterého volič v obci náleží, a označením voleb, do kterých se hlasuje, vloží volič, který hlasuje poštou, identifikační lístek a úřední obálku s hlasovacím lístkem. Zalepenou doručovací obálku volič zašle nebo osobně předá obecnímu úřadu.

Pokud volič hlasuje uložení u obecního úřadu, podepíše se přes úřední razítko obecního úřadu umístěné na zalepeném spoji doručovací obálky. Tento úkon obecního úřadu není zpoplatněn.

Jestliže již volič požádal o vydání voličského průkazu, jeho žádosti o zaslání hlasovacích lístků pro účely hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu nebude vyhověno.

Doručení žádosti o zaslání hlasovacích lístků příslušníků Armády České republiky, kteří vykonávají službu v úkolových uskupeních působících v zahraničí, opatřenou v tomto případě ověřením podpisu velitelem, včetně zaslání vybraných nebo upravených hlasovacích lístků voličem v příslušné obálce zpět obecnímu úřadu, zajišťuje Ministerstvo obrany.

Obecní úřad doručovací obálky roztrídí do jednotlivých okrskových volebních komisí podle čísla volebního okrsku vyznačeného na doručovací obálce. Až do doby předání obálek okrskové volební komisi má obecní úřad všechny předem doručené nebo uložené obálky v úschově na bezpečném místě, které za tímto účelem vyhradí starosta, a o všech obálkách, které jsou doručeny nebo osobně uloženy u obecního úřadu, vede evidenci. O převzetí obálky, kterou volič osobně předem uloží u obecního úřadu, vydá voliči písemné potvrzení.

Okrsková volební komise po ukončení hlasování před zahájením sčítání hlasů postupně otevře jednotlivé doručovací obálky, které jí byly průběžně protokolárně předány příslušným obecním úřadem. Podle přiloženého identifikačního lístku voliče učiní okrsková volební komise u tohoto voliče záznam ve výpisu ze stálého seznamu voličů o tom, že hlasoval poštou nebo uložení u obecního úřadu; identifikační lístek přiloží k tomuto výpisu a úřední obálku vhodí do volební schránky. Pokud volič již hlasoval ve volební místnosti, přiloží spolu s identifikačním lístkem i jeho úřední obálku k výpisu ze stálého seznamu

voličů. Jestliže volič po provedeném hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu zemře ještě přede dnem voleb, bude se s jeho hlasem nakládat jako s platným.

Možnosti hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu je třeba ošetřit tak, aby byly zachovány všechny zásady volebního práva a tajnost hlasování. Proto se zavádí doručování dvou obálek. K identifikaci voliče bude přiložen identifikační lístek, kde bude uvedeno jeho jméno, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu. Paragrafové znění volebního zákoníku upraví náležitosti žádosti o zaslání hlasovacích lístků. Pokud žádost tyto náležitosti nebude obsahovat nebo bude doručena po lhůtě, rozhodne obecní úřad, že žádosti nevyhoví a rozhodnutí s poučením, že se volič může domáhat ochrany u soudu, zašle na jím uvedenou adresu. Pokud již byla do doby podání žádosti voliče o zaslání hlasovacích lístků pro účely hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu doručena obecnímu úřadu žádost voliče o voličský průkaz, nebude mu hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu umožněno. Pokud volič požádá dříve o hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu, nebude vyhověno jeho žádosti o vydání voličského průkazu. Volební zákoník dává voliči dostatečný prostor k výběru způsobu hlasování.

Navrhuje se, aby hlasovací lístky byly voličům při hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu zasílány do vlastních rukou. Podstatně se tak sníží nebezpečí, že hlasovací lístky se v průběhu doručování ztratí a volič nebude moci hlasovat. Jedná se o podobný případ jako při zasílání voličských průkazů, které se rovněž navrhuje doručovat do vlastních rukou. Doručuje-li se do zahraničí, zasílá se jak voličský průkaz, tak i hlasovací lístky jako obyčejná zásilka. K odeslání musí dojít nejpozději 25 dnů přede dnem voleb, aby hlasovací lístky byly včas doručeny voliči, a ten je stačil odeslat tak, aby byly do ukončení hlasování doručeny obecnímu úřadu v místě trvalého pobytu voliče.

V případě voleb do Poslanecké sněmovny zašle obecní úřad voliči hlasovací lístky toho volebního kraje, do kterého daná obec územně náleží. Obdobné platí v případě voleb do zastupitelstev krajů. V případě voleb do Senátu zašle obecní úřad voliči hlasovací lístky volebního obvodu, do kterého obec územně náleží. Ve volbách do zastupitelstev obcí bude obecní úřad zasílat voliči hlasovací lístky pro volby do zastupitelstva své obce, v případě územně členěných statutárních měst ještě příslušné městské části nebo městského obvodu.

Při hlasování poštou musí volič do doručovací obálky vložit úřední obálku s hlasovacím lístkem a identifikační lístek, na kterém bude také čestné prohlášení, ve kterém volič uvede, že hlasuje osobně. Nepravdivý údaj v čestném prohlášení je podle § 21 odst. 1 písm. g) zákona o přestupcích přestupkem proti pořádku ve státní správě.

V případě uložení u obecního úřadu bude vnější „doručovací“ obálka opatřena razítkem tohoto úřadu s podpisem voliče. Na úkon obecního úřadu se nevztahuje zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně

některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů, a není tudíž zpoplatněn. Orazítkovat je nutné vnější obálku, neboť u úřední obálky to není z důvodu zachování zásady tajnosti hlasování možné.

Obecnímu úřadu ze zavedení hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu vyplynou kromě shora uvedených úkonů další povinnosti, především zajistit bezpečí takto odevzdaných obálek. Všechny předem doručené obálky budou na obecním úřadě roztrženy podle čísla volebního okrsku, (které musí obecní úřad předepsat již na vnější doručovací obálku) a průběžně dodány příslušným okrskovým volebním komisím. Do výsledku hlasování se započítávají pouze hlasy na hlasovacích lístcích, které byly doručeny obecnímu úřadu nejpozději do ukončení hlasování. Doručovací obálky doručené obecnímu úřadu až po ukončení hlasování budou opatřeny datem a hodinou doručení a uloženy nerozlepené k volební dokumentaci.

Doručení i předávání obálek bude probíhat protokolárně s tím, že předávací protokoly budou součástí volební dokumentace.

Paragrafové znění podrobně upraví postup okrskové volební komise při zjišťování výsledků hlasování, kdy tyto komise budou muset nejprve vyjmout úřední obálky z doručovacích obálek od voličů hlasujících poštou nebo uložení u obecního úřadu a vhodit tyto úřední obálky do volební schránky, aby je smísily s ostatními úředními obálkami. Teprve poté přikročí ke zjišťování výsledků voleb. Pokud se volič rozhodl nakonec hlasovat ve volební místnosti, ačkoliv požádal o hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu anebo již tímto způsobem hlasoval, platí hlasování, které učinil později, tedy ve volební místnosti.

6.2. Hlasování do přenosné volební schránky

Volič může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, požádat obecní úřad a ve dnech konání voleb okrskovou volební komisí o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost v územním obvodu okrsku, pro který byla okrsková volební komise zřízena.

V takovém případě okrsková volební komise vyšle k voliči dva své členy s přenosnou volební schránkou, úřední obálkou a hlasovacím lístkem, popř. hlasovacími lístky. Při hlasování postupují členové okrskové volební komise tak, aby byla zachována tajnost hlasování. Po návratu do volební místnosti učiní záznam do výpisu ze stálého nebo zvláštního seznamu voličů.

Ustanovení o využití přenosné volební schránky je řešeno shodně jako v dosavadních volebních zákonech. To znamená, že volič může hlasovat s využitím přenosné volební schránky pouze v rámci územního obvodu, pro který je vytvořena okrsková volební komise, u níž je volič zapsán ve výpisu ze stálého seznamu voličů nebo v případě např. nemocnic či věznic ve výpisu ze zvláštního seznamu voličů. Pokud okrsková volební komise neshledá důvody pro vyslání svých členů s přenosnou volební schránkou k voliči, přijme o svém závěru usnesení, které v listinné podobě přiloží k volební

dokumentaci. Takový postup může být, v případě napadení voličem, důvodem soudního přezkumu řádného hlasování.

7. Informování voličů

Starosta obce zveřejní na úřední desce obecního úřadu a způsobem umožňujícím dálkový přístup informaci pro voliče

- o vyhlášení voleb a o datu a době jejich konání, a to do 5 dnů od jejich vyhlášení,
- o možnosti hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu nejpozději 80 dnů přede dnem voleb,
- o místě konání voleb nejpozději 15 dnů přede dnem voleb. Starosta uvede v informaci adresy volebních místností; bylo-li na území obce zřízeno více volebních okrsků, které části obce náležejí do jednotlivých volebních okrsků, jsou-li v obci vytvořeny volební obvody, jejich popis,
- o povinnosti prokázat totožnost a státní občanství České republiky a v případě voleb do zastupitelstev obcí a Evropského parlamentu státní občanství státu, jehož příslušníci jsou na území České republiky oprávněni volit, nejpozději 80 dnů přede dnem voleb,
- o tom, že volby do zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva obce se nekonají, protože souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva obce, který má být volen, popřípadě je v obci menší než 5,
- o složení okrskových volebních komisí v rozsahu uvedení jmen a příjmení členů okrskové volební komise.

V obci, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu 10 % občanů hlásících se k jedné národnosti jiné než české, se informace starosty zveřejní i v jazyce příslušné národnosti menšiny.

Ministerstvo vnitra

- zveřejní informaci o podmínkách hlasování ve volbách do Evropského parlamentu na území České republiky nejpozději 80 dnů přede dnem voleb způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to v českém jazyce a v jednacích jazycích; zajistí tisk informace o základních zásadách hlasování do Evropského parlamentu na území České republiky ve všech jazycích členských států Evropské unie; tuto poskytne voličům na požádání krajský úřad a obecní úřad a současně musí být tato informace při volbách do Evropského parlamentu vyvěšena na viditelném místě ve volební místnosti;
- zajistí tisk informace pro voliče o způsobu hlasování ve volbách včetně její distribuce spolu s hlasovacími lístky.

Registrační úřad a Český statistický úřad poskytuje informace o kandidátech v rozsahu údajů, které se uvádějí na hlasovacím lístku (viz bod 3.4.).

Český statistický úřad průběžně zveřejňuje zjištěné výsledky hlasování ve volebním okrsku způsobem umožňujícím dálkový přístup. To neplatí v případě voleb do Evropského parlamentu, při kterých Český statistický úřad vyčkává se zveřejněním zjištěných výsledků hlasování až do okamžiku uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie.

Vzhledem k zavedení institutu hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu, který pro občany České republiky představuje zcela nový způsob hlasování, i vzhledem k relativně složitému postupu při zvolení této formy hlasování, je nutné, aby starosta obce zveřejnil v územním obvodu dané obce informaci pro voliče o možnostech a postupu při tomto hlasování. Při prvních volbách

s hlasováním poštou nebo uložením u obecního úřadu bude volebním zákoníkem upravena v přechodných ustanoveních povinnost starosty obce informovat voliče o jejich možnostech hlasování nejen na úřední desce, ale i dodáním této informace voličům nejpozději 80 dnů přede dnem voleb obdobným způsobem, jakým se dodávají hlasovací lístky. K tradičním úkolům starosty patří informování voličů o době a místě konání voleb zveřejněním na úřední desce. Tento postup zůstane ve volebním zákoníku zachován.

Při podávání informací voličům je třeba zohlednit skutečnost, zda v obci žije více než 10 % obyvatel, hlásících se k jedné národnosti jiné než české; pak se informace pro voliče tisknou i v jazyce této národnostní menšiny.

Ministerstvo vnitra dále musí informovat o způsobu hlasování ve volbách do Evropského parlamentu, jednak cestou zveřejnění informace na svých internetových stránkách a jednak formou informačního letáku v jazycích všech členských států Evropské unie, který bude zároveň voličům k dispozici před volbami u všech krajských a obecních úřadů, Ministerstva vnitra a ve dnech voleb ve volebních místnostech. Přijatá opatření jsou důsledkem přísného posuzování ze strany orgánů Evropské unie toho, jak členské státy plní svou informační povinnost podle Směrnice 93/109/ES.

Zveřejňování informací o kandidátech volebních stran, o složení okrskových volebních komisí a průběžné zveřejňování výsledků voleb z jednotlivých volebních okrsků způsobem umožňujícím dálkový přístup jsou skutečností, na jejichž absenci v právní úpravě upozorňovala i pozorovatelská mise OBSE, která se v České republice účastnila pozorování voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2002.

Jednoznačnou úpravou o poskytování informací o kandidátech a o složení okrskových volebních komisí se vyloučí obava, zda není dotčena ochrana osobních údajů; v případě kandidátů jde o údaje, které budou uvedeny na hlasovacích lístcích; u členů okrskových volebních komisí se poskytuje informace o jménu a příjmení a o tom, kdo člena do okrskové volební komise delegoval.

K průběžnému zveřejňování výsledků z jednotlivých volebních okrsků po převzetí zápisu o průběhu a výsledku hlasování do dalšího zpracování v praxi dochází a je oceňováno jako prostředek zprůhledňující zjišťování výsledků voleb.

K průběžnému zveřejňování výsledků voleb však nemůže docházet při volbách do Evropského parlamentu, neboť takovému postupu brání Rozhodnutí Rady EU 2002/772, kterým se mění evropský volební předpis, a které stanoví, že členské státy EU nemohou oficiálně zveřejnit výsledky sčítání hlasů, dokud se neuzavře poslední volební místnost na území Evropské unie.

8. Průběh hlasování ve volební místnosti

8.1. Volební místnost

Na objektu, ve kterém se nachází volební místnost, popřípadě v jeho bezprostředním okolí, se vyvěsí státní vlajka České republiky a v případě voleb do Evropského parlamentu také vlajka Evropské unie.

Ve volební místnosti musí být

- pro úpravu hlasovacích lístků zvláštní prostory oddělené tak, aby byla zajištěna tajnost hlasování; počet těchto prostorů určí starosta s přihlédnutím k počtu voličů ve volebním okrsku,
- vyvěšeny hlasovací lístky s nápisem „vzor“, prohlášení o vzdání se a odvolání kandidatury, informace o úmrtí kandidáta, informace o odvolání kandidatury volební strany a informace o tiskových chybách na hlasovacích lístcích s uvedením správného údaje; v případě voleb do Evropského parlamentu hlasovací lístky s nápisem „vzor“ a prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury, informace o úmrtí kandidáta a informace o odvolání kandidatury volební strany v českém jazyce a dále v jednacích jazycích a informace o základních zásadách hlasování do Evropského parlamentu na území České republiky ve všech jazycích členských států Evropské unie,
- velký státní znak, uzamykatelná volební schránka, uzamykatelná přenosná volební schránka, hlasovací lístky, úřední obálky, psací potřeby, výpisy ze stálého seznamu voličů a ze zvláštního seznamu voličů a volební zákoník, který musí být voličům na jejich žádost zapůjčen k nahlédnutí.

Vybavení volební místnosti se nebude lišit od požadavků na vybavení pro jednotlivé druhy voleb tak, jak bylo vymezeno v dosavadních volebních zákonech, pouze se upřesňuje.

Vzory hlasovacích lístků ve volební místnosti musí být viditelně zpřístupněny s tím, že realizace je ponechána na místních podmínkách (např. vylepení na vhodnou plochu apod.).

Pro volby do Evropského parlamentu se navíc vyžaduje i vyvěšení vlajky Evropské unie tam, kde se nachází volební místnost.

Nově se zavádí možnost vyvěšení vlajek v bezprostřední blízkosti volební místnosti pro ty případy, kdy budova, v níž se volební místnost nachází, není vybavena pro vyvěšení vlajek (jde např. o památkově chráněný objekt).

Nově se také navrhuje, aby volební schránky a přenosné schránky byly uzamykatelné, případně opatřeny zámkem tak, aby nemohly vzniknout důvodné pochybnosti o manipulaci s hlasovacími lístky během přerušování hlasování.

Vzhledem k tomu, že na území České republiky mají ve volbách do Evropského parlamentu právo hlasovat i občané jiných členských států, je zapotřebí prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury ve volební místnosti vyvěsit také v jednacích jazycích Evropské unie. Informace o základních zásadách hlasování do Evropského parlamentu na území České republiky se vyvěsí ve všech jazycích členských států Evropské unie.

8.2 . Pořádek ve volební místnosti

Předseda okrskové volební komise zajišťuje a odpovídá za pořádek ve volební místnosti a jejím bezprostředním okolí.

Odpovědnost za pořádek ve volební místnosti má předseda okrskové volební komise, který v případě nerespektování pokynů, které za účelem udržení pořádku ve volební místnosti vydal, spolupracuje například s obecní policií nebo státní Policií České republiky. Předsedovi jsou při udržování pořádku ve volební místnosti nápomocni členové okrskové volební komise, v případě závažného narušení hlasování, má okrsková volební komise k dispozici institut přerušování hlasování.

8.3. Zahájení hlasování

Před zahájením hlasování předseda okrskové volební komise zkontroluje, zda je volební místnost vybavena podle volebního zákoníku a zda jsou volební schránka a přenosná volební schránka prázdné; poté před ostatními členy okrskové volební komise tyto volební schránky zabezpečí tak, aby je nebylo možné před ukončením hlasování otevřít.

Po provedení výše uvedené kontroly prohlásí předseda okrskové volební komise hlasování za zahájené.

Předseda okrskové volební komise prohlásí hlasování za zahájené až poté, co se přesvědčí o vybavení volební místnosti všemi nezbytnými náležitostmi podle volebního zákoníku a o tom, že volební schránky jsou prázdné. Tuto kontrolu provádí před ostatními členy okrskové volební komise. V případě zjištěných nedostatků může být zahájení hlasování odročeno.

8.4. Zásady hlasování

Voliči hlasují osobně, zastoupení není přípustné.

Zásady hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu jsou upraveny v bodě 6. Obecná ustanovení.

Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svou totožnost a státní občanství České republiky platným občanským průkazem nebo platným cestovním, diplomatickým nebo služebním pasem České republiky anebo cestovním průkazem. Občané jiných států, kteří jsou oprávněni volit ve volbách do zastupitelstev obcí, prokáží svoji totožnost a státní občanství dokladem o povolení k pobytu.

Volič, který je občanem jiného členského státu Evropské unie, prokáže při volbách do Evropského parlamentu po příchodu do volební místnosti svoji totožnost a občanství jiného členského státu dokladem podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo příslušným dokladem členského státu Evropské unie prokazujícím státní občanství příslušného členského státu Evropské unie.

Volič, který se dostaví do volební místnosti s voličským průkazem, je povinen tento průkaz odevzdat okrskové volební komisi; ta jej přiloží k výpisu ze zvláštního seznamu voličů.

Volič, který není zapsán ve výpisu ze stálého seznamu voličů, přestože měl být zapsán a který prokáže své právo hlasovat ve volebním okrsku, okrsková volební komise, dopíše do výpisu ze stálého seznamu voličů dodatečně a umožní mu hlasování (možnost dopsání do výpisu ze stálého seznamu voličů se nepoužije pro volby do Evropského parlamentu).

Po učinění záznamu ve výpisu ze stálého seznamu voličů nebo ve výpisu ze zvláštního seznamu voličů, obdrží volič od okrskové volební komise prázdnou úřední obálku, popř. hlasovací lístky.

V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků nesmí být nikdo přítomen zároveň s voličem, a to ani člen okrskové volební komise. S voličem, který nemůže sám vybrat, popř. upravit hlasovací lístek pro zdravotní postižení anebo nemůže z jiných důvodů číst nebo psát, může být v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků přítomen jiný volič, nikoli však člen okrskové volební komise, a hlasovací lístek může za něj, v souladu s jeho pokyny, vybrat, popř. upravit a vložit do úřední obálky.

Volič hlasuje tak, že po opuštění prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků vloží úřední obálku s hlasovacím lístkem před okrskovou volební komisí do volební schránky. Za voliče, který není schopen vložit úřední obálku s hlasovacím lístkem do volební schránky, může tak učinit jiný volič.

Voliči, kteří využili možnost hlasovat poštou nebo uložení u obecního úřadu, hlasují též osobně, neboť oni sami provádějí volbu; pouze úkony spojené s odevzdáním úřední obálky a její vložení do volební schránky za ně učiní někdo jiný, a sice členové okrskové volební komise.

Totožnost a státní občanství České republiky volič prokazuje předložením příslušných platných dokladů v souladu se zákonem č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o cestovních dokladech), – tedy prakticky předložením svého občanského průkazu nebo cestovního pasu České republiky.

Voliči – občané členských států EU, kteří jsou při splnění zákonem stanovených podmínek oprávněni volit ve volbách do Evropského parlamentu prokáží svoji totožnost a občanství – cestovním dokladem, identifikačním průkazem, pobytovými doklady (průkazem o povolení k trvalému pobytu nebo potvrzením o přechodném pobytu). Pokud okrsková volební komise voliči neumožní hlasování, přijme o tomto závěru usnesení, které v listinné podobě přiloží k volební dokumentaci. Takový postup může být, v případě napadení voličem, důvodem soudního přezkumu řádného hlasování.

Požadavek, aby volič hlasoval sám v odděleném prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků, vyplývá z principu tajnosti hlasování. Ze stejného principu vyplývá i zásada, že v tomto prostoru nesmí být nikdo přítomen zároveň s voličem. Zákon pouze stanoví, v jaké situaci je přípustná výjimka. Tyto výjimky jsou upraveny shodně jako v dosavadních volebních zákonech. Stejně jako při výběru, popř. úpravě hlasovacího lístku za plentou, může handicapovanému voliči pomoci jiný volič při vhazování úřední obálky do volební schránky.

8.5. Překážky hlasování

Hlasování není umožněno tomu, kdo

- je zbaven způsobilosti k právním úkonům,
- je zákonem omezen na osobní svobodě z důvodu ochrany zdraví lidu podle zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů,
- je v policejní cele,
- není zapsán ve stálém seznamu voličů ani ve výpisu ze stálého seznamu voličů a neprokáže své právo být do tohoto výpisu okrskovou volební komisí dopsán (možnost dopsání do výpisu ze stálého seznamu voličů se nepoužije pro volby do Evropského parlamentu) nebo není zapsán ve výpisu ze zvláštního seznamu voličů,
- nesplnil podmínky podle bodu 8. 4. Obecná ustanovení,
- nevyužije zákonných lhůt pro vyřízení voličského průkazu, hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu a zápisu do zvláštního seznamu voličů a v době hlasování chce hlasovat mimo volební místnost příslušného volebního okrsku, kde je zapsán do stálého seznamu voličů,
- nepředloží voličský průkaz, byl-li mu vystaven.

Do oddílu „Průběh hlasování“ se navrhuje zařadit úpravu překážek hlasování. Překážky hlasování jsou zde vymezeny taxativním výčtem. V tomto výčtu jsou zahrnuty i faktické překážky znemožňující voliči hlasování. I podle stávající právní úpravy znemožňovaly uvedené překážky voliči hlasování, bylo je však třeba dovodit z jednotlivých souvisejících ustanovení.

Překážkou hlasování na straně voliče je třeba rozumět situaci, kdy volič má volební právo, ale pro zákonem jednoznačně uvedené důvody toto právo nemůže vykonat, a to pouze po dobu, kdy překážky trvají.

Např. pod překážkou hlasování, spočívající v tom, že volič nesplnil podmínky podle volebního zákoníku, upravené v bodě „zásady hlasování“, jsou zahrnuty důvody, kdy volič např. neprokázal totožnost a státní občanství, neodebral se do prostoru vymezeného pro hlasování apod.

Pod překážku, kdy volič nepožádal v zákonem stanovených lhůtách o vyřízení voličského průkazu, zaslání hlasovacích lístků pro hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu nebo zápis do zvláštního seznamu voličů, chce hlasovat, ale v době hlasování se nachází mimo volební okrsek, kde je zapsán do stálého seznamu voličů, lze zahrnout i situaci, kdy je volič například neočekávaně v den voleb převezen do nemocnice, která se nachází mimo volební okrsek, kde je volič zapsán ve výpisu ze stálého seznamu voličů.

Stále zbývá určitá skupina těch, kteří se nacházejí mimo územní obvod svého volebního okrsku, a to z neočekávaných důvodů, které jim znemožnily požádat s předstihem o voličský průkaz nebo být zapsáni do zvláštního seznamu voličů. Faktické vyloučení těchto osob z hlasování však není způsobeno chybou zákonodárce, tím méně pak chybou jiných orgánů, nýbrž nutností s určitým předstihem přede dnem hlasování ukončit vydávání voličských průkazů, respektive

uzavřít zvláštní seznamy voličů. Zmíněné omezení je nutno přičíst stanovení určité rovnováhy mezi neomezeným aktivním volebním právem jednotlivců a veřejným zájmem na institucionální zajištění výkonu volebního práva (z usnesení Nejvyššího správního soudu č.j. Vol 78/2006).

Ve volbách do zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí není nadále překážkou hlasování zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody a výkon služby vojáka v zahraničí, neboť tito voliči budou moci využít institutu hlasování poštou.

8.6. Odročení, přerušeni nebo prodloužení hlasování

Nastanou-li okolnosti, které znemožňují zahájit hlasování nebo v něm pokračovat, může okrsková volební komise odročit zahájení hlasování na pozdější hodinu nebo hlasování na nezbytně nutnou dobu přerušit, vždy však nejdéle o 1 hodinu. Nastanou-li okolnosti, které znemožňují ukončit hlasování, lze jej prodloužit nejdéle o 1 hodinu. Okrsková volební komise o takovém opatření vyrozumí způsobem v místě obvyklým voliče, příslušný obecní úřad, pověřený obecní úřad a krajský úřad. Tato skutečnost musí být rovněž uvedena v zápise o průběhu a výsledku hlasování společně s důvody, které k odročení, přerušeni a případně i k prodloužení hlasování vedly.

V případě přerušeni hlasování okrsková volební komise uschová volební dokumentaci, zabezpečí volební schránku a přenosnou volební schránku tak, aby do nich nebylo možno vkládat nebo z nich vybírat úřední obálky. Při opětovném zahájení hlasování předseda okrskové volební komise za přítomnosti členů okrskové volební komise ověří zabezpečeni volební schránky a přenosné volební schránky.

Po ukončení hlasování prvního dne voleb postupuje okrsková volební komise stejně jako při přerušeni hlasování.

Ustanovení upravující institut přerušeni hlasování, jeho formy a důvody, bude ve volebním zákoníku koncipováno v podstatě shodně s úpravou v dosavadní volební legislativě. Za nezbytné se však ukazuje výslovně stanovit, že maximální délka přerušeni hlasování, která je stanovena na 1 hodinu, se vztahuje vždy k důvodu, pro který se k takovému opatření přistoupilo; důvody vedoucí k odročení zahájení hlasování, jeho přerušeni a podle potřeby i případnému prodloužení doby hlasování mohou nastat v pátek i v sobotu.

Jelikož se volby konají ve dvou dnech, je ukončení hlasování v první den voleb de facto zvláštní formou přerušeni hlasování a opatření nutná u přerušeni hlasování musí okrsková volební komise učinit rovněž po prvním dnu voleb.

8.7. Kontrola ve volební místnosti

Při hlasování a při sčítání hlasů ve volební místnosti členy okrskové volební komise mohou členové Státní volební komise a zaměstnanci Ministerstva vnitra, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu a zaměstnanci obce zařazení do pověřeného obecního úřadu, kteří mají osvědčení o způsobilosti na úseku voleb, provést kontrolu na místě. O provedeni kontroly se vyhotoví záznam, který je součástí volební dokumentace.

Pokyny osob, které kontrolu provádějí, s výjimkou pokynů směřujících ke zjišťování výsledků hlasování, jsou pro okrskovou volební komisi závazné. Drobné nedostatky odstraní předseda okrskové volební komise ihned. V případě zjištění závažných nedostatků, které brání v řádném pokračování hlasování, okrsková volební komise k jejich odstranění přeruší hlasování.

Ustanovení volebního zákoníku by mělo umožnit kontrolu při hlasování a při sčítání hlasů okrskovou volební komisí ve volebních místnostech ze strany orgánů plnících úkoly na úseku voleb. Pro všechny druhy voleb se navrhuje zakotvit stejný okruh kontrolujících osob.

Zároveň je vyloučeno, aby uvedené kontrolující osoby svými pokyny při kontrole mohly zasahovat do sčítání hlasů a ovlivňovat tak případně celkové zpracování výsledku hlasování ve volebním okrsku. Kontrola v době sčítání hlasů okrskovou volební komisí se tak může týkat pouze organizačních otázek, tj. např. zda není přítomen někdo, komu to zákon neumožňuje, popřípadě zda se všichni přítomní členové okrskové volební komise mohou účastnit posuzování hlasovacích lístků a zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku.

8.8. Mezinárodní pozorovatelé

Při hlasování a při sčítání hlasů ve volební místnosti mají právo být přítomni pozorovatelé mezinárodních orgánů a organizací zřízených podle vyhlášené mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, které účast svých pozorovatelů oznámí Ministerstvu zahraničních věcí nejpozději 3 dny přede dnem voleb; Ministerstvo zahraničních věcí zveřejní seznam takových mezinárodních orgánů a organizací způsobem umožňujícím dálkový přístup; pozorovatelé těchto mezinárodních orgánů a organizací nemohou zasahovat do hlasování a sčítání hlasů.

Nově se oproti stávající právní úpravě začleňuje právní úprava postavení volebních pozorovatelů na základě doporučení OBSE k volbám v České republice.

8.9. Ukončení hlasování

Jakmile uplyne doba stanovená pro ukončení hlasování, uzavře se volební místnost, avšak před tím se umožní odvolit všem, kteří jsou ve volební místnosti nebo před ní. Potom prohlásí předseda okrskové volební komise hlasování za ukončené.

Poté provede okrsková volební komise úkony související s možností voličů hlasovat poštou nebo uložením u obecního úřadu a poté začne okrsková volební komise na základě pokynu předsedy okrskové volební komise sčítat hlasy.

Po uzavření volební místnosti mají právo být zde přítomni, kromě členů okrskové volební komise, členové Státní volební komise a zaměstnanci Ministerstva vnitra, zaměstnanci Českého statistického úřadu, kteří mají zvláštní pověření, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu a zaměstnanci obce zařazení do pověřeného obecního úřadu, kteří mají osvědčení o způsobilosti na úseku voleb, pozorovatelé mezinárodních orgánů a organizací (viz 8.8.), jakož i osoby, kterým k tomu dala povolení Státní volební komise.

Hlasování prohlašuje za ukončené předseda okrskové volební komise. Poté okrsková volební komise vyčká na konečné dodání hlasů došlých poštou nebo uložených u obecního úřadu a následně přikročí k úkonům spojeným s dokončením hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, tj. rozlepi obálky, úřední obálky vloží do volební schránky, udělá záznam do výpisu ze stálého seznamu voličů a pak zahájí sčítání hlasů. Při volbách do Evropského parlamentu okrsková volební komise sečte hlasy a výsledky předá Českému statistickému úřadu, který je uvolní až po uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie.

Navrhuje se, aby při sčítání hlasů mohl být přítomen stejný okruh osob pro všechny druhy voleb. Tyto osoby ovšem nejsou oprávněny do sčítání hlasů zasahovat. Jejich přítomnost směřuje např. ke kontrole úkonů předcházejících sčítání, přítomnosti dalších osob nebo v případě pověřených zaměstnanců Českého statistického úřadu k vysvětlení postupu při zjišťování výsledků hlasování.

8.10. Opakované hlasování

Opakované hlasování se koná na základě rozhodnutí soudu.

Starosta informuje voliče o době a místě opakovaného hlasování nejpozději 15 dní přede dnem jeho konání. Při opakování hlasování je vyloučena možnost hlasování poštou; bude-li volič hlasovat uložení u obecního úřadu, může o vydání hlasovacích lístků požádat pouze osobně (bod 6.1.3. Obecná ustanovení).

Registrační úřad zajistí tisk a distribuci hlasovacích lístků a jejich dodání prostřednictvím starostů v den hlasování okrskovým volebním komisím.

Úkoly spojené se zabezpečením hlasování a zjišťováním jeho výsledků plní stejná okrsková volební komise, která byla ustavena pro volby, jejichž hlasování bylo u soudu úspěšně napadeno.

Obecní úřad poskytne okrskové volební komisi nový výpis ze stálého seznamu voličů, který uzavře 2 dny před opakovaným hlasováním.

Pro průběh hlasování platí postup podle bodů 8.1. až 8.8. Obecná ustanovení obdobně.

V případě, že výsledky opakovaného hlasování budou mít vliv na již vyhlášené celkové výsledky voleb, vyhlásí Státní volební komise jejich opravu.

Dosavadní volební zákony počítaly sice s možností opakovaného hlasování, avšak blíže tento institut neupravovaly.

Nabízí se posouzení otázky, kterou nastolily soudy při rozhodování o tomto institutu. Tedy zda, popř. do jaké míry deformuje výsledky voleb a tedy řádně projevenou vůli voličů v daném čase a za daných podmínek. Mohou se jistě vyskytnout případy, kdy soud nařídí opakované hlasování z důvodu procesního pochybení, pochybení postupu okrskové volební komise při zajišťování hlasování, nebo zjišťování výsledků voleb, a ukáže se, že voliči hlasovali v důsledku vlivu situace nastalé po volbách v daném okrsku jinak. Podmínkou však je, aby to, že neproběhlo řádně hlasování, mohlo mít vliv na výsledky již těchto předmětných voleb, v jejichž souvislosti bylo hlasování napadeno a navíc (blíže viz. soudní přezkum) nešlo o chybu při samotném zjišťování výsledků hlasování a soud nemohl nápravu dosáhnout zjištěním řádného výsledku a nařízením pouhé opravy

zápisu o tomto výsledku a nemusel nařizovat opakované hlasování. Navrhuje se proto institut opakovaného hlasování s touto modifikací zachovat.

Navrhuje se pak ve volebním zákoníku zakotvit nejen, kdy se opakované hlasování koná, ale výslovně upravit, jaká část volebního procesu se opakuje a kdo plní jednotlivé úkoly při opakovaném hlasování.

Kdo vyhlašuje opakované hlasování je již popsáno v bodě 1.3. Obecná ustanovení návrhu věcného záměru.

Dále je nutno zakotvit povinnost starosty obce, které se opakované hlasování týká, informovat voliče v obci o konání opakovaného hlasování.

Tisk hlasovacích lístků zajišťuje registrační úřad podle vzoru hlasovacích lístků, které byly vytištěny pro volby, v nichž bylo hlasování napadeno. Upraveno bude pouze datum voleb.

Úkoly okrskové volební komise zajišťuje stejná okrsková volební komise (ve stejném složení), která je zajišťovala ve volbách, ve kterých bylo hlasování napadeno, tzn. že se neustavuje nová okrsková volební komise, neboť i subjekty kandidující v těchto volbách, které mají právo delegovat své zástupce do okrskové volební komise, jsou stejné.

9. Zjišťování výsledků hlasování

Práce spojené se zjišťováním výsledků hlasování a ukončené vyhotovením a podepsáním zápisu o průběhu a výsledku hlasování se provádějí ve volební místnosti; okrsková volební komise je zahájí po ukončení hlasování a po provedení úkonů dle bodu 6.1.3. Obecná ustanovení.

V případě závažných důvodů pro přerušení práce o tom musí okrsková volební komise informovat příslušné přebírací místo Českého statistického úřadu. Volební místnost a veškeré materiály v ní uložené musí přitom okrsková volební komise zabezpečit obdobně jako při přerušení hlasování.

Okrsková volební komise při zjišťování výsledků hlasování

- vyhotoví a předá jedno vyhotovení zápisu na přebíracím místě Českému statistickému úřadu; jestliže se v předávaném zápisu vyskytnou chyby, lze je spolu s určenými členy okrskové volební komise na místě odstranit; v případě chyb, jejichž oprava je možná pouze s využitím materiálů uložených ve volební místnosti, bude zápis odmítnut a stanovena lhůta k odstranění chyb a předání nového zápisu,
- po převzetí zápisu do dalšího zpracování obdrží zástupci okrskové volební komise doklad v listinné podobě ve formě počítačové sestavy osvědčující, že výsledek hlasování ve volebním okrsku byl do dalšího zpracování převzat bezchybně,
- Český statistický úřad zároveň vydá pokyn, že okrsková volební komise může své zasedání ve dnech voleb ukončit; tím není dotčeno ustanovení o ukončení činnosti okrskové volební komise,
- nesplní-li okrsková volební komise ani na výzvu Českého statistického úřadu povinnost předat zápis ve stanovené lhůtě, mohou být celkové výsledky hlasování a výsledky voleb zpracovány bez tohoto volebního okrsku; po uplynutí stanovené lhůty se již k výsledku hlasování z tohoto volebního okrsku nepřihlíží; pro volby do zastupitelstev obcí nelze toto

pravidlo uplatnit, v takovém případě se zpracování výsledků voleb do zastupitelstva obce neprovede a vzniká důvod pro vyhlášení opakovaného hlasování v daném volebním okrsku obce.

Postup okrskové volební komise při posuzování platnosti a sčítání hlasů pro jednotlivé druhy voleb je uveden ve Zvláštních ustanoveních.

Členové okrskové volební komise mohou poskytovat informace o výsledku hlasování ve volebním okrsku ihned po ověření údajů Českým statistickým úřadem; v případě voleb do Evropského parlamentu až po uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie.

Ke změně dochází u voleb do Evropského parlamentu. Původně nastavená pravidla v Evropské unii, kdy bylo možné zjišťovat výsledky hlasování až po uzavření všech volebních místností na území Evropské unie, bylo upraveno tak, že do uvedené doby nelze pouze výsledky hlasování zveřejnit. Pro okrskovou volební komisi tak dochází k výraznému zkrácení doby činnosti, neboť podle minulé praxe se musela ke zjišťování výsledků hlasování opakovaně sejít v neděli po 22 hodině. Podle předloženého návrhu zjistí výsledky hlasování v okrsku bezprostředně po uzavření volební místnosti a předá je jako v případě jiných voleb Českému statistickému úřadu ke zjištění výsledků voleb. Ten je uvolní ihned po rozhodné lhůtě. Pro Český statistický úřad i okrskovou volební komisi tak platí pouze do této lhůty zákaz poskytovat o zjištěných výsledcích informace.

10. Přestupky a správní delikty

10.1. Přestupky voličů

Volič se dopustí přestupku tím, že požádá o zápis do volební evidence v jiném členském státě a zároveň požádá o zápis do stálého seznamu voličů v České republice pro volby do Evropského parlamentu. Za tento přestupek lze uložit pokutu do 30 000 Kč. K projednání přestupku je příslušný obecní úřad s rozšířenou působností podle místa trvalého pobytu nebo podle místa pobytu voliče. Pokuta je příjmem obce, jejíž obecní úřad pokutu uložil.

V části týkající se přestupků fyzických osob se navrhuje upravit i přestupek spočívající ve dvojím zápisu voliče v seznamu voličů ve vztahu k volbám do Evropského parlamentu. Navrhovaná úprava souvisí se zabezpečením zásady, že každý volič může uplatnit svoje volební právo pouze jednou, jinak by byla porušena zásada rovnosti. Navrhuje se, aby k projednání přestupku byl příslušný obecní úřad s rozšířenou působností podle místa trvalého pobytu nebo místa pobytu voliče. Svěření projednání přestupku obecnímu úřadu je v souladu s ustanovením § 52 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

10.2. Přestupky a správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob na úseku volební kampaně

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v době počínající třetím dnem přede dnem voleb a končící ukončením hlasování zveřejní předvolební nebo volební průzkumy. Za tento přestupek lze uložit pokutu do 30 000 Kč. K projednání přestupku je příslušný krajský úřad podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, která předvolební nebo volební průzkumy zveřejňovala. Pokuta je příjmem kraje.

Správního deliktu se dopustí právnická osoba a podnikající fyzická osoba, která při provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo při vydávání tisku v době počínající třetím dnem přede dnem voleb a končící ukončením hlasování zveřejní předvolební nebo volební průzkumy. Za tento správní delikt lze uložit pokutu do 500 000 Kč. Pokutu uloží krajský úřad místně příslušný podle sídla právnické osoby. Řízení o uložení pokuty lze zahájit do 3 měsíců a musí být pravomocně ukončeno do 3 let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo. Při stanovení výše pokuty se přihlédne k závažnosti a způsobu protiprávního jednání. Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, jímž byla uložena. Pokuta je příjmem kraje, který ji uložil.

Přestupky na úseku volební kampaně si zachovávají stejnou koncepci jako v dosavadních volebních zákonech. Zachovány byly jak skutkové podstaty přestupků, tak i sankce. Stejná zůstává i úprava v případě správních deliktů právnických osob.

Na řízení o přestupcích na úseku voleb se vztahuje obecná právní úprava zákona o přestupcích a správního řádu.

Projednání tohoto přestupku je svěřeno krajskému úřadu, což je v souladu s ustanovením § 52 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, které umožňuje svěřit projednání přestupku i jinému správnímu orgánu než obecnímu úřadu, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis.

U správního deliktu na úseku volební kampaně je zachována možnost řízení podle zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tj. uložení pokuty, případně až odejmutí licenci při opakovaném porušení zákona Radou pro rozhlasové a televizní vysílání.

11. Soudní přezkum

11.1. Soudní přezkum ve věcech seznamů voličů a žádostí o vydání voličského průkazu nebo zaslání hlasovacích lístků

Ve věcech chyb a nedostatků ve stálém seznamu voličů a ve věcech nevydání voličského průkazu nebo hlasovacích lístků pro hlasování poštou či uložení u obecního úřadu se lze domáhat rozhodnutí soudu podle zvláštního právního předpisu.

Zvláštním právním předpisem, podle kterého postupují soudy, je zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění, který upravuje

podrobnosti řízení ve volebních věcech, příslušnost soudu a účastníky řízení.

Jestliže správní orgán, který vede stálý seznam voličů, nevyhoví žádosti o zápis, nebo neodstraní chyby nebo nedostatky ve stálém seznamu voličů, může se osoba tím dotčená obrátit na soud příslušný podle sídla správního orgánu s návrhem na vydání rozhodnutí o provedení opravy nebo doplnění zápisu ve stálém seznamu voličů. Účastníky řízení jsou navrhovatel a správní orgán, který stálý seznam voličů vede. Soud rozhodne bez jednání usnesením, a to do 3 dnů poté, kdy návrh došel soudu.

Navrhovaná úprava předpokládá vydání rozhodnutí obecním úřadem i v případě, kdy je voliči odepřeno vydání voličského průkazu. Pokud s jeho vydáním zákon počítá, za nejpravděpodobnější důvod pro odmítnutí je to, že volič není zapsán v seznamu voličů; ochrana u soudu, pokud se věc nevyřeší při řízení u obecního úřadu, tak odpovídá v podstatě již provedené úpravě soudního přezkumu ve věcech zápisu do seznamu voličů. Nově zavedenému institutu hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu by tak mělo odpovídat zavedení možnosti bránit se u soudu případům, kdy obecní úřad žádosti voliče o zaslání hlasovacích lístků nevyhoví. Nevydání voličského průkazu nebo odmítnutí zaslání hlasovacích lístků má pro voliče zásadní význam. Pokud nemůže hlasovat ve volební místnosti, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů, znemožní mu takové rozhodnutí obecního úřadu možnost hlasovat.

Soudní přezkum ve věcech nevydání voličského průkazu v současné době soudní řád správní neupravuje a zavedení soudního přezkumu v této věci a nově i v případech odmítnutí zaslat hlasovací lístky pro hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu proto bude vyžadovat jeho novelizaci obdobnou úpravou v části upravující soudnictví ve věcech volebních.

11.2. Soudní přezkum ve věcech registrace kandidátních listin

Proti odmítnutí kandidátní listiny nebo proti škrtnutí kandidáta na kandidátní listině při všech druzích voleb, se může volební strana, která podala kandidátní listinu, a u škrtnutí kandidáta i tento kandidát, do 2 pracovních dnů od doručení rozhodnutí domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu.

Za stejných podmínek se může domáhat ochrany u soudu proti provedené registraci kandidátní listiny jiná volební strana, která v příslušných volbách podala kandidátní listinu.

I v těchto případech se odkazuje na příslušnou úpravu soudnictví ve věcech volebních podle soudního řádu správního. Věcně nedochází v navrhované úpravě oproti dosavadní možnosti soudního přezkumu ve věcech registrace kandidátních listin ke změně. V souvislosti se zavedením jednotného pojmu „kandidátní listina“ bude pouze zapotřebí znovelizovat příslušná ustanovení soudního řádu správního, která používají i pojem „přihláška k registraci“, dosud užívaný pro volby do Senátu.

11.3. Soudní přezkum ve věcech neplatnosti voleb, neplatnosti hlasování a neplatnosti volby kandidáta

U voleb do Evropského parlamentu lze podat návrh na neplatnost volby kandidáta. U volby prezidenta republiky a voleb do Poslanecké sněmovny lze podat návrh na neplatnost volby kandidáta a neplatnost voleb. U voleb do Senátu do zastupitelstev krajů a do zastupitelstev obcí lze podat návrh na neplatnost volby, neplatnost voleb a neplatnost hlasování.

Návrh je třeba podat do 10 dnů od vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí. Návrh může navrhovatel podat, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobilá vyvolat změnu výsledku volby kandidáta, průběhu voleb nebo průběhu hlasování.

Jak konstatoval Ústavní soud, např. ve svém nálezu III ÚS 887/06, je smyslem a účelem institutu volebního soudnictví v demokratickém právním státě nezávislý přezkum regulérnosti průběhu a výsledků voleb, garance legitimacy moci dodržáním legality jejího utváření. Žalobní tituly dle soudního řádu správního a volebního zákona umožňují přezkum organizačně přípravného stadia voleb, přezkum hlasování, jakož i přezkum zjištění volebních výsledků a jejich vyhlášení.

Ústavní soud se zabýval i otázkou dosud volební legislativou upravenou (což se předpokládá i podle nového návrhu), a to zda porušení volebního zákona, pokud již „mohlo ovlivnit“ výsledky voleb (nebo volbu kandidáta), je třeba považovat za důvod pro vyslovení neplatnosti voleb. Dospěl však k názoru (např. I ÚS 526/98), že nelze prohlásit volby za neplatné, např. za situace, kdy se sice prokáže porušení volebního zákona, ale zároveň se nepochybně prokáže, že toto porušení nemohlo mít na výsledek voleb vliv.

Z jednotlivých nálezů Ústavního soudu ve volebních věcech i diskuse ústavních expertů probíhající v návaznosti na tyto nálezy vyplývá, že prohlášení voleb za neplatné je nejcitelnější zásah do svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti i do práva volit a být volen do veřejných funkcí. „Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát“ (Pl.ÚS 73/04).

Při návrhu předkládané úpravy volebního procesu bylo ze závěrů Ústavního soudu, včetně dosud vydané judikatury a provedené interpretace příčinné souvislosti mezi volební vadou a výsledkem voleb, vycházeno. Navrhuje se proto procesní upřesnění, včetně rozšíření soudního přezkumu v případě voleb do Poslanecké sněmovny o možnost soudu konstatovat volební vadu nejen v návaznosti na porušení volební legislativy.

S návrhem obrátit se k soudu proti zvolení poslance, senátora, člena zastupitelstva může za dalších podmínek každý volič nebo příslušná volební strana. O tomto návrhu rozhoduje krajský nebo Nejvyšší správní soud. Ten rozhodne, zda k platnému zvolení došlo. V případě, že dojde k závěru, že nedošlo k platnému zvolení, konají se dodatečné

volby nebo, v případě poslanců a členů zastupitelstev, nastoupí náhradník.

Od tohoto postupu je třeba odlišit institut ověření volby poslance, senátora a nově i člena zastupitelstva kraje nebo obce (netýká se volby prezidenta a poslanců Evropského parlamentu). Ten, kdo je k takovému ověření příslušný, postupuje podle podkladů – výsledků voleb, případného rozhodnutí soudů ve shora uvedeném řízení o návrhu na neplatnost volby a podmínek volitelnosti. Proti rozhodnutí příslušného orgánu o tom, že neověřuje mandát poslance, senátora nebo nově člena zastupitelstva kraje nebo obce může ten, jehož mandát nebyl ověřen, podat opravný prostředek k Ústavnímu soudu resp. ke krajskému soudu.

Zároveň se však předpokládá, že jak v soudním řádu správním, tak v řízení před Ústavním soudem bude upraveno, kdo je účastníkem řízení, tedy ve všech případech nejen navrhovatel, ale i kandidát o jehož volbu se jedná (nabízí se zařadit i případně toho, jehož volba může být dotčena) a volební strany, na jejichž kandidátní listině byl kandidát navrhován.

Kromě neplatnosti volby kandidáta lze napadnout dle druhů voleb i neplatnost voleb a neplatnost hlasování. U voleb do Evropského parlamentu, prezidenta republiky a Poslanecké sněmovny nelze opakovat hlasování pouze celé volby s ohledem na způsob zjišťování výsledků těchto voleb.

Při posuzování otázky důvodů pro opakované hlasování a opakování voleb ukázala praxe a rozhodování soudů různý přístup.

K diskusi tak je nastolena otázka, zda nařízení opakovaného hlasování pouze v jednom volebním okrsku nepředstavuje neústavní zásah do volebních práv. Voliči na části volebního obvodu rozhodují za jiných podmínek a mohou se tedy rozhodnout jinak než v řádných volbách. Opakované hlasování by mělo být nařízeno pouze v případě, kdy není možné dosáhnout nápravy vady, která nepochybně měla vliv na celkový výsledek voleb a týkala se až fáze hlasování, jinak (např. přímou nápravou výsledků voleb, spočívala-li chyba ve zjišťování výsledků). Rozdíl tak bude nepochybně mezi obcí s jedním okrskem a obcí, kde je okrsků i několik set. Do určité míry platí shora uvedené i vůči návrhu na opakování voleb.

Navrhuje se proto možnost soudu v případě jiného výsledku voleb, kterému nemusí předcházet opakované hlasování nebo opakování volby, uložit povinnost volebním orgánům opravit zápis o výsledku voleb a opravený výsledek řádným způsobem vyhlásit.

Pro volby do zastupitelstev obcí se navrhuje upravit v soudním řádu správním povinnost krajských soudů na svých úředních deskách s možností dálkového přístupu uveřejnit seznam obcí, kterých se týkají doručené návrhy ve volebních věcech. Od této informace odvisí možnost svolat ustavující zasedání nově zvolených zastupitelstev; pokud byl návrh podán, musí vyčkat rozhodnutí soudu.

11.4. Soudní přezkum ve věci zániku mandátu

Poslanec Evropského parlamentu nebo člen zastupitelstva územního samosprávného celku a volební strana, na jejíž kandidátní listině tento poslanec nebo člen zastupitelstva územního samosprávného celku v příslušných volbách kandidoval, se může do 10 dnů od doručení rozhodnutí o zániku jeho mandátu domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu.

Soudní ochrana se poskytuje i při zániku mandátu. V případě Evropského parlamentu může o zániku mandátu poslance Evropského parlamentu rozhodnout Státní volební komise, u územních samosprávných celků tak může učinit zastupitelstvo příslušného územního samosprávného celku a ministr vnitra a o zániku mandátu člena zastupitelstva obce i ředitel krajského úřadu.

Ochrany u soudu se v tomto případě může domáhat dotčený poslanec Evropského parlamentu nebo dotčený člen zastupitelstva územního samosprávného celku a volební strana, na jejíž kandidátní listině byl ve volbách uveden. Poskytovat možnost obrátit se v této věci na soud i ostatním volebním stranám, které na volebním území kandidovaly, jak to doposud umožňoval zákon o volbách do zastupitelstev krajů a zákon o volbách do zastupitelstev obcí, je bezdůvodné.

V pochybnostech o zániku mandátu z důvodu ztráty volitelnosti nebo neslučitelnosti funkcí poslance nebo senátora rozhoduje Ústavní soud.

12. Společná ustanovení, organizační a technická opatření

12.1. Vyloučení správního řádu

Na postup podle tohoto zákoníku se správní řád, s výjimkou řízení o přestupcích a správních deliktech a rozhodování ve věci zániku mandátu, nevztahuje.

Zákon o volbách upravuje výrazně specifické vztahy spojené s přípravou, průběhem a důsledky voleb do Parlamentu České republiky, tedy spojené s vymezeným relativně krátkým časovým údobím, jež charakterizuje sekvence velké řady právních úkonů, které na sebe navazují a vzájemně se podmiňují. V pozadí zákona o volbách je naléhavý veřejný zájem na tom, aby volby do Parlamentu, jež jsou základním projevem suverenity lidu, proběhly bez poruch a řádně (II. ÚS 330/02). Uvedené konstatování Ústavního soudu tak nepochybně platí pro všechny druhy voleb. Ve velmi krátkém Ústavou i volebním zákoníkem daném čase je třeba zabezpečit volební proces tak, aby proběhl řádně v době od vyhlášení voleb do doby hlasování (převážně 90 dnů). Vložením nových institutů, kterými jsou hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, se prostor pro jednotlivé úkony ze strany volebních orgánů ještě zužuje. K tomu, aby tyto specifické požadavky mohly být naplněny, bylo třeba přistoupit i ke zcela samostatné úpravě procesních otázek.

Při rozhodování volebních orgánů se správní řád nepoužije, s výjimkou přestupků a správních deliktů; v souladu s § 177 správního řádu se

použijí pouze základní zásady činnosti správních orgánů. Kromě toho by mělo být správnímu řádu podřazeno i rozhodování o zániku mandátu z důvodu ztráty volitelnosti nebo vzniku neslučitelnosti funkcí, neboť v tomto případě už nejde o rozhodování, které by bylo vázáno na lhůty spojené s průběhem voleb a není tak věcný ani právní důvod správní řád vylučovat. Navíc se tím vyřeší i problém případné nečinnosti příslušných orgánů při rozhodování o zániku mandátu. Volební zákoník proto upraví procesní úkony volebních orgánů speciálně.

12.2. Rozhodnutí

Rozhodnutí vyhotoví volební orgán v listinné a elektronické podobě. Rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení o odvolání. Ve výrokové části se uvede rozhodnutí ve věci, ustanovení volebního zákoníku, podle nichž bylo rozhodováno. V odůvodnění se uvedou důvody, podklady, úvahy volebního orgánu, na základě kterých rozhodoval. V poučení se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který orgán o odvolání rozhoduje a kde se odvolání podává. Uvede se, že odvolání má odkladný účinek.

Rozhodnutí musí dále obsahovat označení volebního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci a podpis osoby oprávněné (viz část A. Obecná ustanovení, bod 2.).

Rozhodnutí se zašle tomu, kdo je oprávněn domáhat se proti tomuto rozhodnutí ochrany u soudu.

Za doručené se rozhodnutí považuje třetím dnem ode dne jeho vyvěšení na úřední desce volebního orgánu, který rozhodnutí vydal.

Opravu zřejmých písařských nesprávností v rozhodnutí provede volební orgán na požádání účastníka nebo z moci úřední. Písemnou opravu doručí všem zúčastněným a vyvěsí ji na úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Volební orgány budou rozhodovat ve věci odmítnutí zápisu do seznamu voličů, nevyhovění žádosti o vydání voličského průkazu, neumožnění hlasování poštou či uložení u obecního úřadu a zejména rozhodovat otázku registrace kandidátních listin, jejich odmítnutí či škrtnutí kandidáta na kandidátní listině. Z uvedeného důvodu a s ohledem na vyloučení správního řádu se upravuje postup a náležitosti při vydání rozhodnutí, jeho doručení a oprav zřejmých tiskových chyb.

12.3. Lhůty

Do běhu lhůty se nezapočítává den rozhodný pro počátek lhůty; to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin.

Lhůty určené podle hodin končí uplynutím hodiny, která se svým označením shoduje s hodinou, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty.

Lhůta určená podle dnů je zachována, je-li poslední den lhůty učiněn úkon u příslušného orgánu, a to nejpozději do 16.00 hodin.

Lhůty nelze prodloužit ani prominout jejich zmeškání.

Volební zákoník upraví počítání lhůt stanovených pro jednotlivé úkony ve volebním procesu stejně jako je tomu dosud v jednotlivých volebních zákonech. Půjde o lhůty hmotněprávní, které nelze prodloužit ani prominout jejich zmeškání.

Ustanovení upravující počítání běhu lhůt je nezbytnou součástí volebního zákoníku, neboť v něm je obsaženo množství lhůt určených jak podle dnů, tak podle hodin a jejich striktní dodržení, či nedodržení pak ve svém důsledku umožňuje nebo znemožňuje řádný průběh voleb.

12.4. Nároky členů okrskových volebních komisí a nároky kandidátů

Člen okrskové volební komise má nárok na zvláštní odměnu za výkon funkce. Člen okrskové volební komise, který je v pracovním poměru nebo poměru obdobném pracovnímu poměru, má nárok na pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu a na náhradu mzdy, platu nebo odměny ve výši průměrného výdělku od uvolňujícího zaměstnavatele. Členovi okrskové volební komise, který není v pracovním poměru ani v poměru obdobném pracovnímu poměru, avšak je výdělečně činný, přísluší paušální náhrada ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena okrskové volební komise.

Členství v okrskové volební komisi je jiným úkonem v obecném zájmu.

Navrhuje se upravit pro všechny volby odměny pro členy okrskových volebních komisí; konkrétní výše (včetně zohlednění druhých kol voleb, souběhu voleb a opakovaného hlasování) a způsob úhrady bude stanoven prováděcím právním předpisem. Nově se navrhuje navýšení zvláštní odměny při opakovaném hlasování, neboť podle stávající právní úpravy členové okrskové volební komise nepobírali za účast v komisi při opakovaném hlasování žádnou odměnu.

Člen okrskové volební komise, který je v pracovním poměru, bude mít kromě zvláštní odměny nárok na pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu a na náhradu mzdy, platu nebo odměny od uvolňujícího zaměstnavatele.

Byl-li zaměstnanec uvolněn pro překážku v práci z důvodu obecného zájmu, je právnická či fyzická osoba, pro kterou byl zaměstnanec činný, popřípadě z jejíhož podnětu byl uvolněn, povinna uhradit zaměstnavateli, u něhož byl zaměstnanec v době uvolnění v pracovním poměru nebo poměru obdobném pracovnímu poměru, náhradu ve výši průměrného výdělku, která byla zaměstnanci poskytnuta, pokud se s touto právnickou či fyzickou osobou nedohodl na upuštění od náhrady (viz. § 206 odst. 4 zákoníku práce).

Ustanovení dále zakotvuje nároky členů okrskových volebních komisí, kteří nejsou v pracovním poměru ani v poměru obdobném pracovnímu poměru, avšak jsou výdělečně činní. Těmto členům bude příslušet paušální náhrada ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena okrskové volební komise. Její výše bude stanovena prováděcím právním předpisem.

Členové okrskových volebních komisí jsou delegováni volebními stranami za účelem ochrany jejich zájmů v okrskových volebních komisích a pouze v případě, že takto není dosaženo stanoveného počtu členů, jmenuje zbývající členy do okrskové volební komise starosta

obce. S delegovanými a jmenovanými členy okrskových volebních komisí přitom obecní úřad neuzavírá žádnou pracovní smlouvu, ani jinou dohodu zakládající pracovní poměr. Okrsková volební komise je základním volebním orgánem, který zejména dbá o pořádek ve volební místnosti, dozírá na průběh hlasování, sčítá hlasy a zjišťuje tak výsledky voleb za příslušný volební okrsek; činnost okrskové volební komise končí po vyhlášení výsledků voleb a ukončení případných řízení o volebních stížnostech u příslušných soudů. Specifický charakter funkce člena okrskové volební komise je vyjádřen i v názvu odměny, která je ve volebních zákonech označována za odměnu zvláštní. Nepředpokládá se však napříště, že z této zvláštní odměny bude odváděna částka na zdravotní pojištění podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. S ohledem na již shora zmíněnou zvláštní povahu odměny za výkon funkce člena okrskové volební komise, její výši i neúměrné zatížení obecních úřadů spojené s odvodem této částky při vyplácení odměny, se předpokládá stanovení výjimky přímo ve shora uvedeném zákoně; pokud se nepodaří toto osvobození zahrnout do již projednávané novely, bude předmětem úpravy v zákoně, kterým budou novelizovány další zákony v souvislosti s přijetím volebního zákoníku.

Kandidát má právo, aby ode dne následujícího po registraci kandidátní listiny do dne voleb mu ten, k němuž je v pracovním, služebním nebo obdobném poměru, poskytl pracovní volno bez náhrady mzdy. Činnost kandidáta v tomto období je jiným úkonem v obecném zájmu.

Navrhuje se upravit i nároky kandidátů na pracovní volno tak, aby mohli v rámci volební kampaně prezentovat programy jednotlivých volebních stran. Na rozdíl od členů okrskových volebních komisí nemají kandidáti nárok na pracovní volno s náhradou mzdy. Činnost kandidáta se ve vymezeném období posuzuje jako úkon v obecném zájmu. Oproti stávající právní úpravě se navrhuje, aby kandidát měl nárok na pracovní volno až do dne voleb, jímž se rozumí 1. den voleb (pátek), neboť agitovat za své zvolení nesmí pouze ve volebních místnostech a v jejich bezprostředním okolí.

Okolnost, že je někdo kandidátem, nesmí být na újmu v jeho pracovněprávním nebo podobném pracovním poměru. Doba pracovního volna se považuje za dobu výkonu práce, což je významné pro nároky vázané na výkon práce, jako je např. nárok na dovolenou.

12.5. Souběh voleb

Konají-li se různé druhy voleb v souběhu, ustavuje se okrsková volební komise podle pravidel navrhovaných v bodě 2.10 Obecná ustanovení. Volební strana může do okrskové volební komise delegovat jednoho člena a jednoho náhradníka pro jednotlivé volby, ve kterých kandiduje; pokud kandiduje ve více volbách konaných v souběhu, může delegovat člena a náhradníka pouze z titulu kandidatury v jednom druhu voleb.

K ukončení činnosti okrskové volební komise může v tomto případě dojít až tehdy, jsou-li splněny podmínky pro její ukončení pro všechny souběžně konané volby.

Jsou-li volby, které se konají společně s jinými volbami, vícekolové, pak jiné volby se vždy konají společně s prvním kolem takových vícekolových voleb.

Při souběhu voleb jsou hlasovací lístky a úřední obálky pro jednotlivé druhy voleb odlišeny barevně; barva hlasovacího lístku je shodná s barvou úřední obálky pro příslušný druh voleb.

Všechny druhy voleb na území České republiky probíhají ve stálých volebních okrscích. To také umožňuje, aby pro všechny druhy voleb konané v České republice v tytéž dny, byla v každém volebním okrsku zřízena jen jedna okrsková volební komise.

To, že členové takové komise plní více úkolů, se odráží i v jejich finančním ohodnocení. V prováděcím předpise, který mimo jiné upraví i výši a způsob výplaty zvláštní odměny člena okrskové volební komise, bude obdobně jako je tomu dosud, upraveno navýšení odměny při souběhu více druhů voleb.

V případě souběhu voleb se podle dosavadní právní úpravy okrsková volební komise ustavuje podle pravidel stanovených pro jedny z voleb. Tímto dochází k tomu, že volební strana, která kandiduje ve volbách, podle kterých se okrsková volební komise neustavuje, nemůže do okrskové volební komise delegovat svého zástupce a náhradníka (např. volby do Senátu se vždy konají v souběhu a volební strany nemohou navrhnout svého zástupce do okrskových volebních komisí). V návrhu věcného záměru volebního zákoníku se proto navrhuje, aby při souběhu voleb měla právo delegovat do okrskové volební komise jednoho člena a jednoho náhradníka i volební strana, která by měla toto právo v případě, že by se volby konaly samostatně a nikoliv v souběhu. Každá volební strana však může být zastoupena pouze jedním členem.

Obsáhnout do volebního zákoníku konkrétní ustanovení o tom, aby v případě souběhu vícekolových voleb s jinými volbami se první kolo vícekolových voleb konalo společně s jinými volbami, si vyžádala praxe. Na podzim roku 2002 se první kolo voleb do Senátu konalo samostatně a druhé kolo se konalo společně s volbami do zastupitelstev obcí. V případě, že by se první kolo konalo společně s volbami do zastupitelstev obcí, nemusely by okrskové volební komise ve volebním obvodu, kde došlo ke zvolení senátora již v prvním kole, zasedat dva týdny za sebou.

K větší názornosti při hlasování a tím i k menšímu počtu neplatného způsobu hlasování se navrhuje zavedení hlasovacích lístků barevně odpovídajících při souběhu voleb barvě obálky. Dosavadní volební zákony pro tento případ ukládaly užití obálek s různými barvami, avšak nepočítaly již s tiskem hlasovacích lístků tak, aby měly odpovídající barvu obálky pro příslušný druh voleb.

B. Zvláštní ustanovení

1. Volby do Evropského parlamentu

Do Evropského parlamentu se na území České republiky volí tolik poslanců, kolik stanoví mezinárodní smlouva.

Složení Evropského parlamentu stanovuje rozhodnutím Evropská rada podle čl. 14 odst. 2 druhý pododstavec Smlouvy o Evropské unii. Na volební období 2009 – 2014 byl stanoven počet na 22. Vzhledem k tomu, že tento počet se může pro další volební období měnit (pro uvedené volební období došlo ke snížení z 24 poslanců na 22), není vhodné, aby volební zákoník konkrétní počet poslanců volených v České republice obsahoval.

1.1. Příspěvek na náklady voleb do Evropského parlamentu

Každá volební strana skládá před podáním kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu příspěvek na volební náklady ve výši 15 000 Kč.

Příspěvek se skládá na zvláštní účet, který nejpozději 83 dnů přede dnem voleb zřídí u České národní banky registrační úřad a jeho číslo zveřejní na své úřední desce (v budově Ministerstva vnitra, v níž sídlí Státní volební komise) a zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup. Příspěvek na volební náklady je příjmem státního rozpočtu.

Složení příspěvku na volební náklady je jednou z podmínek zaregistrování kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu. Jde o projev vážnosti volebního záměru. V tomto smyslu lze považovat tento příspěvek za demokraticky legitimní prostředek dosažení této vážnosti.

V souvislosti se zavedením hlasování poštou nebo uložení u obecního úřadu dochází k posunu lhůty zřízení účtu u České národní banky (z dosavadních 72 dnů na 83).

Příspěvek se vrací pouze v případě, kdy volební strana není zaregistrována (viz bod 3.3. Obecná ustanovení).

1.2. Náležitosti kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu

Kandidátní listina obsahuje

- název volební strany a pokud jde o koalici, její složení s uvedením názvu politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; v případě politické strany a politického hnutí musí název volební strany odpovídat názvu, pod jakým je zaregistrována,
- jméno a příjmení kandidáta, údaj o státním občanství, údaj o pohlaví, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání nebo povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu nebo, jde-li o občana jiného členského státu, obec pobytu, v oficiální zkratce uvedený název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát není členem žádné politické strany nebo politického hnutí, (dále jen „bez politické příslušnosti“); jde-li o koalici, uvede se název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,

- pořadí kandidáta na kandidátní listině, vyjádřené pomocí arabské číslice,
- jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením jeho adresy místa trvalého pobytu, nebo, jde-li o občana jiného členského státu, adresy pobytu,
- podpis zmocněnce volební strany,
- jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jménem politické strany nebo politického hnutí; v případě koalice jména, příjmení, označení funkcí a podpisy osob oprávněných jednat jménem politických stran a politických hnutí, které ji tvoří.

Volební strana ke kandidátní listině přiloží potvrzení o složení příspěvku na volební náklady.

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do Evropského parlamentu, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do Evropského parlamentu, a to ani v jiném členském státě, a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé. V prohlášení kandidát dále uvede adresu místa trvalého pobytu nebo, jde-li o občana jiného členského státu, adresu pobytu, a datum narození. Prohlášení kandidáta může být učiněno v českém jazyce nebo v některém z jednacích jazyků.

Je-li kandidátem občan jiného členského státu, uvede, kromě údajů již uvedených v prohlášení, adresu volebního okrsku svého členského státu původu nebo jiného členského státu, kde dosud pobýval a v jehož volební evidenci je dosud veden, pokud již není veden pro poslední volby do Evropského parlamentu v seznamu voličů na území České republiky.

Nejvyšší počet kandidátů, které může volební strana uvést na kandidátní listině, je o jednu třetinu vyšší než počet poslanců Evropského parlamentu volených na území České republiky.

Při stanovení náležitostí kandidátní listiny se přebírá právní úprava obsažená v dosavadní právní úpravě s některými změnami.

Navrhuje se, aby kandidát v prohlášení nadále nemusel uvádět své rodné číslo, ale pouze datum narození, které pro tyto účely zcela postačuje, dále aby na kandidátní listině byl uveden věk kandidáta ke dni voleb; dosavadní právní úprava, která nespécifikovala k jakému dni se věk vztahuje, vyžadovala uvádět (s ohledem na správnost údajů na kandidátní listině) věk ke dni podání kandidátní listiny; ten pak musel být pro tisk hlasovacích lístků registračním úřadem aktualizován podle data narození. Za účelnější se proto považuje uvádět věk kandidáta již na podané kandidátní listině ke druhému dni voleb, jejichž datum je známo z vyhlášení prezidentem republiky. Stejně pravidlo bude platit pro všechny druhy voleb. Na základě zkušeností z praxe se navrhuje uvádět na kandidátní listině pouze jedno zaměstnání nebo jedno povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává (platí i pro ostatní druhy voleb).

S ohledem na délku názvů politických stran se dále navrhuje uvádět členství v politické straně nebo hnutí na kandidátní listině a rovněž na hlasovacím lístku oficiální zkratkou a nikoli celým názvem (platí i pro ostatní druhy voleb).

1.3. Hlasovací lístky pro volby do Evropského parlamentu

Státní volební komise vylosuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volby do Evropského parlamentu poté, co uplyne lhůta pro podání návrhu k soudu, v případě, že probíhá soudní přezkum, co nabudou právní moci rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Vylosovaná čísla hlasovacích lístků budou zveřejněna na úřední desce budovy, v níž Státní volební komise sídlí, a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Na každém hlasovacím lístku pro volby do Evropského parlamentu musí být uvedeno číslo vylosované Státní volební komisí, nezkrácený název volební strany, u koalice je nutné uvést, která politická strana nebo politické hnutí ji tvoří, a datum voleb. U kandidátů musí být uvedeno jméno, příjmení, státní občanství, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, obec trvalého pobytu nebo, jde-li o občana jiného členského státu Evropské unie, obec pobytu, jejich pořadí označené arabskými číslicemi a v oficiální zkratce příslušnost k určité politické straně nebo politickému hnutí nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti, a u kandidáta koalice uvést, která politická strana nebo politické hnutí ho navrhlo.

Navrhovaná úprava vychází z dosavadní právní úpravy zákona o volbách do Evropského parlamentu. Pro tisk hlasovacích lístků, který bude následovat, platí již uvedené obecné zásady.

Losování čísel, kterými budou označeny hlasovací lístky, probíhá až poté, co nabudou právní moci všechna případná rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Může tak dojít ke kandidatuře volební strany, jejíž kandidátní listina nebyla původně registračním úřadem zaregistrována nebo naopak na základě soudního přezkumu může být zrušena provedená registrace. Číslo takové volební strany by pak v číselné řadě chybělo nebo by zůstalo neobsazené.

Hlasovací lístky se tisknou samostatně pro každou volební stranu.

1.4. Způsob hlasování ve volbách do Evropského parlamentu

Volič vloží do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku může zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u 4 kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.

Voliči je umožněno provést na hlasovacím lístku tzv. „preferenční hlasování“, a to způsobem uvedeným výše. Tento způsob hlasování je obsažen i v dosavadní právní úpravě.

Pokud volič provede jinou úpravou na hlasovacím lístku, např. místo kroužkování použije zaškrťávání apod., na hlasovací lístek se pohlíží jako na hlasovací lístek bez preferenčního hlasování. Pravidla pro posuzování platnosti hlasovacího lístku jsou obsaženy v obecní úpravě (viz část A., bod 3.5).

1.5. Zjišťování výsledků voleb do Evropského parlamentu

Při zjišťování výsledku hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise

- vyčlení za každou volební stranu potřebný počet označených hlasovacích lístků určených ke sčítání přednostních hlasů,
- posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče,
- rozhoduje o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
- sečte všechny platné hlasovací lístky, zařazené do dalšího sčítání, tím zjistí celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, dále je rozdělí podle jednotlivých volebních stran a pro každou zvlášť je spočítá, tím zjistí počet platných hlasů, odevzdaných pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku,
- z platných hlasovacích lístků zjistí počet přednostních hlasů, odevzdaných pro jednotlivé kandidáty; jsou-li na platném hlasovacím lístku zakroužkována více než čtyři pořadová čísla, k přednostním hlasům nepřihlíží, a to bez ohledu na to, že volič zakroužkoval i odvolaného nebo odstoupivšího kandidáta, hlas pro volební stranu však započte,
- v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušení nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou a uložením u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů a počty hlasů pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku, počet přednostních hlasů pro jednotlivé kandidáty, v samostatné příloze stručný obsah oznámení a stížností, podaných okrskové volební komisi a usnesení, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise; pokud některý člen podpis odepře, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.

Při zjišťování výsledku voleb do Evropského parlamentu Český statistický úřad

- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecného ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí celkový počet platných hlasů, odevzdaných pro všechny volební strany a zjistí, které z nich získaly tolik platných hlasů, že to činí alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů; každá volební strana, která splnila výše uvedené kvórum, postupuje do skrutinia, ve kterém se rozdělují mandáty; k platným hlasům pro volební strany, které do skrutinia nepostoupily, se nadále nepřihlíží,
- ve skrutiniu dělí počet platných hlasů pro každou z postupujících volebních stran postupně čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším; podíly se uvádějí na 2 desetinná místa se zaokrouhlením nahoru; pro každou volební stranu vypočte tolik podílů, kolik kandidátů bylo uvedeno na jejím hlasovacím lístku, tento počet však sníží o kandidáty, kteří se vzdali kandidatury nebo byli odvoláni anebo zemřeli,
- všechny vypočtené podíly seřadí sestupně podle velikosti a uvede seznam tolika podílů počínaje nejvyšším, kolik poslanců se volí; v případě rovnosti 2 a více podílů v této řadě je pro stanovení jejich pořadí rozhodující celkový počet platných hlasů pro tuto volební stranu, a je-li i ten shodný, rozhodne o pořadí podílu losování Českého statistického úřadu; zároveň s hodnotou podílu uvede i označení volební strany, které tento podíl náleží; za každý podíl uvedený v seznamu voličů podle předchozího ustanovení, případně volební straně 1 mandát; volební stranou získané mandáty se přidělují jejím kandidátům v pořadí, v jakém jsou uvedeni na hlasovacím lístku; pokud však některý z kandidátů získal tolik přednostních hlasů, že to činí alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů

pro tuto volební stranu, získá mandát přednostně tento kandidát; je-li takových kandidátů více a volební strana získala více mandátů, mandáty se jim přidělují přednostně postupně v pořadí podle nejvyššího počtu přednostních hlasů – je-li tento počet stejný, přidělí se jim mandát v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku; kandidátům, kteří nesplnili podmínku pro přednostní přidělení mandátu, případnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku,

- nezvolení kandidáti volební strany, která získala alespoň 1 mandát, se stávají náhradníky, pro stanovení jejich pořadí se postupuje obdobně jako při přidělování mandátů,
- po provedení skrutinia vyhotoví zápis o výsledku voleb do Evropského parlamentu, ve kterém uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu, seznam zvolených poslanců a seznam náhradníků s údaji o počtu přednostních hlasů, a předá ho Státní volební komisi.

1.6. Osvědčení o zvolení poslancem Evropského parlamentu

Státní volební komise vydá kandidátům zvoleným za poslance Evropského parlamentu do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb osvědčení o tom, že byli druhým dnem voleb zvoleni. V případě, že soud shledá oprávněným návrh na neplatnost volby kandidáta, vydá Státní volební komise osvědčení o zvolení poslancem kandidátovi následujícímu v pořadí podle výsledku voleb, a to do 7 dnů od právní moci soudního rozhodnutí. Přitom postupuje obdobně jako při nastupování náhradníků (bod 1.8.). Pokud bylo osvědčení o zvolení poslancem Evropského parlamentu vydáno kandidátovi, u něhož soud rozhodl o neplatnosti volby, sdělí Státní volební komise tuto skutečnost Evropskému parlamentu.

Navrhovaná úprava vychází ze zákona o volbách do Evropského parlamentu. Po obsahové stránce odpovídá požadavkům daným právem Evropské unie a po formální stránce využívá terminologii již existující a používanou u jiných druhů voleb konaných v České republice.

1.7. Vznik a zánik mandátu poslance Evropského parlamentu

Mandát poslance Evropského parlamentu vzniká zahájením první schůze Evropského parlamentu v novém pětiletém volebním období Evropského parlamentu.

Mandát poslance Evropského parlamentu zaniká

- a) uplynutím volebního období,
- b) úmrtím,
- c) písemným vzdáním se mandátu, a to dnem, kdy rezignaci obdrží Státní volební komise; rezignaci nelze vzít zpět.

Kromě případů uvedených výše, mandát poslance Evropského parlamentu zaniká, vysloví-li to Státní volební komise, z důvodů

- a) ztráty volitelnosti,
- b) vznikem neslučitelnosti funkcí.

Zánik mandátu vysloví Státní volební komise usnesením na zasedání, které za tímto účelem nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy jí byl sdělen důvod k zániku mandátu, svolá její předseda. Státní volební komise toto usnesení vyvěsí na úřední desce Ministerstva vnitra v budově, kde Státní volební komise sídlí, a uveřejní ho způsobem umožňujícím dálkový přístup. Současně usnesení o zániku mandátu neprodleně doručí tomu, kdo je oprávněn domáhat se proti němu ochrany u soudu.

Navrhuje se úprava okamžiku vzniku a zániku mandátu poslance Evropského parlamentu obdobně jako je tomu v dosavadní právní úpravě voleb do zastupitelstev obcí a do zastupitelstev krajů. To bude znamenat odstranění odlišného způsobu zániku mandátu poslance v případě neslučitelnosti funkcí a ztráty volitelnosti, kdy podle současné právní úpravy dochází k zániku mandátu ex lege, zatímco ve stejných případech u členů zastupitelstev obcí, krajů dochází k zániku mandátu na základě jiné právní skutečnosti (rozhodnutím zastupitelstva). Rozhodným okamžikem pro vznik mandátu poslance Evropského parlamentu není jeho zvolení, které nastává okamžikem ukončení hlasování, ale v souladu s evropským volebním předpisem zahájení první schůze Evropského parlamentu v novém volebním období.

Důvody zániku mandátu jsou uvedeny taxativně. O tom, že podle právní úpravy České republiky zanikl mandát poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky, informuje Státní volební komise i Evropský parlament.

1.8. Nastupování náhradníků za poslance Evropského parlamentu

Uprázdnil-li se mandát poslance Evropského parlamentu, nastupuje náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to v pořadí podle výsledků voleb. Není-li náhradníka téže volební strany, zůstane mandát až do konce volebního období uprázdněn.

Byly-li politická strana nebo politické hnutí tvořící volební stranu zrušeny, náhradník nenastupuje a mandát zůstane uprázdněn do konce volebního období. Jde-li však o koalici, nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo politickým hnutím, které bylo zrušeno, a mandát získává v pořadí podle výsledků voleb další náhradník z jiné politické strany nebo politického hnutí sdruženého v koalici.

Byla-li činnost politické strany nebo politického hnutí nebo některé politické strany nebo politického hnutí tvořícího koalici pozastavena, po dobu pozastavení činnosti zůstává mandát uprázdněn a náhradník nenastupuje.

Nastoupení náhradníka vysloví Státní volební komise do 15 dnů po dni, ve kterém zanikl mandát poslance Evropského parlamentu, nebo v případě pozastavení činnosti politického subjektu do 15 dnů po dni, ve kterém byla obnovena činnost politické strany nebo politického hnutí. Dojde-li namísto obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí k jejímu zrušení a je-li tato politická strana nebo politické hnutí součástí koalice, postupuje Státní volební komise podle již zmíněného postupu pro koalici.

Státní volební komise předá náhradníkovi osvědčení o tom, že se stal poslancem Evropského parlamentu, a kterým dnem se jím stal a uvědomí o této skutečnosti neprodleně Evropský parlament. Došlo-li k obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí, Státní volební komise předá náhradníkovi toto osvědčení s datem, kdy došlo k obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí.

Mandát náhradníkovi vzniká dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu ve volbách zvoleného poslance.

Nastupování náhradníků v případě zániku mandátu poslance Evropského parlamentu odpovídá současné právní úpravě.

Tato úprava nevylučuje možnost upravenou právem EU, kdy neslučitelnost funkcí poslance Evropského parlamentu zjistí orgán EU a uvědomí o tom orgány České republiky.

Postup při nastupování náhradníků je vzhledem k tomu, že u volebních stran může docházet k různým situacím, třeba řešit podrobně. Řeší se tak zejména situace, kdy je volební stranou politická strana nebo politické hnutí, jehož činnost je pozastavena, případně i následně zrušena, popř. je-li takto dotčena některá z politických stran a politických hnutí, které tvoří volební stranu typu koalice.

1.9. Příspěvek na úhradu volebních nákladů ve volbách do Evropského parlamentu

Volební straně, která ve volbách získala nejméně 1% z celkového počtu platných hlasů, bude za každý odevzdaný hlas ze státního rozpočtu uhrazeno 30 Kč.

Pro zjištění nároku na příspěvek na úhradu volebních nákladů a stanovení jeho výše u politické strany a politického hnutí, které jsou členy koalice, je rozhodující dohoda o podílu členů koalice na volebním výsledku. Není-li taková dohoda uzavřena, nebo není-li ve stanovené lhůtě doručena Ministerstvu financí, dělí se volební výsledek rovným dílem. Politická strana a politické hnutí doručí Ministerstvu financí dohodu o podílu členů koalice do posledního dne lhůty pro registraci kandidátních listin.

Po ověření volby poslanců do Evropského parlamentu sdělí Český statistický úřad Ministerstvu financí údaje o počtu platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé volební strany.

Přejímá se dosavadní právní úprava. Navíc se nově navrhuje upravit postup při rozdělení a vyplacení příspěvku volební straně typu koalice; návrh vychází z obdobné úpravy provedené v souvislosti s výplatou státního příspěvku politické straně nebo politickému hnutí zákonem č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Výplata příspěvku na úhradu volebních nákladů slouží jako nástroj zajišťující stranám možnost prezentace. K výši příspěvku na úhradu volebních nákladů pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se vyjádřil i Ústavní soud, který podotknul, že tato vazba zasahuje do rovnosti šancí politických stran a je tak věcí úvahy zákonodárců, zda má být při existenci volebních kaucí ponechána též i určitá hranice, kupř. kolem 1 % získaných hlasů, jako důkaz vážnosti volebních úmyslů stran.

1.10. Komunikační centrála

Komunikační centrálou pro ostatní členské státy Evropské unie je za Českou republiku Ministerstvo vnitra.

Pro ostatní členské státy je komunikační centrálou za Českou republiku Ministerstvo vnitra. To dosud vyplývá z vymezení jeho úkolů v ustanovení § 9 zákona o volbách do Evropského parlamentu; zároveň to odpovídá i praxi v ostatních členských státech EU, kdy rovněž ústřední správní orgány nebo úřady, nejčastěji ministerstva vnitra jednotlivých členských států, popř. statistické úřady, jsou komunikační centrálou.

Komunikační centrálou jiného členského státu Evropské unie je pro účely tohoto zákoníku orgán jiného členského státu, který je tímto státem určen pro komunikaci s ostatními členskými státy Evropské unie ve věcech voleb do Evropského parlament, tj. zabezpečuje informace pro voliče, informace o době konání voleb, výměnu informací o zápisech občanů členských států Evropské unie v seznamech voličů .

2. Volba prezidenta republiky

2.1. Kauce, podpisová listina pro volbu prezidenta republiky

Každá volební strana skládá před podáním kandidátní listiny pro volbu prezidenta republiky kauci ve výši 50 000 Kč.

Kauce se skládá na zvláštní účet, který nejpozději 83 dnů přede dnem voleb zřídí u České národní banky registrační úřad a číslo účtu zveřejní na své úřední desce (v budově Ministerstva vnitra, v níž sídlí Státní volební komise) a zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Pokud je volební stranou navrhuující občan, připojí ke kandidátní listině podpisovou listinu. Součástí podpisové listiny jsou očíslované podpisové archy, které obsahují tyto náležitosti

- v záhlaví podpisové listiny a na každém jejím očíslovaném podpisovém archu se uvede jméno a příjmení kandidáta, rok konání voleb a skutečnost, že podpisová listina je určena na podporu kandidatury kandidáta na volbu prezidenta republiky,
- jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu voliče podporujícího kandidaturu kandidáta, jeho vlastnoruční podpis a datum podpisu.

Volič podporující kandidaturu určitého kandidáta musí nejpozději v den podpisu podpisové listiny dosáhnout věku 18let.

Podpisovou listinu musí podepsat alespoň 50 000 voličů (podle připravovaného návrhu ústavního zákona).

V případě úpravy přímé volby prezidenta republiky v návrhu věcného záměru volebního zákoníku jde o úpravu „organizačně technických otázek“ této volby s tím, že konkrétní úprava je nepochybně plně závislá, jak na přijetí samotného ústavního zákona, tak i v řadě otázek na jeho konkrétní podobě.

Podává-li kandidátní listinu navrhuující občan, musí k ní připojit podepsanou alespoň 50 000 voliči.

Ke zdůraznění vážnosti kandidatury se navrhuje složení kauce ve výši 50 000 Kč. Částka je vyšší než v případě kauce skládané při volbách do Senátu. Od navrhovaného ústavního zákona se návrh liší ve stanovení okruhu volebních stran, které by měly kauci skládat. Ministerstvo vnitra navrhuje shodně jako je tomu i v případě dalších druhů voleb, aby kauci skládaly všechny volební strany bez rozdílu.

2.2. Náležitosti kandidátní listiny pro volbu prezidenta republiky

Kandidátní listina obsahuje

- jméno a příjmení kandidáta, věk ke druhému dni volby prezidenta republiky, jedno zaměstnání či povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, kde je přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce uvedený název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti,
- jména a příjmení poslanců nebo senátorů, kteří tvoří skupinu nejméně dvaceti poslanců nebo nejméně deseti senátorů, kteří podali kandidátní listinu, s uvedením údaje, zda se jedná o poslance nebo senátora a s jejich podpisy, anebo jméno a příjmení navrhuujícího občana s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu a jeho podpis,
- jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu a jeho podpis.

Ke kandidátní listině musí být přiloženo potvrzení o složení kauce a je-li volební stranou navrhuující občan i podpisová listina (bod 2.1. Zvláštní ustanovení).

Ke kandidátní listině musí být dále připojeno vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni volby, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé. Na prohlášení kandidát dále uvede adresu místa, kde je přihlášen k trvalému pobytu, a datum narození.

Náležitosti kandidátní listiny budou určeny taxativně v rozsahu obdobném jako v jiném druhu voleb s tím, že v případě volby prezidenta republiky je rozdíl v podobě navrhujících volebních stran. Tato úprava je již obsažena v navrhovaném ústavním zákoně. Navrhující občan může, ale nemusí mít zmocněnce (viz. 3.1. Obecná ustanovení).

2.3. Hlasovací lístky pro volbu prezidenta republiky

Každý zaregistrovaný kandidát je uveden na samostatném hlasovacím lístku.

U kandidáta musí být uvedeno jeho jméno, příjmení, věk ke druhému dni volby, jedno zaměstnání či povolání, obec, kde je přihlášen k trvalému pobytu, a v oficiální zkratce jeho příslušnost k politické straně nebo politickému hnutí nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti. Dále se uvede typ volební strany, která kandidáta navrhla, a rok voleb.

Každý kandidát je uveden na samostatném hlasovacím lístku. Tisk hlasovacích lístků zajistí Ministerstvo vnitra jako registrační úřad; distribuci pak zajistí prostřednictvím pověřených obecních úřadů tak, aby hlasovací lístky byly v dostatečném časovém předstihu na obecních úřadech.

2.4. Způsob hlasování ve volbě prezidenta republiky

Volič vloží do úřední obálky jeden hlasovací lístek. Tento hlasovací lístek se nijak neupravuje.

Podoba hlasování ve volbě prezidenta republiky vyplývá z většinového volebního systému. Volič vloží do úřední obálky pouze jeden hlasovací lístek se jménem jím vybraného kandidáta. Volič nijak hlasovací lístek neupravuje, tzn. není třeba jméno kandidáta nijak označovat, kroužkovat apod.

2.5. Zjišťování výsledků volby prezidenta republiky

Při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise

- posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče
- rozhoduje o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
- sečte všechny platné hlasovací lístky, zařazené do dalšího sčítání, tím zjistí celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, dále je rozdělí podle jednotlivých kandidátů a pro každého zvlášť je spočítá, tím zjistí počet platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty ve volebním okrsku,
- v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušeni nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou nebo uloženi u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů a počty hlasů pro jednotlivé kandidáty ve volebním okrsku, v samostatné příloze stručný obsah oznámeni a stížností, podaných okrskové volební komisi a usneseni, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise, pokud některý člen podpis odepře, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.

Při zjišťování výsledku volby prezidenta republiky Český statistický úřad

- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecného ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí výsledky volby za celé území České republiky, tyto výsledky zpracuje a vyhotoví zápis o výsledku volby prezidenta, který předá Státní volební komisi ke schválení,
- v zápise o výsledku volby prezidenta republiky se uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uloženi u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných

hlasů, pořadí kandidátů podle počtu získaných platných hlasů, počet platných hlasů absolutně a v procentech, vypočtený jako podíl na celkovém počtu platných hlasů, uvedený na 2 desetinná místa bez zaokrouhlování; pokud více kandidátů získalo stejný počet hlasů, uvedou se v abecedním pořadí; jméno a příjmení kandidáta, který byl zvolen prezidentem republiky a pro případ varianty II a III skutečnost, že žádný z kandidátů nezískal počet hlasů potřebný ke zvolení, jména a příjmení kandidátů, kteří postupují do druhého kola volby.

Registrační úřad vrátí do 1 měsíce po vyhlášení výsledků volby kauci volební straně, pokud její kandidát získal alespoň 6 % z celkového počtu odevzdaných platných hlasů; úroky z kaucí a částky, které se nevracejí, jsou příjmem státního rozpočtu.

Varianta I

Zvolen je ten kandidát, který získal největší počet platných hlasů. Při rovnosti hlasů se koná nová volba prezidenta republiky.

Varianta II

Zvolen je ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů.

Druhé kolo volby prezidenta republiky

V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, zajistí Ministerstvo vnitra, aby se druhé kolo volby prezidenta republiky konalo čtrnáctý/třináctý den po ukončení hlasování v prvním kole volby prezidenta republiky.

Do druhého kola volby prezidenta republiky postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech.

V případě shodného počtu platných hlasů u více kandidátů na prvním místě postupují do druhého kola volby prezidenta republiky pouze tyto kandidáti. Pokud se na prvním místě umístil pouze jeden kandidát a shoda počtu platných hlasů nastala u více kandidátů na druhém místě, postupují do druhého kola volby prezidenta republiky všichni tyto kandidáti a kandidát, který se umístil na prvním místě.

Jestliže se před druhým kolem volby prezidenta republiky kandidát své kandidatury vzdá, pozbude práva být volen nebo zemře a druhé kolo volby prezidenta republiky by se tak zúčastnil pouze jeden kandidát, postupuje kandidát, který se v prvním kole volby prezidenta republiky umístil jako další v pořadí; je-li na tomto pořadí více kandidátů než jeden, postupují do druhého kola volby prezidenta republiky všichni tyto kandidáti. V takovém případě se druhé kolo volby prezidenta republiky koná další sobotu (varianta II - pátek a sobota) ode dne zániku kandidatury při zachování minimální lhůty 7 dnů od zániku kandidatury. Není-li další kandidát pro druhé kolo volby prezidenta, koná se dodatečná volba prezidenta republiky.

Zvolen je ten kandidát, který získá ve druhém kole volby prezidenta republiky nejvyšší počet platných hlasů. Při rovnosti hlasů je zvolen ten z nejúspěšnějších kandidátů druhého kola, který získal více hlasů oprávněných voličů v prvním kole; nelze-li ani pak určit, kdo byl zvolen, koná se nová volba prezidenta republiky.

Varianta III

Zvolen je ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů.

Druhé kolo volby prezidenta republiky

Do druhého kola volby prezidenta republiky postupují kandidáti, kteří v prvním kole volby prezidenta republiky získali alespoň 12,5 % platných hlasů. Pokud do druhého kola volby prezidenta republiky nepostoupí alespoň dva kandidáti se stanovenou procentní hranicí, postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech.

Zvolen je ten kandidát, který získá ve druhém kole volby prezidenta republiky nejvyšší počet platných hlasů. Při rovnosti hlasů je zvolen ten z nejlépejších kandidátů druhého kola, který získal více hlasů oprávněných voličů v prvním kole; nelze-li ani pak určit, kdo byl zvolen, koná se nová volba prezidenta republiky.

Způsob volby prezidenta republiky odpovídá novele Ústavy tak, jak je v současné době projednávána na úrovni vlády České republiky. Varianta I je založena na jednokolovém většinovém volebním systému, varianta II a III počítá s dvoukolovým většinovým systémem. Ve dvoukolovém systému volby lze za zvoleného již v prvním kole považovat pouze kandidáta, který jednoznačně získá podporu voličů. Prezidentem republiky v prvním kole tak je zvolen kandidát nadpoloviční většinou odevzdaných platných hlasů.

Varianta II *Nedojde-li ke zvolení prezidenta v prvním kole voleb, předpokládá se konání druhého kola volby, do kterého postupují dva nejlépejší kandidáti, kteří se umístili na prvních dvou místech. Jedná se o klasický způsob dvoukolové volby ve většinovém volebním systému. Na rozdíl od např. voleb do Senátu, kdy je pořadí na prvních dvou místech jasně dáno i pokud kandidáti dosáhli stejného počtu hlasů, v případě volby prezidenta republiky se však navrhuje, pokud více kandidátů obdrží stejný počet platných hlasů, aby postoupili do druhého kola volby prezidenta všichni tito kandidáti.*

Řeší se i případ vzdání se kandidatury, pozbytí práva být volen např. v důsledku ztráty státního občanství a úmrtí kandidáta.

Ve druhém kole volby rozhoduje prostá většina platných hlasů odevzdaných pro kandidáta. Pokud dojde k rovnosti hlasů, je zvolen ten kandidát, který získal více platných hlasů v prvním kole; nelze-li ani pak určit, kdo byl zvolen, lze uvažovat o variantě dodatečné (tedy nové) volby prezidenta.

Varianta III *odpovídá režimu dvoukolové volby obsaženému ve variantě II s následující úpravou. Nedojde-li ke zvolení prezidenta v prvním kole voleb, předpokládá se konání druhého kola volby, do kterého postupují kandidáti, kteří obdrželi alespoň 12,5% platných hlasů. Druhého kola voleb by se tak účastnil širší okruh kandidátů, avšak těch, kteří zároveň reprezentují alespoň (v návrhu stanoveným procentem) určitou vyšší podporu svých voličů. Větší počet kandidátů poskytuje i širší prostor pro určitou volební strategii při hlasování ve druhém kole. Jestliže není této procentní hranice dosaženo, postupují kandidáti, kteří se v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech. V takovém případě se hlasování neliší od „klasického“ druhého kola voleb.*

Konečnou podobu způsobu volby prezidenta republiky tak bude možné připravit až do paragrafového znění volebního zákoníku v návaznosti na zvolení jedné z variant.

Hlasovací lístky kandidátů na prezidenta republiky pro druhé kolo volby voliči obdrží až ve volební místnosti.

2.6. Předání celkových výsledků volby prezidenta republiky

Státní volební komise předá celkové výsledky volby prezidenta republiky předsedovi Senátu, není-li zvolen, předsedovi Poslanecké sněmovny, neprodleně po vyhlášení celkových výsledků volby prezidenta republiky.

Je zde upravena povinnost Státní volební komise předat celkové výsledky volby poté, co bude zveřejněno sdělení o jejich vyhlášení ve Sbírce zákonů, předsedovi Senátu a není-li funkce předsedy Senátu obsazena, předsedovi Poslanecké sněmovny. Předpokládá se, že ten ověří volbu prezidenta republiky, a to pouze v tom smyslu, že kandidát splňuje požadavky dané Ústavou na výkon této funkce. V případě, že bude podán návrh Ústavnímu soudu na přezkum řádné volby prezidenta republiky, vyčká jeho rozhodnutí, které je pro další postup závazné; výsledkem může být jak potvrzení řádné volby a možnost prezidenta ujmout se funkce složením slibu do rukou předsedy Senátu, tak i nové volby prezidenta republiky, pokud Ústavní soud shledá takové pochybení, které mohlo mít na zvolení prezidenta vliv (viz. následující úprava).

2.7. Opakovaná volba a dodatečná volba prezidenta republiky

Opakovaná volba prezidenta republiky se koná, shledá-li soud návrh na neplatnost volby opodstatněným. Opakovanou volbu vyhlásí předseda Senátu, není-li zvolen, předseda Poslanecké sněmovny nejpozději do 7 dnů poté, kdy nastal shora uvedený důvod a stanoví den jejího konání tak, aby se konala nejdříve 90 dnů od jejího vyhlášení.

Dodatečná volba prezidenta republiky se koná

- nedošlo-li ke zvolení prezidenta republiky, neboť nebyla podána žádná kandidátní listina, byla podána pouze jedna kandidátní listina,
- do druhého kola volby zůstal pouze jeden kandidát (varianta II a III podle ústavního zákona).

Dodatečnou volbu prezidenta republiky vyhlásí předseda Senátu, není-li zvolen, předseda Poslanecké sněmovny, nejpozději do 7 dnů poté, kdy nastal některý z výše uvedených důvodů a stanoví den jejího konání tak, aby se konala nejdříve 90 dnů od jejího vyhlášení.

Koná-li se opakovaná volba prezidenta republiky a dodatečná volba prezidenta republiky, registrační úřad vrátí do 1 měsíce od uplynutí lhůt pro podání kandidátních listin volebním stranám složenou kaucí z předchozí volby prezidenta republiky, pokud znovu nepodají kandidátní listinu.

Shledá-li soud návrh na neplatnost volby kandidáta opodstatněným, koná se opakovaná volba, což znamená, že se opakuje celý volební proces. Nedošlo-li ke zvolení prezidenta republiky v důsledku toho, že nebyla podána žádná kandidátní listina nebo pouze jedna, případně do druhého kola volby postoupil pouze jeden kandidát koná se dodatečná volba prezidenta. V případě, že zvolený kandidát zemře

před složením slibu nebo odmítne ujmout se úřadu před složením slibu anebo složí slib s výhradou, koná se řádná volba prezidenta republiky. Vyhlášení opakované a dodatečné volby prezidenta se svěřuje předsedovi Senátu, není-li zvolen, předsedovi Poslanecké sněmovny, stejně jako vyhlášení řádné volby prezidenta. V případě opakované volby i dodatečné volby prezidenta Ministerstvo vnitra jako registrační úřad vrátí volebním stranám složenou kauci z předchozí volby prezidenta; takový postup je však účelný jen tehdy, když nepodají novou kandidátní listinu. V takovém případě volební strany znovu nepředkládají spolu s kandidátní listinou potvrzení o složení kauce. Pokud však jde o navrhuje občana musí (i kdyby navrhoval stejného kandidáta) podat novou petiční listinu. Z uvedeného důvodu se proto i lhůty pro konání dodatečné a opakované volby navrhuje zachovat stejně jako v případě řádných voleb.

3. Volby do Senátu

3.1. Kauce, podpisová listina pro volby do Senátu

Každá volební strana skládá před podáním kandidátní listiny pro volby do Senátu kauci ve výši 20 000 Kč.

Kauce se skládá na zvláštní účet, který nejpozději 83 dnů přede dnem voleb zřídí u České národní banky registrační úřad a číslo účtu zveřejní na své úřední desce a zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Pokud volební stranu tvoří nezávislý kandidát, připojí ke kandidátní listině podpisovou listinu, kterou musí podepsat alespoň 1000 voličů.

Součástí podpisové listiny jsou očíslované podpisové archy, které obsahují tyto náležitosti

- v záhlaví podpisové listiny a na každém očíslovaném podpisovém archu se uvede jméno a příjmení kandidáta, číslo a sídlo volebního obvodu, do kterého kandidát kandiduje, rok konání voleb a skutečnost, že podpisová listina je určena na podporu kandidatury uvedeného kandidáta,
- jméno, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu voliče podporujícího nezávislého kandidáta, jeho vlastnoruční podpis a datum podpisu.

Volič podporující kandidaturu nezávislého kandidáta musí nejpozději v den podpisu podpisové listiny dosáhnout věku 18 let a adresa místa jeho trvalého pobytu se musí nacházet ve volebním obvodu, kde nezávislý kandidát kandiduje.

Zůstává zachován institut kauce, která se vrací při úspěšné volbě kandidáta. Nejedná se o příspěvek na volební náklady jako je tomu u Poslanecké sněmovny a Evropského parlamentu.

Je nutné upozornit na skutečnost, že složení kauce, a u nezávislého kandidáta i předložení podpisové listiny s nejméně 1000 podpisy občanů jsou, mimo jiné, nezbytnými podmínkami zaregistrování kandidátní listiny pro volby do Senátu.

Nově se navrhuje, aby pojem „petice“ byl nahrazen pojmem „podpisová listina“, a to z důvodu, že užití pojmu petice často svádělo k aplikaci zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním, který se však na tento případ nevztahuje. Stejně jsou upraveny podpisové listiny u voleb do zastupitelstev obcí a prezidenta republiky. Na podpisovou

listinu se bude moci podepsat každý občan, který má adresu místa trvalého pobytu na území volebního obvodu, ve kterém kandiduje kandidát, kterého svým podpisem podporuje a který ke dni podpisu dosáhl věku nejméně 18 let. Toto opatření se navrhuje z důvodu, aby nadále nevznikaly pochybnosti o platnosti podpisu občana.

3.2. Náležitosti kandidátní listiny pro volby do Senátu

Kandidátní listina obsahuje

- název volební strany a pokud jde o koalici, její složení s uvedením názvu politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; v případě politické strany a politického hnutí musí název volební strany odpovídat názvu, pod jakým je registrována; je-li volební stranou nezávislý kandidát, kandiduje pod svým jménem a příjmením, název volební strany se neuvádí,
- číslo a sídlo volebního obvodu, ve kterém kandidát kandiduje,
- jméno a příjmení kandidáta, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce uvedený název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti; je-li volební stranou koalice, název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,
- jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu,
- podpis zmocněnce volební strany,
- jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jménem politické strany nebo politického hnutí; v případě koalice jména a příjmení, označení funkcí a podpisy všech osob oprávněných jednat jménem všech politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; podává-li kandidátní listinu nezávislý kandidát, připojí svůj podpis.

Volební strana ke kandidátní listině přiloží potvrzení o složení kauce; ke kandidátní listině nezávislého kandidáta se připojí podpisová listina podporující jeho kandidaturu.

Ke kandidátní listině kandidát připojí vlastnoručně podepsané prohlášení, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pomínou ke dni voleb, že nedal souhlas k tomu, aby byla jeho kandidatura předložena v jiném volebním obvodu a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé; na prohlášení kandidát dále uvede adresu místa svého trvalého pobytu a datum narození.

Současná právní úprava - již shora zmíněný zákon o volbách do Parlamentu – terminologicky rozlišuje listinu se jmény a příjmeními kandidátů pro volby do Poslanecké sněmovny (kandidátní listina) a listinu se jménem a příjmením kandidáta pro volby do Senátu (přihláška k registraci). Volební zákoník by měl užívané pojmy sjednotit. V rámci tohoto sjednocování je na místě upozornit na to, že termín „volební strana“ zahrnuje i nezávislého kandidáta.

Zachována zůstává rozdílnost obsahová - kandidátní listiny pro volby do Senátu budou mít v zásadě stejné náležitosti, jaké volební zákon předpokládá pro dosavadní přihlášky k registraci.

Novým prvkem je také návrh, aby volební strana, pokud nejde o nezávislého kandidáta, navrhovala svého zmocněnce přímo na kandidátní listině a nikoliv v příloze k ní.

Z důvodu sjednocování právní úpravy a odstranění nerovnosti kandidatury při volbách do Senátu a při volbách do Poslanecké sněmovny se navrhuje vypustit požadavek, aby kandidát do Senátu ke kandidátní listině přikládal doklad o svém státním občanství České republiky. Nepředložení tohoto dokladu je podle současné právní úpravy důvodem k odmítnutí přihlášky k registraci. Při volbách do Poslanecké sněmovny ani u ostatních druhů voleb se však předložení tohoto dokladu jako podmínka k zaregistrování kandidáta nepožaduje, ačkoliv i zde je (s výjimkou voleb do Evropského parlamentu) státní občanství České republiky jednou z podmínek pro výkon pasivního volebního práva, tj. práva být volen.

Nerovností kandidatury do Senátu a kandidatury do Poslanecké sněmovny se již zabýval i Ústavní soud. Ten se k této otázce vyjádřil např. nálezem č. 105 ÚS 276/96 (K otázce svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti) a nálezem č. 108 ÚS 276/96 (K otázce výkonu pasivního volebního práva). Oba nálezy viz. svazek 6, ročník 1996, II. díl Sbírký nálezů a usnesení ÚS ČR. Nadále není třeba ještě i na prohlášení uvádět údaj o členství v politické straně nebo politickém hnutí, neboť je součástí kandidátní listiny. Správnost údajů i podmínky volitelnosti potvrzuje čestné prohlášení kandidáta.

3.3. Hlasovací lístky pro volby do Senátu

Každý zaregistrovaný kandidát je uveden na samostatném hlasovacím lístku označeném vylosovaným číslem kandidáta. Losování čísla provede registrační úřad poté, co uplyne lhůta pro podání návrhu k soudu, v případě, že probíhá soudní přezkum, co nabudou právní moci rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny.

V záhlaví hlasovacího lístku se uvede číslo a sídlo volebního obvodu. U kandidáta musí být uvedeno jméno, příjmení, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce jeho příslušnost k politické straně nebo politickému hnutí nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti.

Dále se uvede název volební strany, která podala kandidátní listinu, u nezávislého kandidáta údaj, že jde o nezávislého kandidáta; pokud jde o koalici, uvede se, která politická strana nebo politické hnutí ji tvoří, a název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo, a rok voleb.

Předpokládá se, že úprava hlasovacích lístků pro volby do Senátu zůstane ve volebním zákoníku stejná jako v dosavadní právní úpravě s tím, že na hlasovacím lístku se uvede pouze jedno zaměstnání či jedno povolání kandidáta a členství v politické straně nebo hnutí v oficiální zkratce, nikoli celý název.

3.4. Způsob hlasování ve volbách do Senátu

Volič vloží do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Tento hlasovací lístek se nijak neupravuje.

Je zachován klasický způsob hlasování při výběru kandidátů ve většinovém volebním systému.

3.5. Zjišťování výsledků voleb do Senátu

Při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise

- posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče,
- rozhodne o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
- sečte všechny platné hlasovací lístky, zařazené do dalšího sčítání, tím zjistí celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, dále je rozdělí podle jednotlivých kandidátů a pro každého zvlášť je spočítá, tím zjistí počet platných hlasů, odevzdaných pro jednotlivé kandidáty ve volebním okrsku,
- v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušení nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou a uložením u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů a počty hlasů pro jednotlivé kandidáty ve volebním okrsku, v samostatné příloze stručný obsah oznámení a stížností, podaných okrskové volební komisi a usnesení, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise, pokud některý člen podpis odepře, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.

Při zjišťování výsledků voleb do Senátu Český statistický úřad

- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecního ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí výsledky voleb v jednotlivých volebních obvodech,
- v zápisu o výsledcích voleb ve volebním obvodu uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložením u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů, pořadí kandidátů podle počtu získaných platných hlasů, počet platných hlasů absolutně a v procentech z celkového počtu platných hlasů ve volebním obvodu, uvedený na 2 desetinná místa bez zaokrouhlování, v případě stejného počtu hlasů rozhodne o pořadí kandidáta losování Českého statistického úřadu; jméno a příjmení zvoleného senátora, popř. jména a příjmení kandidátů, kteří postupují do druhého kola voleb; zápis o výsledku voleb ve volebním obvodu vyhotovený Českým statistickým úřadem ve 2 stejnopisech podepíše starosta obce, která je registračním úřadem, určený zaměstnanec registračního úřadu a pověřený zaměstnanec Českého statistického úřadu, jeden stejnopis předá registrační úřad neprodleně Českému statistickému úřadu, druhý uschová,

- po podepsání zápisů o výsledcích voleb ve všech volebních obvodech zjistí celkové souhrnné výsledky voleb za všechny volební obvody (v rozsahu zápisu za volební obvod), vyhotoví seznam zvolených senátorů, popř. seznam kandidátů postupujících do druhého kola voleb a spolu s případným seznamem volebních obvodů, ve kterých bude vyhlášeno druhé kolo voleb, je předá k projednání Státní volební komisi.

V prvním kole voleb do Senátu je zvolen kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů.

Zvolení kandidáta v prvním kole voleb do Senátu vyhlásí Státní volební komise ve Sbírce zákonů. Pro volební obvody, kde v prvním kole nebyl zvolen kandidát, vyhlásí Státní volební komise dílčí výsledky voleb do Senátu jejich zveřejněním na úřední desce budovy, v níž Státní volební komise sídlí, a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Registrační úřad vrátí volební straně do 1 měsíce po vyhlášení výsledků voleb kauci v případě, že kandidát získal v prvním kole voleb ve volebním obvodu alespoň 6 % z celkového počtu platných hlasů; úroky z kaucí a částky, které se nevracejí, jsou příjmem státního rozpočtu.

3.6. Druhé kolo voleb do Senátu

V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení v prvním kole voleb, koná se druhé kolo voleb do Senátu. Registrační úřad zajistí, aby druhé kolo voleb bylo zahájeno sedmý (varianta II šestý) den po ukončení hlasování v prvním kole voleb.

Ve druhém kole voleb kandidují v každém volebním obvodu, ve kterém se volby konají, pouze dva kandidáti, kteří se v prvním kole voleb v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech.

Jestliže před druhým kolem voleb ve volebním obvodu se kandidát své kandidatury vzdá, pozbude práva být volen nebo zemře, postupuje do druhého kola voleb kandidát, který se v prvním kole voleb v konečném pořadí umístil na třetím místě; v takovém případě se druhé kolo voleb koná čtrnáctý (varianta II třináctý) den po ukončení hlasování v prvním kole; jestliže před tímto dnem konání druhého kola voleb jeden nebo dva kandidáti postupující do tohoto kola voleb se své kandidatury vzdají, pozbudou práva být voleni nebo zemřou, konají se opakované volby.

Pro druhé kolo voleb se tisknou hlasovací lístky dvou postupujících kandidátů v podobě stejné jako při tisku pro první kolo voleb. Hlasovací lístky zašle registrační úřad prostřednictvím pověřených obecních úřadů starostům, kteří zajistí, aby hlasovací lístky byly doručeny před zahájením hlasování okrskovým volebním komisím.

Postup okrskové volební komise a Českého statistického úřadu při zjišťování výsledků hlasování a výsledku voleb pro první kolo voleb se pro druhé kolo voleb použije obdobně.

Zvolen je ten kandidát, který získá ve druhém kole voleb více odevzdaných platných hlasů. V případě rovnosti hlasů je zvolen ten z kandidátů, který získal více hlasů oprávněných voličů v prvním kole; nelze-li ani pak určit, kdo byl zvolen, rozhodne los. Losování provádí Český statistický úřad.

Výsledky voleb do Senátu ve druhém kole voleb vyhlásí Státní volební komise ve Sbírce zákonů.

Současný zákon o volbách do Parlamentu stanoví, že pro druhé kolo voleb platí přiměřeně ustanovení pro první kolo voleb do Senátu; ustanovení o právu zmocněnce odvolat kandidaturu kandidáta se však nepoužije.

Ve volebním zákoníku by měla být opuštěna dikce o přiměřenosti a celý postup při konání druhého kola voleb do Senátu by měl být upraven tak, aby se vyloučily mezery v zákoně.

Konání druhého kola zajistí registrační úřad tím, že oznámí jeho konání a zabezpečí tisk hlasovacích lístků pro druhé kolo.

I v případě druhého kola voleb do Senátu je možné hlasování poštou (viz. odůvodnění bod 6.1. Obecná ustanovení).

Navrhuje se, aby losování v případě rovnosti hlasů odevzdaných pro kandidáty ve druhém kole prováděl Český statistický úřad až v případě, kdy nelze vítěze voleb určit ani na základě počtu hlasů z prvního kola (stejně se navrhuje upravit postup při volbě prezidenta republiky s rozdílem následného konání nové volby), a to v rámci toho, že je mu zákonem svěřena funkce garanta za zjišťování výsledků voleb. V praxi sice ještě nikdy nenastala situace, kdy by bylo nutno konat losování, avšak pro případ, že by k této situaci došlo, je třeba legislativně stanovit volební orgán, který losování provede.

Variantně se prozatím v návrhu upravuje zahájení druhého kola voleb podle toho, zda se bude konat v jednom nebo dvou dnech.

3.7. Osvědčení o zvolení senátorem

Státní volební komise vydá kandidátům zvoleným za senátory do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb osvědčení o zvolení.

Při osvědčení o zvolení senátorem bude zachována úprava obsažená ve volebním zákoně.

3.8. Opakované volby, opakované hlasování ve volbách do Senátu

Opakované volby se konají, jestliže ve volebním obvodu volby neproběhly, anebo shledá-li soud opodstatněným návrh na neplatnost voleb.

Konají-li se opakované volby, registrační úřad vrátí do 1 měsíce od uplynutí lhůt pro podání kandidátní listiny volebním stranám složenou kauci z předchozích voleb, pokud znovu nepodají kandidátní listinu.

Opakované hlasování se koná, shledá-li soud opodstatněným návrh na neplatnost hlasování.

V praxi může dojít k případu, kdy ve volebním obvodu není zvolen žádný kandidát, aniž by to souviselo pouze se soudním rozhodnutím o neplatnosti voleb. Může jít o případy, kdy před odsunutým dnem konání druhého kola voleb v případech, kdy jeden nebo dva kandidáti postupující do tohoto kola se své kandidatury vzdají, pozbudou práva být voleni nebo zemřou, nastanou stejné skutečnosti.

V případě opakované volby registrační úřad vrátí volebním stranám složenou kauci z předchozích voleb; takový postup je však účelný jen tehdy, když nepodají novou kandidátní listinu. V takovém případě volební strany znovu nepředkládají spolu s kandidátní listinou potvrzení o složení kauce.

Opakované hlasování je blíže i pro další druhy voleb upraveno v pasáži o vyhlášení voleb (viz bod 1.3. Obecná ustanovení) a u průběhu hlasování (viz bod 8.10. Obecná ustanovení).

3.9. Doplnovací volby do Senátu

Zanikne-li v průběhu volebního období z jakéhokoliv důvodu mandát senátora, vyhlásí prezident republiky v příslušném volebním obvodu, kde byl senátor zvolen, doplňovací volby.

Doplňovací volby prezident republiky nevyhlásí v posledním roce volebního období senátora.

V doplňovacích volbách je kandidát volen pouze na zbytek volebního období, které příslušelo senátorovi, jehož mandát zanikl.

Lhůty pro vyhlášení doplňovacích voleb jsou upraveny v bodě 1.3. Obecná ustanovení, oproti současné právní úpravě se nenavrhuje jejich krácení tak, aby mohl být řádně zajištěn celý volební proces včetně možnosti hlasovat poštou.

4. Volby do Poslanecké sněmovny

4.1. Příspěvek na náklady voleb do Poslanecké sněmovny

Každá volební strana skládá před podáním kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny příspěvek na volební náklady ve výši 15 000 Kč.

Příspěvek skládá volební strana ve všech volebních obvodech, v nichž podává kandidátní listinu, a to na zvláštní účet, který nejpozději 83 dnů přede dnem voleb zřídí u České národní banky registrační úřad, číslo tohoto účtu zveřejní na své úřední desce a zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Příspěvek na volební náklady je příjmem státního rozpočtu.

Složení příspěvku na volební náklady je jednou z podmínek zaregistrování kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny. Navrhovaná úprava je stejná jako v současném zákoně o volbách do Parlamentu a obdobná jako u voleb do Evropského parlamentu (viz bod 1. 1. Zvláštní ustanovení).

4.2. Náležitosti kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny

Kandidátní listina obsahuje

- název volebního obvodu,
- název volební strany a pokud jde o koalici, její složení s uvedením názvu politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; v případě politické strany a politického hnutí musí název volební strany odpovídat názvu, pod jakým je zaregistrována,
- jméno a příjmení kandidáta, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce uvedený název politické strany nebo politického

- hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti; jde-li o koalici, název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,
- pořadí kandidáta na kandidátní listině, vyjádřené pomocí arabské číslice,
 - jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu,
 - podpis zmocněnce volební strany,
 - jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jménem politické strany nebo politického hnutí; v případě koalice jména a příjmení, označení funkcí a podpisy všech osob oprávněných jednat jménem všech politických stran a politických hnutí, které ji tvoří.

Volební strana ke kandidátní listině přiloží potvrzení o složení příspěvku na volební náklady.

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popř. tyto překážky pominou ke dni voleb, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do Poslanecké sněmovny a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé; na prohlášení kandidát dále uvede adresu místa svého trvalého pobytu a datum narození.

Nejvyšší počet kandidátů, které může volební strana uvést na kandidátní listině, stanoví příloha k tomuto zákoníku.

Navrhovaná úprava je obdobná jako u náležitostí kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu (viz bod 1.2. Zvláštní ustanovení) s tím rozdílem, že maximální počty kandidátů v jednotlivých volebních krajích stanoví stejně jako v současné právní úpravě příloha k volebnímu zákoníku..

4.3. Hlasovací lístky pro volby do Poslanecké sněmovny

Seznam všech volebních stran, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována, zašle registrační úřad Českému statistickému úřadu a Státní volební komisi, která vylosuje čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky pro volby do Poslanecké sněmovny, poté, co uplyne lhůta pro podání návrhu k soudu, v případě, že probíhá soudní přezkum, co nabudou právní moci rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Výsledek losování zašle Státní volební komise krajským úřadům, Českému statistickému úřadu a současně ho zveřejní na úřední desce budovy, v níž sídlí, a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Hlasovací lístek se tiskne samostatně pro každou volební stranu.

Na každém hlasovacím lístku musí být uveden název volebního obvodu, číslo vylosované Státní volební komisí, nezkrácený název volební strany, u koalice je nutné uvést, která politická strana nebo politické hnutí ji tvoří, a datum voleb. U kandidáta musí být uvedeno jméno, příjmení, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, obec trvalého pobytu, pořadí označené arabskými číslicemi a v oficiální zkratce příslušnost k určité politické straně nebo politickému hnutí nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti a u kandidáta koalice uvést, která politická strana nebo politické hnutí ho navrhlo.

Navrhuje se odložit losování čísel Státní volební komisí, kterými budou označeny hlasovací lístky stejně jako u voleb do Evropského parlamentu, až po uplynutí lhůty možného soudního přezkumu.

Obsahově jsou náležitosti hlasovacího lístku stejné jako ve stávající právní úpravě, pouze se výslovně umožňuje názvy politické strany nebo politického hnutí, již je kandidát členem a koalice, která kandidáta navrhla, uvádět ve zkratce. Tyto zkratky jsou povinnou součástí stanov každé politické strany a politického hnutí a jsou uvedeny ve veřejném registru stran a hnutí.

4.4. Způsob hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny

Volič vkládá do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku může zakroužkováním pořadového čísla nejvýš u 4 kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.

Způsob hlasování oproti dosavadní právní úpravě voleb do Poslanecké sněmovny se nemění.

4.5. Zjišťování výsledků voleb do Poslanecké sněmovny

- Při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise
- vyčlení za každou volební stranu potřebný počet označených hlasovacích lístků určených ke sčítání přednostních hlasů,
 - posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče,
 - rozhodne o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
 - sečte všechny platné hlasovací lístky, zařazené do dalšího sčítání, tím zjistí celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, dále je rozdělí podle jednotlivých volebních stran a pro každou zvlášť je spočítá, tím zjistí počet platných hlasů, odevzdaných pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku,
 - z platných hlasovacích lístků zjistí počet přednostních hlasů, odevzdaných pro jednotlivé kandidáty; jsou-li na platném hlasovacím lístku zakroužkována více než čtyři pořadová čísla, k přednostním hlasům nepřihlíží a to bez ohledu na to, že volič zakroužkoval i odvolaného nebo odstoupivšího kandidáta, hlas pro volební stranu však započte,
 - v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušení nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů a počty hlasů pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku, počet přednostních hlasů pro jednotlivé kandidáty, v samostatné příloze stručný obsah oznámení a stížností, podaných okrskové volební komisi a usnesení, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise, pokud některý člen podpis odepre, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.
- Při zjišťování výsledku voleb do Poslanecké sněmovny Český statistický úřad
- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecního ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí celkové výsledky hlasování v jednotlivých

- volebních obvodech, vyhotoví zápis o výsledku voleb ve volebním obvodě a předá ho ve dvou stejnopisech neprodleně registračnímu úřadu,
- v zápisu o výsledcích voleb ve volebním obvodu uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu, počet kandidátů na kandidátních listinách jednotlivých volebních stran (bez odvolaných a odstoupivších kandidátů a kandidátů, kteří zemřeli) a počet přednostních hlasů pro jednotlivé kandidáty; zápis o výsledku voleb ve volebním obvodě podepíše ředitel krajského úřadu, určený zaměstnanec registračního úřadu a pověřený zaměstnanec Českého statistického úřadu; jeden stejnopis předá registrační úřad neprodleně Českému statistickému úřadu, druhý uschová,
 - po podepsání všech obvodních zápisů o výsledcích voleb zjistí celkový počet platných hlasů, odevzdaných pro všechny volební strany ve všech volebních obvodech, vydělí ho počtem poslanců a výsledek zaokrouhlí na jednotky; toto číslo je republikovým mandátovým číslem; republikovým mandátovým číslem postupně v rámci jednotlivých volebních obvodů dělí celkový počet platných hlasů odevzdaných pro všechny volební strany ve volebním obvodu, celá část podílu (nezaokrouhluje se) je počtem mandátů, připadajících tomuto volebnímu obvodu; jestliže takto nebyly rozděleny volebním obvodům všechny mandáty, případnou zbylé mandáty postupně těm volebním obvodům, které vykazují nejvyšší zbytky po dělení platných hlasů republikovým mandátovým číslem; při rovnosti zbytků rozhoduje o přidělení mandátu losování Českého statistického úřadu,
 - dále zjistí, které volební strany získaly tolik platných hlasů, že to činí alespoň 5% z celkového počtu platných hlasů na úrovni celé České republiky (v případě dvoučlenných koalic 10 %, tříčlenných 15 %, resp. čtyř a více členných 20 %); každá volební strana, která splnila výše uvedené kvórum na úrovni celé České republiky, postupuje do skrutinia, ve kterém se rozdělují mandáty v rámci jednotlivých volebních obvodů; pokud by však nepostoupily alespoň dvě volební strany, sníží se postupové kvórum o 1 % (v případě koalic z 10 na 6, z 15 na 8 a z 20 na 10%) a dále se hodnota kvóra snižuje vždy o 1%, dokud není podmínka postupu alespoň dvou volebních stran do skrutinia splněna; k platným hlasům pro volební strany, které do skrutinia nepostoupily, se nadále nepřihlíží,
 - ve skrutiniu rozděljuje mandáty přidělené jednotlivým volebním obvodům volebním stranám, které do něj po splnění kvóra postoupily; počet platných hlasů pro každou z postupujících volebních stran se v rámci volebního obvodu postupně dělí čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším, podíly se uvádějí na 2 desetinná místa se zaokrouhlením nahoru; pro každou volební stranu se vypočte tolik podílů, kolik kandidátů bylo uvedeno na jejím hlasovacím lístku, tento počet se však sníží o kandidáty, kteří se vzdali kandidatury nebo byli odvoláni, případně zemřeli; všechny vypočtené podíly se seřadí sestupně podle velikosti a uvede se seznam tolika podílů počínaje nejvyšším, kolik mandátů se ve volebním obvodu rozděljuje; v případě rovnosti 2 a více podílů v této řadě je pro stanovení jejich pořadí rozhodující celkový počet platných hlasů pro volební stranu, a je-li i ten shodný, rozhodne o pořadí podílu losování Českého statistického úřadu; zároveň s hodnotou podílu se uvede i označení volební strany, které tento podíl náleží; za každý podíl uvedený v seznamu podle předchozího ustanovení, případně volební straně 1 mandát; volební stranou získané mandáty se přidělují jejím kandidátům v pořadí, v jakém jsou uvedeni na hlasovacím lístku (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých); pokud však některý z kandidátů získal tolik přednostních

hlasů, že to činí alespoň 5% z počtu platných hlasů pro tuto volební stranu ve volebním obvodu, získá mandát přednostně tento kandidát, je-li takových kandidátů více a volební strana získala více mandátů, mandáty se jim přidělují přednostně postupně v pořadí podle nejvyššího počtu přednostních hlasů – je-li tento počet stejný, přidělí se jim mandát v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku; kandidátům, kteří nesplnili podmínku pro přednostní přidělení mandátu, případnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku,

- nezvolení kandidáti volební strany, která získala alespoň 1 mandát v rámci volebního obvodu, se stávají náhradníky; pro stanovení jejich pořadí se postupuje obdobně jako při přidělování mandátů,
- po provedení skrutinia vyhotoví zápis o výsledku voleb do Poslanecké sněmovny, ve kterém uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, počet kandidátů na kandidátních listinách jednotlivých volebních stran (bez odvolaných, odstoupivších a zemřelých kandidátů) podle volebních obvodů, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu za celou Českou republiku a podle volebních obvodů, hodnotu republikového mandátového čísla a počty mandátů, přidělených jednotlivým volebním obvodům, celkový počet mandátů pro jednotlivé volební strany, seznam zvolených poslanců a seznam náhradníků s údaji o počtu přednostních hlasů, a předá ho Státní volební komisi.

4.6. Osvědčení o zvolení poslancem Poslanecké sněmovny

Státní volební komise vydá kandidátům zvoleným za poslance Poslanecké sněmovny do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb osvědčení.

Věcný záměr předpokládá v zásadě stejnou právní úpravu, jaká je uvedena ve stávajícím volebním zákoně.

4.7. Nastupování náhradníků za poslance Poslanecké sněmovny

Uprázdnil-li se mandát poslance, nastupuje náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, podané ve volebním obvodu, v němž byl kandidován poslanec, jehož mandát se uprázdnil, a to v pořadí podle výsledků voleb. Náhradník získává mandát poslance dnem následujícím po dni, v němž zanikl mandát poslance, za něhož náhradník nastupuje. Není-li náhradníka téže volební strany, zůstane mandát až do konce volebního období uprázdněn.

Byly-li politická strana nebo politické hnutí tvořící volební stranu zrušeny, náhradník nenastupuje a mandát zůstane uprázdněn do konce volebního období. Jde-li však o koalici, nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo politickým hnutím, které bylo zrušeno, a mandát získává další náhradník z jiné politické strany nebo politického hnutí sdruženého v koalici.

Byla-li činnost politické strany nebo politického hnutí nebo některé politické strany nebo politického hnutí tvořícího koalici pozastavena, po dobu pozastavení činnosti zůstává mandát uprázdněn a náhradník nenastupuje.

Nastoupení náhradníka vysloví Poslanecká sněmovna do 15 dnů po dni, ve kterém zanikl mandát poslance, nebo v případě pozastavení činnosti politického subjektu do 15 dnů po dni, ve kterém byla obnovena činnost politické strany nebo politického hnutí. Dojde-li namísto obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí k jejímu zrušení a je-li tato politická strana nebo politické hnutí součástí koalice, postupuje Poslanecká sněmovna podle již zmíněného postupu pro koalice. Poslanecká sněmovna předá náhradníkovi osvědčení o tom, že se stal poslancem a kterým dnem se jím stal.

Okamžik nastupování náhradníka se navrhuje sjednotit se způsobem obvyklým při dalších druhých volb. To si však vyžádá novelu zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

4.8. Příspěvek na úhradu volebních nákladů ve volbách do Poslanecké sněmovny

Volební straně, která ve volbách získala nejméně 1% z celkového počtu platných hlasů, bude za každý odevzdaný hlas ze státního rozpočtu uhrazeno 30 Kč.

Pro zjištění nároku na příspěvek na úhradu volebních nákladů a stanovení jeho výše u politické strany a politického hnutí, které jsou členy koalice, je rozhodující dohoda o podílu členů koalice na volebním výsledku. Není-li taková dohoda uzavřena, nebo není-li ve stanovené lhůtě doručena Ministerstvu financí, dělí se volební výsledek rovným dílem. Politická strana a politické hnutí doručí Ministerstvu financí dohodu o podílu členů koalice do posledního dne lhůty pro registraci kandidátních listin.

Český statistický úřad sdělí Ministerstvu financí údaje o počtu platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé volební strany.

Pro politické strany a politická hnutí stojící mimo Parlament je příspěvek na úhradu volebních nákladů jediným zdrojem navázaným na státní rozpočet. Výplata příspěvku na úhradu volebních nákladů slouží jako nástroj zajišťující stranám možnost prezentace. Předcházející úpravy podmínek pro získání tohoto příspěvku pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky již dvakrát zrušil Ústavní soud s tím, že tato vazba zasahuje do rovnosti šancí politických stran. V závěru pak soud podotknul, že je věcí úvahy zákonodárců, zda má být pro volby do Poslanecké sněmovny při existenci volebních kaucí ponechána též i určitá hranice, kupř. kolem 1 % získaných hlasů, jako důkaz vážnosti volebních úmyslů stran. Navrhuje se proto sjednocení právní úpravy příspěvku na úhradu volebních nákladů ve volbách do Poslanecké sněmovny s úpravou pro volby do Evropského parlamentu. Rozšiřuje se tak okruh volebních stran, které jsou potenciálními adresáty tohoto příspěvku, dosud bylo podmínkou získání 1,5 % z celkového počtu platných hlasů. Na druhé straně se snižuje částka poskytovaná za každý odevzdaný hlas, která činila podle stávající úpravy 100 Kč. Snižování „příspěvku za hlas“ je i jedním z cílů, které si s ohledem na nezbytnost úspor finančních prostředků ze státního rozpočtu, vytyčila vláda ve svém Programovém prohlášení.

Nově se navrhuje upravit postup při rozdělení a vyplacení příspěvku volební straně typu koalice (shodně viz bod II. B.1., 1.9.)

4.9. Předčasné volby do Poslanecké sněmovny

Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se předčasné volby.

Při jejich konání se postupuje podle ustanovení týkajících se voleb do Poslanecké sněmovny obdobně, s výjimkou stanovených lhůt, hlasování poštou a dodání hlasovacích lístků voličům.

Ústava ve svém Čl. 17 odst. 2 stanoví, že byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do 60 dnů po jejím rozpuštění.

Nedojde-li ke změně tohoto ustanovení Ústavy, není možno při konání předčasných voleb do Poslanecké sněmovny použít lhůt stanovených pro konání řádných voleb do Poslanecké sněmovny, které vycházejí z toho, že řádné volby vyhláší prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Při předčasných volbách do Poslanecké sněmovny se proto bude postupovat podle lhůt zkrácených, které volební zákoník upraví.

V případě konání předčasných voleb nelze hlasovat poštou. Nezbytnost této výjimky je dána tím, že menší časový prostor pro přípravu předčasných voleb do Poslanecké sněmovny neumožňuje hlasování poštou organizačně technicky zabezpečit (blíže viz odůvodnění k bodu A.6., 6.1.). Z téhož důvodu nebudou hlasovací lístky dodávány voličům předem, ale obdrží je až ve volebních místnostech, pokud si je nevyzvednou v zákonem uvedené lhůtě u obecního úřadu pro případ, kdy chtějí hlasovat přede dnem voleb uložením hlasovacího lístku u obecního úřadu.

5. Volby do zastupitelstev krajů

5.1. Náležitosti kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev krajů

Kandidátní listina obsahuje

- název kraje,
- název volební strany a pokud jde o koalici, její složení s uvedením názvu politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; v případě politické strany a politického hnutí musí název volební strany odpovídat názvu, pod jakým je zaregistrována,
- jméno a příjmení kandidáta, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce uvedený název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti; je-li volební stranou koalice, název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,
- pořadí kandidáta na kandidátní listině vyjádřené pomocí arabské číslice,
- jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu,
- podpis zmocněnce volební strany,

- jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jménem politické strany nebo politického hnutí; v případě koalice jména a příjmení, označení funkcí a podpisy všech osob oprávněných jednat jménem všech politických stran a politických hnutí, které ji tvoří.

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do zastupitelstva kraje, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do zastupitelstva kraje a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé. Na prohlášení kandidát dále uvede adresu místa svého trvalého pobytu a datum narození.

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše o pět kandidátů více než kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva kraje podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Náležitosti kandidátní listiny, tak jako v dosavadní právní úpravě, budou upraveny taxativně. Přílohu ke kandidátní listině bude tvořit stejně jako dosud prohlášení kandidáta, kde kandidát ovšem nebude uvádět své rodné číslo, ale pouze datum narození, které je pro účely prohlášení dostačující, adresu místa trvalého pobytu a text prohlášení. Tyto údaje jsou součástí přílohy z důvodu ochrany osobních dat kandidáta, neboť údaje z kandidátní listiny se následně po její registraci stávají náležitostmi hlasovacího lístku, který je poté veřejně přístupnou listinou.

5.2. Hlasovací lístky pro volby do zastupitelstev krajů

Registrační úřad vylosuje čísla, kterými budou pro volby do zastupitelstev krajů označeny hlasovací lístky volebních stran, poté, co uplyne lhůta pro podání návrhu k soudu, v případě, že probíhá soudní přezkum, co nabudou právní moci rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Vylosovaná čísla hlasovacích lístků zveřejní na úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Výsledek losování sdělí Českému statistickému úřadu.

Hlasovací lístek se tiskne samostatně pro každou volební stranu.

Na každém hlasovacím lístku musí být uveden název kraje, číslo vylosované registračním úřadem, nezkrácený název volební strany, u koalice je nutné uvést, která politická strana nebo politické hnutí ji tvoří. U kandidáta musí být uvedeno jméno, příjmení, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, obec trvalého pobytu, pořadí označené arabskými číslicemi a v oficiální zkratce příslušnost k určité politické straně nebo politickému hnutí nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti, a u kandidáta koalice uvést, která politická strana nebo politické hnutí ho navrhlo.

Losování čísel, kterými budou označeny hlasovací lístky probíhá až poté, co nabudou právní moci všechna případná rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Nově se navrhuje, aby čísla, kterými budou označeny hlasovací lístky, losoval krajský úřad jako registrační úřad, obdobně jako je tomu v případě voleb do Senátu, kdy losování provede registrační úřad, kterým je pro tyto volby pověřený obecní úřad v sídle volebního obvodu.

Údaje o kandidátech z kandidátní listiny jsou obsaženy i na hlasovacích lístcích. To je také důvod, proč se navrhuje, aby již na kandidátní listině byl uváděn věk kandidáta ke dni voleb. Hlasovací lístky se tisknou samostatně pro každou volební stranu. Neumožňuje se sestavení zastupitelstva kraje voličem z kandidátů různých volebních stran, lze pouze přidělit přednostní hlasy některým z kandidátů na jedné kandidátní listině. Proto není důvod pro tisk všech volebních stran na jeden hlasovací lístek velkých rozměrů.

5.3. Způsob hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů

Volič vloží do úřední obálky 1 hlasovací lístek. Na hlasovacím lístku může zakroužkováním pořadového čísla nejvýše u 4 kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.

Voliči je umožněno provést na hlasovacím lístku tzv. „preferenční hlasování“, a to způsobem uvedeným výše. Tento způsob hlasování je upraven i v dosavadní právní úpravě.

5.4. Zjišťování výsledků voleb do zastupitelstev krajů

Při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise

- vyčlení za každou volební stranu potřebný počet označených hlasovacích lístků určených ke sčítání přednostních hlasů,
- posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče,
- rozhodne o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
- sečte všechny platné hlasovací lístky, zařazené do dalšího sčítání, tím zjistí celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, dále je rozdělí podle jednotlivých volebních stran a pro každou zvlášť je spočítá, tím zjistí počet platných hlasů odevzdaných pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku, z platných hlasovacích lístků zjistí počet přednostních hlasů odevzdaných pro jednotlivé kandidáty; jsou-li na platném hlasovacím lístku zakroužkována více než čtyři pořadová čísla, k přednostním hlasům se nepřihlíží, a to bez ohledu na to, že volič zakroužkoval i odvolaného nebo odstoupivšího, případně zemřelého kandidáta; hlas pro volební stranu se však započte,
- v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušení nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou a uložením u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů a počty hlasů pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku, počet přednostních hlasů pro jednotlivé kandidáty, v samostatné příloze stručný obsah oznámení a stížností, podaných okrskové volební komisi a usnesení, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise, pokud některý člen podpis odepře, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.

Při zjišťování výsledků voleb do zastupitelstev krajů Český statistický úřad

- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecného ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí celkové výsledky hlasování v jednotlivých krajích,
- stanovený počet mandátů v zastupitelstvu kraje rozděluje ve skrutiniu volebním stranám, které v rámci volebního obvodu získaly alespoň 5% z celkového počtu platných hlasů v kraji; k platným hlasům pro volební strany, které do skrutinia nepostoupily, se nadále nepřihlíží; počet platných hlasů pro každou z postupujících volebních stran se v rámci volebního obvodu postupně dělí čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším, podíly se uvádějí na 2 desetinná místa se zaokrouhlením nahoru; pro každou volební stranu se vypočte tolik podílů, kolik kandidátů bylo uvedeno na jejím hlasovacím lístku, tento počet se však sníží o kandidáty, kteří se vzdali kandidatury, byli odvoláni nebo zemřeli; všechny vypočtené podíly se seřadí sestupně podle velikosti a uvede se seznam tolika podílů počínaje nejvyšším, kolik členů zastupitelstva se volí, v případě rovnosti 2 a více podílů v této řadě je pro stanovení jejich pořadí rozhodující celkový počet platných hlasů pro tuto volební stranu, a je-li i ten shodný, rozhodne o pořadí podílu losování Českého statistického úřadu, zároveň s hodnotou podílu se uvede i označení volební strany, které tento podíl náleží; za každý podíl uvedený v seznamu podle předchozího ustanovení, případně volební straně 1 mandát,
- volební stranou získané mandáty přiděluje jejím kandidátům v pořadí, v jakém jsou uvedeni na hlasovacím lístku (s výjimkou odvolaných, odstoupivších nebo zemřelých); pokud však některý z kandidátů získal tolik přednostních hlasů, že to činí alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů pro tuto volební stranu, získá mandát přednostně tento kandidát, je-li takových kandidátů více a volební strana získala více mandátů, mandáty se jim přidělují přednostně postupně v pořadí podle nejvyššího počtu přednostních hlasů, je-li tento počet stejný, přidělí se jim mandát v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku; kandidátům, kteří nesplnili podmínku pro přednostní přidělení mandátu, případnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku, nezvolení kandidáti volebních stran, které získaly alespoň 1 mandát, se stávají náhradníky, pro stanovení jejich pořadí se postupuje obdobně jako při přidělování mandátů,
- jestliže by celkový počet rozdělených mandátů byl menší než polovina počtu členů zastupitelstva, který měl být zvolen, ke zvolení zastupitelstva kraje nedojde; volebním stranám postoupivším do skrutinia může připadnout nejvýše tolik mandátů, kolik mají kandidátů (kromě odvolaných a odstoupivších, případně zemřelých),
- v zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva kraje uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, počet kandidátů na kandidátních listinách jednotlivých volebních stran (bez odvolaných, odstoupivších a zemřelých kandidátů), celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu, seznam zvolených kandidátů a seznam náhradníků s údaji o počtu přednostních hlasů; zápis o výsledku voleb do zastupitelstva kraje vyhotovený Českým statistickým úřadem v 2 stejnopisech podepíše ředitel krajského úřadu, určený zaměstnanec registračního úřadu a pověřený zaměstnanec Českého statistického úřadu, jeden stejnopis předá registrační úřad neprodleně Českému statistickému úřadu, druhý uschová,
- po podepsání zápisů ve všech volebních obvodech zpracuje zápis o výsledcích voleb do zastupitelstev krajů a předá ho Státní volební komisi; v tomto zápisu uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro

hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu podle volebních obvodů, počet mandátů pro jednotlivé volební strany podle volebních obvodů.

5.5. Informování o výsledku voleb do zastupitelstev krajů

Registrační úřad informuje o výsledku voleb do zastupitelstva kraje na úřední desce krajského úřadu, a to vyvěšením zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva kraje, bezodkladně po jeho odsouhlasení a podepsání. Státní volební komise vyhláší a uveřejňuje celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů ve Sbírce zákonů.

Registrační úřad, kterým je pro tyto volby krajský úřad, zajistí pro kraj, pro který registroval kandidátní listiny, informaci o výsledku voleb. Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů vyhlásí Státní volební komise; až od tohoto vyhlášení plynou lhůty pro soudní přezkum.

5.6. Osvědčení o zvolení členem zastupitelstva kraje

Registrační úřad vydá kandidátům zvoleným za členy zastupitelstva kraje do 1 měsíce od uveřejnění výsledku voleb Státní volební komisí osvědčení o tom, že byli druhým dnem voleb zvoleni. V případě, že soud shledá oprávněným návrh na neplatnost volby kandidáta, vydá registrační úřad osvědčení o zvolení členem zastupitelstva kraje kandidátovi následujícímu v pořadí podle výsledků voleb, a to do 7 dnů od právní moci soudního rozhodnutí. Přitom postupuje obdobně jako při nastupování náhradníka (viz. bod 5.8.)

Ustanovení upravuje vydávání osvědčení zvolenému členu zastupitelstva kraje jako úkon deklaratorní, tudíž tuto skutečnost pouze stvrzující.

Nově se navrhuje institut ověření volby člena zastupitelstva kraje z důvodu, zda splňuje podmínky volitelnosti do zastupitelstva kraje. V této souvislosti bude třeba novelizovat zákon o krajích a zákon o hlavním městě Praze, ve kterých bude tento institut popsán.

5.7. Vznik a zánik mandátu člena zastupitelstva kraje

Mandát člena zastupitelstva kraje vzniká zvolením. Ke zvolení dojde ukončením hlasování.

Mandát člena zastupitelstva kraje zaniká

- dnem voleb, popřípadě dnem nových voleb do zastupitelstva kraje,
- písemným odmítnutím složení slibu člena zastupitelstva kraje nebo složením slibu s výhradou,
- dnem, kdy hejtman kraje obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva kraje na jeho mandát; dnem, kdy hejtman kraje podá rezignaci na zasedání zastupitelstva kraje, rezignaci nelze vzít zpět,
- úmrtím člena zastupitelstva kraje.

Kromě těchto případů zaniká mandát člena zastupitelstva kraje okamžikem, kdy to vysloví příslušné zastupitelstvo kraje z důvodu

- neslučitelnosti funkce podle zvláštního právního předpisu,
- ztráty volitelnosti.

V těchto případech musí zastupitelstvo kraje na nejbližším zasedání vyslovit zánik mandátu. Pokud tak neučiní požádá ministr vnitra neprodleně o svolání mimořádného zasedání zastupitelstva kraje, které se uskuteční nejpozději do 30 dnů od doručení jeho žádosti. Není-li zániku mandátu dosaženo na tomto mimořádném zasedání zastupitelstva kraje, zaniká mandát člena zastupitelstva kraje dnem, kdy to vysloví ministr vnitra.

V případě neslučitelnosti funkcí podle zvláštního právního předpisu, která nastane okamžikem zvolení členem zastupitelstva kraje, nevysloví příslušné zastupitelstvo kraje zánik mandátu na ustavujícím zasedání, ale umožní takto zvolenému členu zastupitelstva kraje, aby po ustavujícím zasedání učinil právní úkon směřující k odstoupení z funkce, která je důvodem neslučitelnosti, nebo ke skončení pracovního poměru, který je důvodem neslučitelnosti. Pokud člen zastupitelstva kraje nepředloží do tří měsíců po ustavujícím zasedání příslušnému zastupitelstvu kraje doklad o tom, že důvod neslučitelnosti funkcí pominul, zastupitelstvo kraje na nejbližším zasedání vysloví zánik mandátu. Pokud tak neučiní zastupitelstvo kraje, činí opatření shora uvedená ministr vnitra. V průběhu volebního období zastupitelstva kraje (tj. po ustavujícím zasedání) se postupuje obdobně s tím, že člen zastupitelstva kraje, který nastoupil na uprázdněný mandát, učiní shora uvedené úkony v návaznosti na nejbližší zasedání zastupitelstva kraje.

Usnesení zastupitelstva kraje a rozhodnutí ministra vnitra ve věci vyslovení zániku mandátu se neprodleně doručí tomu, kdo je proti rozhodnutí oprávněn domáhat se ochrany u soudu.

Navrhuje se úprava okamžiku vzniku mandátu člena zastupitelstva kraje obdobně jako je tomu v dosavadní právní úpravě. Rozhodným okamžikem pro vznik mandátu je ukončení hlasování v den voleb. Oproti stávající právní úpravě se navrhuje zánik mandátu člena zastupitelstva kraje již prvním dnem voleb. Koncepte zániku mandátu ukončením hlasování sice zaručuje „kontinuitu“ obsazení mandátů, ale přináší i možnost různých aplikačních problémů. Jedním z problémů je výpočet odměny členovi zastupitelstva, jehož mandát končí. Významným problémem je i skutečnost, že člen zastupitelstva může vykonávat svůj mandát po celou dobu jeho trvání, což znamená, že zasedání zastupitelstva může probíhat i ve dnech voleb v době hlasování. Ukončení takového zasedání by mělo být totožné s ukončením hlasování, ale nelze samozřejmě vyloučit drobné časové odchylky, což může vést ke zpochybnění přijatých usnesení. Navrhované řešení sice znamená přerušování kontinuity obsazení mandátů a tedy neexistenci zastupitelstva po část druhého dne voleb, avšak odstraní se výše uvedené praktické problémy. V této souvislosti je nutno konstatovat, že ačkoli mandát vzniká novým členům zastupitelstva již zvolením, přesto nemohou díky různým zákonným podmínkám (viz § 39 odst. 1, § 42 odst. 1 zákona o krajích) tento mandát vykonávat a zastupitelstvo je tak sice formálně obsazené, ale prakticky nefunkční. Důvody zániku mandátu jsou uvedeny taxativně.

Doposud byla neslučitelnost funkcí člena zastupitelstva kraje upravena ve volebním zákoně. Navrhuje se, aby úprava neslučitelnosti funkcí zastupitelů byla přesunuta do zvláštních právních předpisů, neboť nesouvisí s organizačně technickým zabezpečením voleb. Z těchto důvodů se navrhuje zařadit tuto úpravu do zákona o krajích, upravujících postavení zastupitelů, obdobně jako je v případě poslanců a senátorů Parlamentu České republiky obsažena v Ústavě, jednacích řádech obou komor Parlamentu České republiky a dalších zákonech.

Zároveň se upřesňuje postup zastupitele vedoucí k ukončení funkce, která je neslučitelná s výkonem funkce člena zastupitelstva kraje (obdobně i v případě člena zastupitelstva obce).

5.8. Nastupování náhradníka za člena zastupitelstva kraje

Uprázdní-li se mandát v zastupitelstvu kraje, nastupuje za člena tohoto zastupitelstva náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to v pořadí podle výsledků voleb. Náhradník získává mandát člena zastupitelstva kraje dnem následujícím po dni, v němž zanikl mandát člena zastupitelstva kraje, za něhož náhradník nastupuje.

Ředitel krajského úřadu předá osvědčení členu zastupitelstva kraje do 15 dnů ode dne vzniku mandátu.

Není-li náhradníka téže volební strany, zůstane mandát až do konce volebního období uprázdněn.

Byly-li politická strana nebo politické hnutí tvořící volební stranu zrušeny, náhradník nenastupuje a mandát zůstane uprázdněn do konce volebního období. Jde-li však o koalici, nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo politickým hnutím, které bylo zrušeno, a mandát získává další náhradník z jiné politické strany nebo politického hnutí sdruženého v koalici.

Byla-li činnost politické strany nebo politického hnutí nebo některé politické strany nebo politického hnutí tvořícího koalici pozastavena, po dobu pozastavení činnosti zůstává mandát uprázdněn a náhradník nenastupuje.

Dojde-li k obnově činnosti politické strany nebo politického hnutí, ředitel krajského úřadu předá náhradníkovi osvědčení s datem, kdy došlo k obnově činnosti politické strany nebo politického hnutí.

V případě neslučitelnosti funkcí podle zvláštního právního předpisu, postupuje zastupitelstvo kraje podle 5.7. obdobně.

Postavení náhradníka zaniká

- dnem voleb, popřípadě dnem nových voleb do zastupitelstva kraje,
- dnem, kdy hejtman kraje obdrží písemné oznámení o odstoupení z postavení náhradníka; oznámení o odstoupení nelze vzít zpět,
- ztrátou volitelnosti,
- úmrtím náhradníka.

Vymezuje se okamžik, kdy náhradník z téže volební strany se stává členem zastupitelstva kraje po zániku mandátu člena zastupitelstva kraje. Není-li náhradník, zůstává mandát uprázdněn až do konce volebního období zastupitelstva kraje; to platí i pro případ zrušení anebo přechodně po dobu pozastavení činnosti politické strany, politického hnutí.

5.9. Dodatečné volby do zastupitelstev krajů

Nedosažuje-li souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva kraje, který má být volen, volby do zastupitelstva kraje se nekonají. V takovém případě ministr vnitra vyhlásí dodatečné volby do zastupitelstva kraje.

Nově se upravuje institut dodatečných voleb jako je tomu u voleb do zastupitelstev obcí. Dosavadní právní úprava konání dodatečných voleb neupravovala. Přestože při konání voleb do zastupitelstev krajů důvod pro konání dodatečných voleb zatím nenastal, je třeba jej legislativně ošetřit.

5.10. Opakované volby, opakované hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů

Opakované volby do zastupitelstva kraje se konají, pokud soud svým usnesením shledá oprávněným návrh na neplatnost voleb nebo počet získaných mandátů ve volbách nedosažuje alespoň poloviny počtu členů zastupitelstva kraje; v těchto případech ministr vnitra vyhlásí opakované volby do zastupitelstva kraje.

Opakované hlasování se koná, shledá-li soud opodstatněným návrh na neplatnost hlasování.

Navrhuje se úprava totožná dosavadní právní úpravě, tj. pro případ, že zastupitelstvo nebylo zvoleno z důvodů shora uvedených. Obdobně jako je tomu dosud se navrhuje stanovit povinnost ministrovi vnitra vyhlásit opakované volby do zastupitelstva kraje. Lhůta pro tento úkon je navržena v bodě 1.3. Obecná ustanovení.

Do zastupitelstva kraje se může konat též opakované hlasování; z jakých důvodů se hlasování opakuje a jaký je postup orgánů plnících úkoly na úseku voleb, je popsáno v Obecných ustanoveních a lhůty pro vyhlášení opakovaného hlasování do zastupitelstva kraje ministrem vnitra jsou navrženy v bodě 1.3. Obecná ustanovení.

Pouze z hlediska sjednocení terminologie se užívá pojmu opakované volby a opakované hlasování, což odpovídá současné právní úpravě - dodatečným volbám a dodatečnému hlasování.

5.11. Nové volby do zastupitelstev krajů

Nové volby do zastupitelstva kraje se konají v případě, že počet členů zastupitelstva kraje v témže volebním období se sníží o více než polovinu oproti počtu stanovenému zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a nejsou náhradníci na uprázdněný mandát za člena zastupitelstva kraje z kandidátní listiny téže volební strany.

Povinnost vyhlásit nové volby do zastupitelstva kraje se svěřuje ministru vnitra, který tak učiní na základě zaslání návrhu na vyhlášení nových voleb ředitelem krajského úřadu. Tento tak učiní ve lhůtě 30 dnů ode dne vzniku důvodu pro jejich vyhlášení.

V nových volbách jsou zastupitelé zvoleni pouze na zbytek volebního období.

V posledních 6 měsících volebního období zastupitelstva kraje se nové volby nekonají; návrh na vyhlášení nových voleb ředitel krajského úřadu nezasílá.

Navrhovaná úprava odpovídá dosavadní právní úpravě obsažené v zákoně o volbách do zastupitelstev krajů. Upravuje podmínky a oprávněný subjekt pro vyhlášení nových voleb do zastupitelstva kraje před uplynutím jeho volebního období.

Lhůty, které se uplatní při vyhlášení nových voleb do zastupitelstva kraje, jsou navrženy v bodě 1.3. Obecná ustanovení.

6. Volby do zastupitelstev obcí

6.1. Podpisová listina pro volby do zastupitelstev obcí

Pokud volební stranu tvoří nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí volební strana ke kandidátní listině podpisovou listinu.

Součástí podpisové listiny jsou očíslované podpisové archy, které obsahují tyto náležitosti

- v záhlaví podpisové listiny a na každém jejím očíslovaném podpisovém archu se uvede název volební strany, název obce, do kterého volební strana kandiduje, rok konání voleb a skutečnost, že podpisová listina je určena na podporu kandidatury uvedené volební strany,
- jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu voliče podporujícího kandidaturu volební strany, jeho vlastnoruční podpis a datum podpisu.

Volič podporující kandidaturu volební strany musí nejpozději v den podpisu podpisové listiny dosáhnout věku 18 let a adresa místa jeho trvalého pobytu se musí nacházet na území obce, do jejíhož zastupitelstva volební strana kandiduje; podpisovou listinu nemůže podepsat kandidát.

Potřebný počet podpisů voličů podporujících kandidaturu volební strany je stanoven výpočtem uvedeným v příloze k volebnímu zákoníku. Takto vypočtené číslo se zaokrouhluje na celé číslo směrem nahoru. Potřebný počet podpisů na podpisových listinách pro tento účel registrační úřad uveřejní nejpozději 85 dnů přede dnem voleb na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Předložení podpisové listiny u volební strany typu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí s nejméně tolika podpisy, kolik nejpozději 85 dnů přede dnem voleb stanoví registrační úřad podle počtu obyvatel obce, je, mimo jiné, nezbytnou podmínkou zaregistrování kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce. Na podpisovou listinu se bude moci podepsat každý volič, který má ke dni podpisu adresu místa trvalého pobytu na území obce, ve které kandiduje volební strana, kterou svým podpisem podporuje a který dosáhl věku nejméně 18 let, tedy i státní občan jiného státu, jemuž právo volit přiznává mezinárodní smlouva, již je Česká republika vázána. Je nerozhodné, zda takový volič požádal o zápis do seznamu voličů. Toto opatření se navrhuje z důvodu, aby nadále nevznikaly pochybnosti o platnosti podpisu podporovatele, pokud se např. po podepsání na podpisovou listinu přestěhuje do jiné obce.

6.2. Náležitosti kandidátní listiny pro volby do zastupitelstev obcí

Kandidátní listina obsahuje

- název obce,
- označení volebního obvodu, pokud jsou volební obvody vytvořeny,
- název volební strany, označení o jaký typ volební strany jde a pokud jde o koalici, její složení s uvedením názvu politických stran a politických hnutí, které ji tvoří; v případě politické strany a politického hnutí musí název volební strany odpovídat názvu, pod jakým je zaregistrována; nezávislý kandidát kandiduje pod svým jménem a příjmením,
- jméno a příjmení kandidáta, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, které kandidát v době podání kandidátní listiny zastává, obec, v územně členěném statutárním městě městská část nebo městský obvod, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj, že kandidát je bez politické příslušnosti; je-li volební stranou koalice, uvede se název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo,
- pořadí kandidáta na kandidátní listině vyjádřené pomocí arabské číslice,
- jméno a příjmení zmocněnce volební strany s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu,
- podpis zmocněnce volební strany; podává-li kandidátní listinu nezávislý kandidát, připojí svůj podpis; kandidátní listina podaná sdružením nezávislých kandidátů musí být podepsána všemi kandidáty na ní uvedenými,
- je-li volební stranou politická strana nebo politické hnutí, jméno a příjmení, označení funkce a podpis osoby oprávněné jednat jejich jménem, popřípadě jménem organizační jednotky, je-li ustavena.

Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí ke kandidátní listině podpisovou listinu podle bodu 6. 1. Zvláštní ustanovení.

Ke kandidátní listině musí být dále přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do zastupitelstva obce, že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce a že údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou pravdivé. Na prohlášení kandidát dále uvede adresu místa, kde je přihlášen k trvalému pobytu, a datum narození.

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Jsou-li pro volby do zastupitelstva obce vytvořeny volební obvody, může volební strana na kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v tomto volebním obvodu voleno. V obcích, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce, volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše

- a) 9 kandidátů, má-li se volit 7 členů zastupitelstva obce,
- b) 8 kandidátů, má-li se volit 6 členů zastupitelstva obce,
- c) 7 kandidátů, má-li se volit 5 členů zastupitelstva obce.

Stanovují se náležitosti kandidátní listiny. Kandidátní listina je podkladem pro tisk hlasovacího lístku. Obsahuje údaje o typu volební strany včetně toho, které politické strany a politická hnutí ji tvoří, a základní informace o kandidátech jako je jméno, příjmení, věk ke dni voleb, zaměstnání či povolání, místo trvalého pobytu a politická příslušnost.

Konkrétní adresa místa, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu a datum jeho narození z důvodu ochrany dat kandidát uvádí v prohlášení, které se ke kandidátní listině přikládá.

V tomto prohlášení kandidát vyjadřuje souhlas se svoji kandidaturou, vyjadřuje se k otázce své volitelnosti a pravdivosti údajů na kandidátní listině.

Pro prokázání oprávněnosti k podání kandidátní listiny se pro statutární orgán politické strany, politického hnutí a jejich koalic stanovuje povinnost, aby kandidátní listinu podepsali; v případě, že mají ustaveny organizační jednotky, což vyplývá ze stanov politické strany a politického hnutí, podepisuje ji, s ohledem na velký počet kandidátních listin, ten, kdo je oprávněn jednat za tuto jednotku. Dále se jednoznačně stanovují podmínky určení zmocněnce volební strany. Jeho postavení, závaznost jím provedených úkonů, vznik a zánik jeho postavení je upraveno v Obecných ustanoveních.

6.3. Hlasovací lístky pro volby do zastupitelstev obcí

Registrační úřad stanoví losem pořadí volebních stran na hlasovacím lístku poté, co uplyne lhůta pro podání návrhu k soudu, v případě, že probíhá soudní přezkum, co nabudou právní moci rozhodnutí soudu ve věci registrace kandidátní listiny. Výsledek losování uveřejní na úřední desce registračního úřadu a sdělí Českému statistickému úřadu.

V záhlaví hlasovacího lístku se uvede název obce, počet členů zastupitelstva obce, který má být zvolen; jsou-li vytvořeny volební obvody, označení volebního obvodu a namísto celkového počtu členů zastupitelstva obce počet členů zastupitelstva, který má být zvolen v daném volebním obvodu.

Pro volby do zastupitelstev územně členěných statutárních měst jsou hlasovací lístky pro rozlišení od hlasovacích lístků pro volby do zastupitelstev městských částí a městských obvodů označeny na levém okraji svislým barevným pruhem.

Kandidáti volební strany, jejíž kandidátní listina byla pro volby do zastupitelstva dané obce zaregistrována, jsou uvedeni na společném hlasovacím lístku v pořadí určeném volební stranou, a to v samostatných zarámovaných sloupcích. Sloupce jsou umístěny vedle sebe; není-li to pro počet volebních stran možné, mohou pokračovat v následující řadě a na druhé straně hlasovacího lístku. Každý sloupec je nadepsán názvem, označením typu volební strany (u nezávislého kandidáta se název volební strany neuvádí) a vylosovaným pořadovým číslem volební strany. U koalice je nutné uvést, která politická strana nebo politické hnutí ji tvoří. Hlasovací lístky pro volby do příslušného zastupitelstva s formátem větším než A4 se tisknou oboustranně.

U každého kandidáta se uvede jeho jméno, příjmení, věk ke druhému dni voleb, jedno zaměstnání či povolání, obec, v územně členěném statutárním městě městská část nebo městský obvod, ve které je kandidát přihlášen k trvalému pobytu, v oficiální zkratce příslušnost k určité politické straně nebo politickému hnutí nebo skutečnost, že kandidát je bez politické příslušnosti. Je-li volební stranou koalice politických stran a politických hnutí, uvede se navíc označení politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo. Před jménem kandidáta se umístí pořadové číslo kandidáta označené arabskou číslicí.

Pro volby do zastupitelstva obce se tiskne jeden hlasovací lístek. S ohledem na požadavky volebních stran zásadně tisknout hlasovací lístky jednostranně, což nadbytečně zvětšovalo formáty tištěných

hlasovacích lístků a zvyšovalo volební náklady, stanoví se jednoznačně podmínka velikosti hlasovacích lístků, za které se již tento lístek tiskne oboustranně. Jsou stanoveny náležitosti hlasovacího lístku tak, aby byla zajištěna informovanost voličů o volebních stranách i o jejich kandidátech – navíc se tedy na hlasovacím lístku uvádí typ volební strany.

6.4. Způsob hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí

Volič může dát hlas nejvýše tolika kandidátům, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno, popř. kolik členů zastupitelstva obce má být v daném volebním obvodu zvoleno. Na hlasovacím lístku může zakroužkovat pořadové číslo toho kandidáta, pro kterého hlasuje, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran. Volič může na hlasovacím lístku zakroužkovat vylosované číslo nejvýše jedné volební strany. Zároveň může zakroužkovat pořadové číslo dalších kandidátů, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Takto volí předně jednotlivě označené kandidáty, dále tolik kandidátů označené volební strany, kolik činí rozdíl počtu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni, a označených jednotlivých kandidátů, a to v pořadí, v němž jsou kandidáti označené volební strany uvedeni v jejím sloupci.

Po takto provedené úpravě hlasovacího lístku jej volič vloží do úřední obálky. V územně členěných statutárních městech volič vloží hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva územně členěného statutárního města a hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části do jedné úřední obálky.

Způsob hlasování zajišťuje voliči možnost vybrat kandidáty, pro které hlasuje, bez ohledu na to, za jakou volební stranu kandidují. Volič může na hlasovacím lístku označit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno. Preferenční hlasy, tak jako např. při volbách do Poslanecké sněmovny, se s ohledem na možnost volby jednotlivých kandidátů nedávají.

Označením kandidátů z jednotlivých volebních stran volič rozhoduje o složení zastupitelstva obce, respektive o jednotlivých jeho členech. Z důvodu zavedení jednotného postupu hlasování pro voliče u všech druhů voleb se navrhuje změnit způsob označování volební strany a jednotlivých kandidátů tak, aby křížkování v rámečku před názvem volební strany, popř. před jménem kandidáta, bylo nahrazeno kroužkováním vylosovaného pořadového čísla volební strany, popř. pořadového čísla kandidáta.

Je upraveno i hlasování v územně členěných statutárních městech. V těchto městech se volí zároveň zastupitelstvo města i zastupitelstvo městské části nebo městského obvodu. Hlasovací lístky jsou odlišeny barevným pruhem a pro zjednodušení se vkládají do jedné úřední obálky.

6.5. Zjišťování výsledků voleb do zastupitelstev obcí

Při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku okrsková volební komise

- vyčlení hlasovací lístky, určené ke sčítání hlasů pro jednotlivé kandidáty a volební strany,
- posoudí platnost hlasovacího lístku a hlasu voliče,

- rozhoduje o platnosti poškozeného hlasovacího lístku,
- započte hlasy pro jednotlivé kandidáty a volební strany tak, že jsou-li označeni pouze jednotliví kandidáti, započte hlas každému označenému kandidátovi (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých), je-li označena pouze volební strana, započte hlas tolika jejím kandidátům, kolik členů zastupitelstva se volí, a to v pořadí, v němž jsou uvedeni na hlasovacím lístku (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých), jsou-li označeni jednotliví kandidáti i volební strana (a nejde-li o označení kandidátů této označené volební strany), započte hlas nejprve všem jednotlivě označeným kandidátům (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých) a poté tolika kandidátům označené volební strany, kolik činí rozdíl mezi počtem volených členů zastupitelstva a počtem kandidátů, kterým byl započten hlas jednotlivě (opět s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých), zbývající hlasy započte kandidátům označené volební strany v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých), při tom nepřihlíží k případnému označení kandidátů označené volební strany,
- po započtení hlasů pro jednotlivé kandidáty zapíše počty hlasů pro kandidáty do vyčleněného hlasovacího lístku a sečte počty hlasů pro jednotlivé kandidáty v rámci každé volební strany; tento součet je celkovým počtem platných hlasů pro volební stranu,
- v zápisu o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku uvede identifikaci volebního okrsku, dobu počátku a ukončení hlasování, popř. jeho odročení, přerušeni nebo prodloužení, příp. použití přenosné volební schránky, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti, a počet voličů, kterým byly dodány obecním úřadem úřední obálky pro hlasování poštou a uloženi u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek ve volebním okrsku, celkový počet platných hlasů ve volebním okrsku, celkové počty platných hlasů pro jednotlivé volební strany ve volebním okrsku, celkové počty platných hlasů pro jednotlivé kandidáty ve volebním okrsku a celkový počet platných hlasovacích lístků ve volebním okrsku, v samostatné příloze stručný obsah oznámení a stížností, podaných okrskové volební komisi a usnesení, která k nim tato komise přijala včetně jejich stručného odůvodnění, údaje o celkových počtech platných hlasů pro volební strany a jejich kandidáty se uvádějí na přiložených předem vyčleněných a označených hlasovacích lístcích; zápis vyhotovuje ve dvou stejnopisech a je schválen, je-li podepsán nadpoloviční většinou přítomných členů okrskové volební komise; pokud některý člen podpis odepre, uvedou se důvody v samostatné příloze k zápisu.

Při zjišťování výsledků voleb do zastupitelstev obcí Český statistický úřad

- na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků podle obecního ustanovení o zpracování výsledků hlasování zjistí výsledky voleb do zastupitelstva obce,
- zjistí za každé volené zastupitelstvo, a bylo-li vytvořeno více volebních obvodů, pak pro každý obvod samostatně, celkový počet platných hlasů pro každou volební stranu a pro její kandidáty; zjistí celkový počet platných hlasů pro všechny volební strany a která z nich získala méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů volební strany, k té se při dalším zjišťování výsledků voleb nepřihlíží; byla-li podána 1 kandidátní listina, k hranici 5 % se nepřihlíží, nepostoupí-li alespoň 2 volební strany, případně bude celkový počet přidělených mandátů menší než 5, procentní hranice se do splnění této podmínky postupně snižuje; počet platných hlasů pro každou volební stranu dělí postupně čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším, podíly se uvádějí na 2 desetinná místa se zaokrouhlením nahoru; vypočte tolik podílů, kolik kandidátů bylo uvedeno u této volební strany na hlasovacím lístku, tento počet však sníží o kandidáty, kteří se vzdali kandidatury, byli odvoláni nebo zemřeli; všechny vypočtené podíly seřadí sestupně podle

- velikosti a uvede seznam tolika podílů počínaje nejvyšším, kolik členů zastupitelstva se volí, v případě rovnosti 2 a více podílů v této řadě je pro stanovení jejich pořadí rozhodující celkový počet platných hlasů pro tuto volební stranu, a je-li i ten shodný, rozhodne o pořadí podílu losování Českého statistického úřadu; zároveň s hodnotou podílu uvede i označení volební strany, které tento podíl náleží; za každý podíl uvedený v seznamu podle předchozího postupu připadne volební straně 1 mandát,
- volební stranou získané mandáty přiděluje jejím kandidátům v pořadí, v jakém jsou uvedeni na hlasovacím lístku (s výjimkou odvolaných, odstoupivších a zemřelých); pokud však některý z kandidátů získal tolik platných hlasů, že to činí alespoň o 5 % více, než je průměrný počet platných hlasů pro jednoho kandidáta této volební strany, vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení, získá mandát přednostně tento kandidát, je-li takových kandidátů více a volební strana získala více mandátů, mandáty se jim přidělují přednostně postupně v pořadí podle nejvyššího počtu platných hlasů; je-li tento počet stejný, přidělí se jim mandát v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku; kandidátům, kteří nesplnili podmínku pro přednostní přidělení mandátu, připadnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku; nezvolení kandidáti volebních stran, které získaly alespoň 1 mandát, se stávají náhradníky; pro stanovení jejich pořadí se postupuje obdobně jako při přidělování mandátů; jestliže by celkový počet kandidátů na zaregistrovaných kandidátních listinách do zastupitelstva obce nedosahoval počtu 5 nebo počet rozdělených mandátů v zastupitelstvu obce celkem byl menší než 5 nebo polovina počtu členů zastupitelstva, který měl být zvolen, ke zvolení zastupitelstva obce nedojde,
 - v zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce uvede celkový počet volebních okrsků a počet volebních okrsků, ze kterých byly převzaty výsledky, počet volebních obvodů (pokud jich bylo vytvořeno více než jeden), celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet platných hlasů a počet platných hlasů pro každou volební stranu, celkový počet platných hlasů pro jednotlivé kandidáty, seznam zvolených kandidátů a seznam náhradníků s údaji o počtu platných hlasů podle volebních stran; zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce vyhotovený Českým statistickým úřadem ve 3 stejnopisech podepíše zaměstnanec registračního úřadu, a pověřený zaměstnanec Českého statistického úřadu; jeden stejnopis předá registrační úřad neprodleně Českému statistickému úřadu, druhý užije pro účely zveřejnění na úřední desce obce, již se týká, a třetí uschová,
 - po podepsání zápisů za všechna zvolená zastupitelstva obcí zpracuje zápis o výsledcích voleb za Českou republiku a předá ho Státní volební komisi; v tomto zápise uvede celkový počet zvolených zastupitelstev obcí, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamů voličů, celkový počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky ve volební místnosti a úřední obálky pro hlasování poštou a uložení u obecního úřadu, a počet odevzdaných úředních obálek, celkový počet zvolených členů zastupitelstev obcí podle volebních stran, seznam obcí, ve kterých volby neproběhly a obcí, v nichž bude vyhlášeno opakované hlasování z důvodu, že některá z okrskových volebních komisí v obci neodevzdala výsledky hlasování ve stanovené lhůtě.

Sjednouje se procento nezbytné pro posun kandidáta na kandidátní listině, obdobně jako je tomu v případě preferenčního hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů, do Poslanecké sněmovny a volbách do Evropského parlamentu.

Český statistický úřad vyhotoví zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce a po podepsání ho v listinné podobě a současně i v elektronické podobě předá registračnímu úřadu. Registrační úřad vyhlásí výsledky voleb zveřejněním zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce na úřední desce bezodkladně po jeho odsouhlasení a podepsání. Pověřený obecní úřad zároveň zajistí zveřejnění zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce na úřední desce obce, pro kterou byl registračním úřadem. Nově se proto navrhuje vyhotovení 3 stejnopisů zápisu o výsledku voleb. Třetí stejnopis by použil registrační úřad ke zveřejnění zápisu na úřední desce obecního úřadu obce, do jejíhož zastupitelstva proběhly volby. Tím by zároveň odpadla povinnost registračního úřadu vyhotovovat zvláštní dokument – seznam náhradníků podle jednotlivých volebních stran – a tento předat obci.

6.6. Informování o výsledku voleb do zastupitelstev obcí

Registrační úřad informuje o výsledku voleb do zastupitelstva své obce na úřední desce obecního úřadu bezodkladně po jeho odsouhlasení a podepsání; zároveň zajistí zveřejnění zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce na úřední desce obecního úřadu obce, pro kterou byl registračním úřadem.

Registrační úřad zajistí pro svou obec a jde-li o pověřený obecní úřad, i pro obce, pro které registroval kandidátní listiny, informaci o konkrétních výsledcích voleb v jednotlivých obcích. Celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí vyhlásí Státní volební komise; až od tohoto vyhlášení plynou lhůty pro soudní přezkum.

6.7. Osvědčení o zvolení členem zastupitelstva obce

Registrační úřad předá kandidátům zvoleným za členy zastupitelstva obce do 1 měsíce od uveřejnění výsledku voleb Státní volební komisí osvědčení o tom, že byli druhým dnem voleb zvoleni.

V případě, že soud shledá oprávněným návrh na neplatnost volby kandidáta, předá registrační úřad osvědčení o zvolení členem zastupitelstva obce kandidátovi následujícímu v pořadí podle výsledku voleb, a to do 7 dnů po právní moci soudního rozhodnutí. Přitom postupuje obdobně jako při nastupování náhradníka (viz. bod 6.9.).

Upravuje se vydávání osvědčení o zvolení členem zastupitelstva obce jako úkon deklaratorní, dokladující skutečnost, že kandidát se stal členem zastupitelstva obce. V návaznosti na rozhodování soudu o návrhu na neplatnost volby kandidáta je stanoven postup pro vydání osvědčení o zvolení v případě, kdy soud shledá návrh na neplatnost volby kandidáta oprávněným. Za registrační úřad vystupuje zaměstnanec s osvědčením o způsobilosti na úseku voleb. V souvislosti s provedením ověření volby, tj. to, zda zvolený zastupitel splňuje podmínky volitelnosti (např., zda do dne voleb získal trvalý pobyt v obci), bude třeba novelizovat zákon o obcích. Pokud podmínky volitelnosti splňovat do dne voleb nebude, nastupuje

náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to v pořadí podle výsledků voleb. To samé bude platit v případě, že dojde k úmrtí kandidáta od 48 hodin před volbami. Zastupitelstvo vydá osvědčení náhradníkovi z téže volební strany v pořadí podle výsledků voleb.

6.8. Vznik a zánik mandátu člena zastupitelstva obce

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením. Ke zvolení dojde ukončením hlasování.

Mandát člena zastupitelstva obce zaniká

- dnem voleb, popřípadě dnem nových voleb do zastupitelstva obce,
- písemným odmítnutím složení slibu člena zastupitelstva obce nebo složením slibu s výhradou,
- dnem, kdy starosta obdrží písemnou rezignaci člena zastupitelstva obce na jeho mandát; rezignaci nelze vzít zpět,
- dnem, kdy starosta podá rezignaci na zasedání zastupitelstva obce; rezignaci nelze vzít zpět,
- úmrtím člena zastupitelstva obce,
- dnem sloučení obcí nebo připojením obce k jiné obci.

Kromě těchto případů zaniká mandát člena zastupitelstva obce okamžikem, kdy to vysloví příslušné zastupitelstvo obce z důvodu

- neslučitelnosti funkce podle zvláštního právního předpisu,
- ztráty volitelnosti.

V těchto případech musí zastupitelstvo obce na nejbližším zasedání vyslovit zánik mandátu. Pokud tak neučiní, požádá ředitel krajského úřadu o svolání mimořádného zasedání zastupitelstva obce, které se uskuteční nejpozději 30 dnů od doručení jeho žádosti. Není-li zániku mandátu dosaženo na tomto mimořádném zasedání zastupitelstva obce, zaniká mandát člena zastupitelstva obce dnem, kdy to vysloví ředitel krajského úřadu.

V případě neslučitelnosti funkcí podle zvláštního právního předpisu, která nastane okamžikem zvolení člena zastupitelstva obce, nevysloví příslušné zastupitelstvo zánik mandátu na ustavujícím zasedání, ale umožní takto zvolenému členu zastupitelstva obce, aby po ustavujícím zasedání učinil právní úkon směřující k odstoupení z funkce, která je důvodem neslučitelnosti, nebo ke skončení pracovního poměru, který je důvodem neslučitelnosti. Pokud člen zastupitelstva obce nepředloží do 3 měsíců po ustavujícím zasedání příslušnému zastupitelstvu obce doklad o tom, že důvod neslučitelnosti pominul, zastupitelstvo obce na nejbližším zasedání vysloví zánik mandátu. Pokud tak neučiní zastupitelstvo obce, činí opatření shora uvedená ředitel krajského úřadu. V průběhu volebního období zastupitelstva obce (tj. po ustavujícím zasedání) se postupuje obdobně s tím, že člen zastupitelstva obce, který nastoupil na uprázdněný mandát, učiní shora uvedené úkony v návaznosti na nejbližší zasedání zastupitelstva obce.

Usnesení zastupitelstva obce a rozhodnutí ředitele krajského úřadu ve věci vyslovení zániku mandátu se neprodleně doručí tomu, kdo je proti rozhodnutí oprávněn domáhat se ochrany u soudu.

Upravuje se okamžik vzniku mandátu a den jeho zániku. Rozhodným okamžikem pro vznik mandátu je zvolení, tj. okamžik, kdy je ukončeno hlasování ve volební místnosti. Shodně se stávající právní úpravou se navrhuje zánik mandátu člena zastupitelstva obce dnem voleb (stejně

jako nově u voleb do zastupitelstva kraje). Důvody zániku jsou vymezeny taxativně.

Jestliže je podána rezignace na mandát, převezme ji starosta osobně; za převzetí se rovněž považuje její předání na podatelně obecního úřadu. Pokud zánik mandátu vyslovuje zastupitelstvo obce, je stanovena lhůta pro tento úkon. V případě nečinnosti zastupitelstva obce se otázka vyslovení zániku mandátu člena zastupitelstva obce svěřuje řediteli krajského úřadu, a to ve stanovené lhůtě.

Doposud byla neslučitelnost funkcí člena zastupitelstva obce upravena ve volebním zákoně. Navrhuje se, aby úprava neslučitelnosti funkcí zastupitelů byla přesunuta do zvláštních právních předpisů, neboť nesouvisí s organizačně technickým zabezpečením voleb. Z těchto důvodů se navrhuje zařadit tuto úpravu do zákona o obcích, upravujících postavení zastupitelů, obdobně jako je v případě poslanců a senátorů Parlamentu České republiky obsažena v Ústavě, jednacích řádech obou komor Parlamentu České republiky a dalších zákonech.

Členu zastupitelstva obce, jemuž byl vysloven zánik mandátu, je dána možnost domáhat se ochrany u příslušného soudu. V tomto případě se rovněž stanoví den, kdy dojde k zániku mandátu.

6.9. Nastupování náhradníka za člena zastupitelstva obce

Uprázdnil-li se mandát v zastupitelstvu obce, nastupuje za člena tohoto zastupitelstva náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to v pořadí podle výsledků voleb. Náhradník získává mandát člena zastupitelstva obce dnem následujícím po dni, v němž zanikl mandát člena zastupitelstva obce, za něhož náhradník nastupuje. V případě neslučitelnosti funkcí podle zvláštního právního předpisu, postupuje zastupitelstvo obce podle 6.8. obdobně.

Není-li náhradníka téže volební strany, zůstane mandát až do konce volebního období uprázdněn.

Byly-li politická strana nebo politické hnutí tvořící volební stranu zrušeny, náhradník nenastupuje a mandát zůstane uprázdněn do konce volebního období. Jde-li však o koalici, nenastupuje ten náhradník, který byl navržen politickou stranou nebo politickým hnutím, které bylo zrušeno, a mandát získává další náhradník z jiné politické strany nebo politického hnutí sdruženého v koalici.

Byla-li činnost politické strany nebo politického hnutí nebo některé politické strany nebo politického hnutí tvořícího koalici pozastavena, po dobu pozastavení činnosti zůstává mandát uprázdněn a náhradník nenastupuje.

Starosta předá osvědčení novému členovi zastupitelstva obce do 15 dnů ode dne vzniku mandátu. Dojde-li k obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí, starosta předá náhradníkovi osvědčení s datem, kdy došlo k obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí.

Pro účely vydání osvědčení o tom, že se náhradník stal členem zastupitelstva obce, slouží jeden stejnopis zápisu o výsledku voleb.

Postavení náhradníka zaniká

- dnem voleb, popřípadě dnem nových voleb do zastupitelstva obce,
- dnem, kdy starosta obdrží písemné oznámení o odstoupení z postavení náhradníka; oznámení o odstoupení nelze vzít zpět,

- ztrátou volitelnosti,
- úmrtím náhradníka.

Nastupování náhradníků včetně úpravy zániku postavení náhradníka vychází ze současné právní úpravy s tím, že se nahrazuje rada obce orgánem plnícím úkoly na úseku voleb, a to starostou.

6.10. Dodatečné volby do zastupitelstev obcí

Nebyla-li podána žádná kandidátní listina nebo nedosahuje-li souhrnný počet kandidátů na všech registrovaných kandidátních listinách nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva obce, který má být volen, popřípadě je menší než 5, volby do zastupitelstva obce se nekonají. V takovém případě ministr vnitra vyhlásí dodatečné volby do zastupitelstva takovéto obce.

V praxi se opakovaně potvrdily případy, kdy do zastupitelstva obce nekandiduje nadpoloviční většina z počtu kandidátů, který má být volen, popřípadě je tento počet menší než 5. Nově se doplňuje další důvod pro vyhlášení dodatečných voleb, a to důvod, že nebyla podána žádná kandidátní listina.

V návaznosti na tyto skutečnosti se upravuje povinnost ve stanovených lhůtách vyhlásit dodatečné volby do zastupitelstva takové obce. Povinnost vyhlásit dodatečné volby se ukládá ministru vnitra. V daném případě probíhá celý volební proces.

6.11. Opakované volby, opakované hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí

Opakované volby do zastupitelstva obce se konají, pokud soud svým usnesením shledá oprávněným návrh na neplatnost voleb do zastupitelstva obce. V takovém případě ministr vnitra vyhlásí opakované volby do zastupitelstva této obce.

Opakované hlasování se koná, shledá-li soud oprávněným návrh na neplatnost hlasování.

S ohledem na možnost domáhat se rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb a pro případ, že soud shledá takovýto návrh oprávněným, volební zákoník upraví povinnost ministra vnitra ve stanovených lhůtách (bod 1.3. Obecná ustanovení) vyhlásit opakované volby do zastupitelstva obce. Opakuje se celý volební proces.

V případě voleb do zastupitelstev obcí se může konat opakované hlasování; z jakých důvodů se hlasování opakuje a jaký je postup orgánů plnících úkoly při jeho zajištění upravují Obecná ustanovení.

6.12. Nové volby do zastupitelstev obcí

Nové volby do zastupitelstva obce se konají, jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zvláštního právního předpisu nebo se sníží pod hranici 5 a nejsou-li náhradníci z kandidátní listiny téže volební strany. Nové volby

se dále konají, dojde-li ke vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu anebo dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce. Nastane-li důvod pro konání nových voleb do zastupitelstva obce, zašle prostřednictvím krajského úřadu starosta dotčené obce návrh na vyhlášení nových voleb do zastupitelstva obce Ministerstvu vnitra do 30 dnů ode dne, ve kterém tento důvod vznikl. Nové volby vyhlásí ministr vnitra po obdržení všech podkladů rozhodných pro vyhlášení nových voleb.

V nových volbách jsou zastupitelé voleni pouze na zbytek volebního období.

V posledních 6 měsících volebního období zastupitelstev obcí se nové volby nekonají; návrh na vyhlášení nových voleb starosta prostřednictvím krajského úřadu nezasílá.

V návaznosti na Čl. 102 Ústavy se upravují podmínky pro vyhlášení nových voleb do zastupitelstva obce před uplynutím jeho volebního období. Důvodem pro konání nových voleb je pokles členů zastupitelstva obce pod zákonem určené hranice nebo vznik nové obce, městské části nebo městského obvodu.

Pokud je zastupitelstvo obce rozpuštěno podle zvláštního právního předpisu, např. z důvodu své nečinnosti, je to rovněž důvod pro vyhlášení nových voleb do zastupitelstva obce. Pokud nastane důvod pro konání nových voleb, stanovuje se povinnost v určených lhůtách podat návrh na vyhlášení nových voleb i povinnost nové volby do zastupitelstva obce v daných lhůtách vyhlásit.

Volební zákoník podrobněji upraví s ohledem na poznatky z praxe náležitosti návrhu na konání nových voleb tak, aby byla zřejmá důvodnost jejich vyhlášení.

Povinnost vyhlásit nové volby, se na rozdíl od všeobecných voleb do zastupitelstev obcí, které vyhláší prezident republiky, ukládá ministru vnitra.

C. Přechodná ustanovení

- Státní volební komise zřízená podle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je Státní volební komisí podle volebního zákoníku.
- Osvědčení o způsobilosti zaměstnanců na úseku voleb vydaná podle dosavadních volebních zákonů se považují za osvědčení podle volebního zákoníku.
- Stálé volební okrsky vytvořené podle dosavadního zákona o volbách do zastupitelstev obcí se považují za volební okrsky podle volebního zákoníku.
- Údaje ze stálého seznamu voličů, dodatku stálého seznamu voličů, seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu budou přeneseny do stálého seznamu voličů podle volebního zákoníku.
- Před prvními volbami podle volebního zákoníku zajistí Ministerstvo vnitra tisk informačního letáku pro voliče o všech možnostech hlasování podle nové právní úpravy a jeho distribuci prostřednictvím pověřených obecních úřadů obecním úřadům, starosta obce zabezpečí dodání těchto letáků voličům 80 dnů přede dnem voleb a zároveň informuje voliče na úřední desce obecního úřadu.
- Ministerstvo vnitra zašle Ministerstvu zahraničních věcí informaci o možnostech hlasování, aby o nich prostřednictvím diplomatických misí informovalo voliče.

- Volby do zastupitelstev krajů a 1/3 Senátu v roce 2012 se uskuteční podle dosavadní právní úpravy.

V přechodných ustanoveních bude řešena kontinuita stávající právní úpravy; novou Státní volební komisi nebude nutné znovu zřizovat, neboť již byla jako stálý volební orgán zřízena a není důvod ji rušit. Také ověřování způsobilosti na úseku voleb není žádoucí znovu opakovat.

Stále volební okrsky nebude třeba pro nabytí účinnosti volebního zákoníku nově stanovit s tím, že v případech, kdy jejich vymezení nevyhovuje, umožňuje navrhovaná úprava jejich změnu i z dalších důvodů.

Stejně tak budou převzaty údaje z různých seznamů voličů tak, aby zejména občané Evropské unie, kteří již o zápis požádali, nemuseli svoji žádost podávat znovu.

Vzhledem k zavedení různých možností hlasování je nutné před prvními volbami podle nové právní úpravy všechny voliče o této skutečnosti dostatečně informovat.

V polovině října 2012 končí volební období zastupitelstev krajů a 1/3 Senátu. V přechodných ustanoveních je proto třeba upravit konání voleb podle dosavadních zákonů o volbách do zastupitelstev krajů a o volbách do Parlamentu, podle nichž již bude příprava těchto voleb zahájena.

D. Předpokládaná účinnost

Účinnost volebního zákoníku se předpokládá k 1. říjnu 2012.

Účinnost je stanovena s ohledem na to, že by podle volebního zákoníku měla proběhnout již přímá volba prezidenta. Volební období úřadujícího prezidenta republiky skončí 7. března 2013, před tím je třeba vyhlásit přímou volbu prezidenta, což je alespoň 90 dnů před jejím konáním.

III. Zhodnocení souladu s právem Evropské unie

Při přípravě věcného záměru byly vzaty v úvahu tyto právní předpisy Evropské unie: Smlouva o Evropské unii, Smlouva o fungování Evropské unie, Akt o volbě zastupitelů v Evropském parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí 76/787/ESUO, EHS, Euratom, ve znění pozdějších předpisů, směrnice Rady 93/109/ES ze dne 6. prosince 1993, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky, a směrnice Rady 94/80/ES ze dne 19. prosince 1994, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, a čl. 39 a 40 Listiny základních práv Evropské unie.

Návrh věcného záměru je plně slučitelný s předpisy Evropské unie. Občané Unie mohou podle navrhované úpravy volit a být voleni ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako příslušníci České republiky.

IV. Způsob promítnutí navrhovaného věcného řešení do právního řádu

Přijetím volebního zákoníku, který sumarizuje a sjednocuje právní úpravu všech druhů voleb, dojde ke zrušení všech doposud platných volebních zákonů, všech jejích novel a prováděcích předpisů k těmto zákonům, a to

- zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2009 Sb.,
- vyhlášky č. 409/2003 Sb., k provedení zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 233/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezů Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb. a zákona č. 204/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 118/2006 Sb., ve znění vyhlášky č. 93/2010 Sb., kterou se určují zastupitelské úřady, kterým budou při volbách do Poslanecké sněmovny hlasovací lístky dodány, a zastupitelské úřady, kterým bude hlasovací lístek zaslán k vytištění nebo rozmnožení přenosovou technikou,
- vyhlášky č. 396/2003 Sb., ve znění vyhlášky č. 345/2006 Sb., kterou se stanoví bližší podmínky způsobu složení a vrácení kauce a složení a vrácení příspěvku na volební náklady v souvislosti s konáním voleb do Parlamentu České republiky,
- zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 152/2000 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 59/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

kteřé budou nahrazeny volebním zákoníkem a prováděcím předpisem vydaným k jeho provedení.

Přijetí navrhované právní úpravy si vyžádá novelizaci některých právních předpisů, které budou provedeny v jednom společném zákoně, vydaném v souvislosti s úpravou voleb ve volebním zákoníku. Jedná se zejména o novelu soudního řádu správního, a to tak, že bude rozšířeno rozhodování soudů ve věcech volebních, neboť bude možné, aby v případě nevydání voličského průkazu nebo nezaslání hlasovacích lístků pro hlasování poštou nebo uložením u obecního úřadu obecním úřadem se osoba tím dotčená obrátila na soud s návrhem na vydání rozhodnutí. Pojem „příhláška k registraci“ bude nahrazen pojmem „kandidátní listina“, bude nutné rozšířit okruh subjektů, kterým soud doručí usnesení soudů o neplatnosti

voleb (konkrétně o prezidenta republiky) a naopak vypustit sdružení nezávislých kandidátů a politických stran nebo politických hnutí z § 89. Dále je třeba doplnit soudní řád správní o institut soudní ochrany proti rozhodnutí příslušného orgánu o tom, že mandát neověřuje. Dále se navrhuje založit povinnost krajských soudů při volbách do zastupitelstev obcí informovat na úředních deskách o podaných návrzích. Řešení konkrétního vybočení ze zásad vedení volební kampaně si vyžádá novelu občanského soudního řádu, která upraví zkrácené řízení tak, aby mohlo být rozhodnuto ještě v průběhu volebního procesu.

Dále si volební zákoník vyžádá novelizaci zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o kompetence Ministerstva vnitra na úseku volby prezidenta republiky a Ministerstva zahraničních věcí.

Navrhovaná úprava si rovněž vyžádá novelizaci zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a to v části týkající se doplnění ustanovení dotýkajících se neslučitelnosti funkcí zastupitelů těchto územních samosprávných celků, v podstatě ve stejném rozsahu jako ve stávající právní úpravě. Citované zákony bude třeba doplnit nově i o institut ověření volby člena zastupitelstva z toho důvodu, zda splňuje podmínky volitelnosti do příslušného zastupitelstva. Novela tak bude reagovat na případy, kdy kandidát nezískal v den voleb trvalý pobyt nebo ho naopak do dne voleb pozbyl, popřípadě zemřel např. den před volbami. Z procesního hlediska bude mít tato úprava vliv i na novelu soudního řádu správního a v případě ověření volby poslance a senátora i na novelu zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Obdobně v rozsahu úpravy o neslučitelnosti funkcí se navrhovaná úprava dotkne úpravy zákona č. 236/1995 Sb., o platu ((není jasné, proč do zákona o platu)) a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů. Do zákona o hlavním městě Praze bude třeba promítnout novou úpravu, podle které se zastupitelstvo hlavního města Prahy volí podle stejných zásad jako zastupitelstva krajů.

Z důvodu vyhlášení volby prezidenta republiky předsedou Senátu a vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí formou sdělení ve Sbírce zákonů, je nutné novelizovat zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s ověřením volby prezidenta (viz. nyní důvodová zpráva k návrhu novely Ústavy týkající se přímé volby prezidenta) a zároveň zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém je v současné době upraven platný způsob volby prezidenta republiky.

S ohledem na to, aby se ze zvláštní odměny člena okrskové volební komise neodvádělo zdravotní pojištění, navrhuje se novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pokud nebude do doby předloženo paragrafového znění doprovodného zákona toto osvobození upraveno samostatnou novelou, kterou připravuje Ministerstvo zdravotnictví.

Dosavadního znění trestního zákoníku, konkrétně ustanovení § 351 upravujícího trestný čin maření přípravy a průběhu voleb, by se měla dotknout úprava zpracovaná ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti podřazující pod tento trestný čin i skutkovou podstatu spočívající v ovlivnění volebního výsledku v souvislosti s tzv. „kupováním hlasů“.

K provedení navrhovaného věcného řešení bude přijat prováděcí právní předpis – vyhláška. V tomto prováděcím právním předpise bude především upraven jednacím řád Státní volební komise, spolupráce správních úřadů při vytváření a aktualizaci číselníků územních jednotek pro volby, předávání podkladů z kandidátních listin pro vytvoření registrů

a číselníků volebních stran a kandidátů a při kontrole správnosti údajů uváděných volebními stranami při podávání kandidátních listin, postup orgánů plnících úkoly na úseku voleb při losování čísel pro označení hlasovacích lístků, postup obecních úřadů a krajských úřadů při úschově a archivaci hlasovacích lístků a ostatní volební dokumentace a vzory volebních dokumentů. Příprava se neobejde bez spolupráce s Českým statistickým úřadem, který zpracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb, s Ministerstvem financí, pokud jde o stanovení bližších podmínek způsobu složení a vrácení příspěvku na volební náklady a kauce pro volby do Senátu a případně i volbu prezidenta republiky. Ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a s Ministerstvem financí se stanoví výše zvláštní odměny za výkon funkce člena okrskové volební komise, způsob její úhrady a výplaty a výše paušální náhrady ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena okrskové volební komise.

V. Soulad s ústavním pořádkem a s mezinárodními závazky

Navrhované právní řešení je v souladu s Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod. Zásady voleb do obou komor Parlamentu jsou upraveny v Ústavě, v článcích 16, 17, 18, 19 a 20. Čl. 20 Ústavy předpokládá, že další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon. Čl. 102 Ústavy pak upravuje volební zásady a funkční období zastupitelstev územních samosprávních celků. Z Listiny základních práv a svobod je třeba poukázat zejména na Čl. 21, podle kterého mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí svobodnou volbou svých zástupců.

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s mezinárodními úmluvami, s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (vyhlášený pod č. 120/1976 Sb.), čl. II Úmluvy o politických právech žen (vyhlášená pod č. 46/1955 Sb.), čl. 7 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhlášená pod č. 62/1987 Sb.), s čl. 3 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod (sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) a s čl. 3 Evropské charty místní samosprávy (vyhlášené pod č. 181/1999 Sb.).

VI. Zhodnocení platného právního stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Jak stávající tak i nově navrhovaná právní úprava žádným způsobem nezakládá nerovnost z důvodu pohlaví při realizaci aktivního volebního práva. Stejně tak pasivní volební právo, tedy umožnění kandidatury jak mužům, tak ženám, je věcí státu, který musí na tomto poli garantovat rovné postavení kandidátů bez ohledu na pohlaví; i tuto zásadu navrhovaná úprava splňuje. Pak je již věcí politických stran a politických hnutí (tam, kde předkládají kandidátní listiny) a samotných kandidátů (kde volební úprava umožňuje kandidaturu nezávislých kandidátů, případně sdružení nezávislých kandidátů), kdo bude v příslušných volbách kandidovat a ucházet se tak o volené funkce.

Návrh důsledně respektuje ústavní principy svobody kandidatury, kdy občané v souladu s čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím, svobodné volby svých zástupců v zákonodárných sborech a orgánech samosprávy a v neposlední řadě i volnou soutěž politických stran v souladu s čl. 5 Ústavy a čl. 22 Listiny základních práv a svobod, podle kterého zákonná

úprava všech politických práv a svobod a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti. V této souvislosti nelze rovněž pominout, že zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

Pro ilustraci řešené otázky se uvádí následující přehled o počtech zvolených žen za poslední dvoje volby:

	Rok	Počet zvolených žen	tj. %	Rok	Počet zvolených žen	tj. %
Poslanecká sněmovna	2006	31	15,50	2010	44	22,00
Senátⁱ	2008	5	18,52	2010	4	14,81
Evropský parlament	2004	5	20,83	2009	4	18,18
Zastupitelstva krajů	2004	102	15,11	2008	119	17,62
Zastupitelstva obcí	2006	15588	24,97	2010	16424	26,36

ⁱ Údaje jsou uvedeny vždy za 27 senátorských obvodů volených v příslušném roce; celkem je do Senátu v současné době zvoleno 15 žen, tj. 18,5% z celkového počtu 81 senátorů.

V souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, musí být při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Z uvedeného přehledu o účasti žen v orgánech místní samosprávy a zastupitelských sborech nelze dovodit nezbytnou potřebu odůvodňující vychýlení shora zmiňovaných ústavních principů dopadajících do úpravy volebního práva zavedením pozitivních diskriminačních opatření vedoucích k většímu zastoupení žen.